मधेश प्रदेश

आर्थिक सर्वेक्षण २०८०/८१

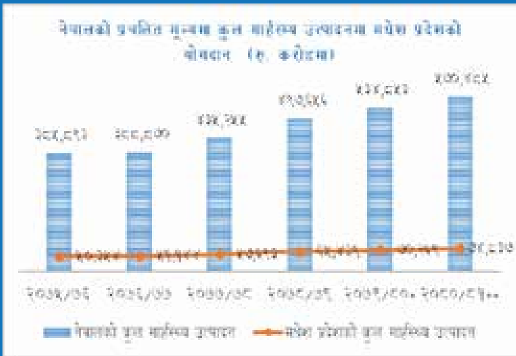

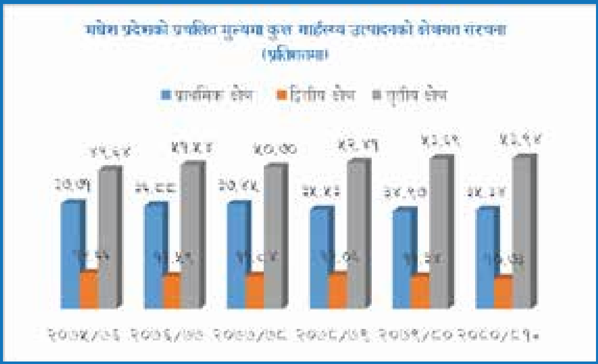

मधेश प्रदेश सरकार

अर्थ मन्त्रालय

जनकपुरधाम, नेपाल

२०८१

मधेश प्रदेश

आर्थिक सर्वेक्षण २०८०/८१

मधेश प्रदेश सरकार

अर्थ मन्त्रालय

जनकपुरधाम, नेपाल

२०८१

प्राक्कथन

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २० र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा १४ को उपदफा (२) मा राजस्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नु अगावै संघीय संसदमा आर्थिक सर्वेक्षण पेश गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भए बमोजिम मधेश प्रदेशले आर्थिक वर्ष २०७९/८० देखि वार्षिक बजेट पेश गर्नु अगावै आर्थिक सर्वेक्षण प्रकाशन गर्ने अभ्यासको थालनी गत वर्ष देखि हुँदै आएको छ। यस्तो असल अभ्यासलाई आन्तरिकिकरण गर्दै यो वर्ष अर्थ मन्त्रालयले आफ्नै पहल र नेतृत्वमा यो आर्थिक सर्वेक्षण तयार गरिएको छ।

प्रदेशको आर्थिक सामाजिक स्थितिको चित्रण गर्ने आर्थिक सामाजिक परिसूचकहरू र सार्वजनिक श्रोतको प्राप्ति एवम् खर्च बीच अन्तर सम्बन्ध जानकारी नागरिक समक्ष प्रस्तुत गर्ने जिम्मेवारी अनुसार यो आर्थिक सर्वेक्षण तयार गरिएको छ ।

प्रदेश सरकारको आर्थिक गतिविधि एवम् सामजिक अवस्थितिलाई संख्यात्मक रुपमा सरोकारवालाहरु समक्ष प्रस्तुत गर्ने अभ्यासले अर्थतन्त्रमा मधेश प्रदेशको योगदान प्रस्तुत हुँदै जाने तथ्याङ्कीय प्रणाली संस्थागत हुँदै जाने र योजना निर्माण प्रक्रिया वस्तुपरक हुँदै जाने, मार्गलाई सहयोग पुग्ने हुन्छ । यो नागरिक प्रति जवाफदेहफी सरकारको कर्तव्य पनि हो। मधेश प्रदेशको आर्थिक सर्वेक्षण तयार पार्ने क्रममा नेपाल सरकार संघीय अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, नेपाल राष्ट्र बैङ्क, मधेश प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालयहरू लगायत अन्य सम्बन्धित सार्वजनिक निकायहरूबाट प्राप्त प्रतिवेदनहरू, खण्डिकृत तथ्याङ्कहरू, प्रगति प्रतिवेदनहरू र अन्य सूचना एवम् विवरणहरूलाई मुख्य आधार लिइएको छ। प्रस्तुत प्रतिवेदनबाट प्रदेशले आर्थिक सामाजिक र पूर्वाधारको क्षेत्रमा गरेको लगानी र उपलब्धिहरूको संख्यात्मक चित्रण एवम् प्रवृत्तिको विश्लेषण गर्न, चालु आर्थिक वर्षको समीक्षा तथा आगामी वर्षको बजेटको प्राथमिकता र लक्ष्य पहिचान गर्न सघाउ पुग्ने विश्वास गरिएको छ।

अन्तमा, मधेश प्रदेशको समग्र आर्थिक सामाजिक अवस्थितिको बारेमा जानकारी लिन चाहने एवम् थप अध्ययन अनुसन्धान र विश्लेषण गर्न चाहने सरोकारवालाहरू सबैको लागि यो प्रकाशन उपयोगी हुने विश्वास लिइएको छ। आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरू प्रदान गरी सहयोग गर्नु हुने सबै निकायहका पदाधिकारिहरू एवम् विश्लेषण कार्यमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नु हुने मधेश प्रदेश अर्थ मन्त्रालय लगायतका सम्पूर्ण पदाधिकारी र कर्मचारीहरू, विषय विज्ञहरु र सुचना प्रदान गर्ने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

भरत प्रसाद शाह
अर्थ मन्त्री
मधेश प्रदेश सरकार
२०८१ जेष्ठ

मधेश प्रदेश आर्थिक सर्वेक्षणका सम्बन्धमा

संघीय शासन प्रणालीको एक मुख्य संवाहक प्रदेश रहेको हुँदा प्रदेशको आर्थिक सामाजिक लाभको सम्भावनालाई प्रभावकारी गराउन योगदान पुर्याउने उद्देश्यका साथ प्रदेशको आर्थिक, सामाजिक र अन्य पक्षहरूको यथार्थ विश्लेषण गर्न भएकोमा आर्थिक सामाजिक योगदानको सूचना प्रस्तुत गर्ने जिम्मेवारी प्रदेश सरकारको रहन्छ। यस परिप्रेक्ष्यमा मधेश प्रदेशले यो आर्थिक सर्वेक्षण तयार गरिएको हो।

मधेश प्रदेश आर्थिक सर्वेक्षण २०८०/८१ मा प्रयोग भएका तथ्याङ्क विवरण एवम् सूचना प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालय, निकाय र विभिन्न संघसंस्थाबाट प्राप्त भएको आधारमा तयार गरिएको छ। यसमा संघीय सरकारका निकायहरु, अन्य आर्थिक सामाजिक क्षेत्रको विश्वसनीय सूचना राख्ने निकाय एवम् संघसंस्थाहरुबाट प्रकाशित प्रतिवेदन, विवरण, जानकारी, तथ्याङ्क र सूचनाहरु समेतलाई श्रोतको रुपमा लिइएको छ। यसरी प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कलाई चार्ट, तालिका र अनूसचीहरुमा प्रस्तुत गरिएको छ।

कार्यक्षेत्रगत तवरले सर्वेक्षणलाई कुल १० खण्डमा विभाजन गरेर सम्बन्धित सूचनाहरु राखिएको छ। यसभन्दा अघिको आर्थिक सर्वेक्षणमा रहेका तथ्याङ्क, विवरण र जानकारीहरू अद्यावधिक गरी प्रस्तुत गरिएका छन्।

प्रदेश आर्थिक सर्वेक्षणलाई थप वस्तुपरक एवम् विश्लेषणात्मक बनाउन नयाँ विषयवस्तु समेट्ने प्रयास गरिएको छ। सम्भव भएसम्म फागुन महिनाको तुलनात्मक विश्लेषण प्रस्तुत गरिएको छ भने विषयक्षेत्र तथा तथ्याङ्क उपलब्धताका आधारमा असार मसान्त, शैक्षिक सत्र, आदि खण्डीकृत सूचना प्रवाह हुने समय अनुसारको उपलब्ध तथ्याङ्कलाई समेटी सर्वेक्षण तयार गरिएको छ ।

मधेश प्रदेश सरकार
अर्थ मन्त्रालय
जेठ, २०८१

विषय सूची

	प्राक्कथन	i
	आर्थिक सर्वेक्षणका सम्बन्धमा	iii
	तालिका सूची	vi
	चार्ट सूची	ix
	छोटकरी रूप	xi
	कार्यकारी सारांश	xiii
१.	समग्र आर्थिक स्थिति	१
२.	सार्वजनिक वित्त	१७
३.	वित्तीय क्षेत्र	३६
४.	कृषि र वन	४६
५.	गरिबी निवारण, रोजगारी, र सामाजिक सुरक्षा	५४
६.	ऊर्जा, सिँचाई, र खानेपानी	५९
७.	भौतिक पूर्वाधार, यातायात, र सञ्चार	६७
८.	उद्योग र वाणिज्य	७२
९.	सामाजिक क्षेत्र	७६
१०.	सुशासन, लैंगिक उत्तरदायित्व र जलवायु परिवर्तन	८८
	अनुसूचीहरू	९५

तालिका सूची

तालिका १.१	प्रमुख समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरु	३
तालिका १.२	मधेश प्रदेशको तुलनात्मक आर्थिक तथा सामाजिक परिसूचक	१५
तालिका २.१	मधेश प्रदेश सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण	१८
तालिका २.२	विगत तीन आर्थिक वर्षहरूको फागुन मसान्तसम्मको तुलनात्मक खर्च र प्रगति (रकम रू. करोडमा)	२२
तालिका २.३	आर्थिक वर्षको फाल्गुनसम्मको वित्तीय हस्तान्तरणको तुलनात्मक विवरण (रू. करोडमा)	२६
तालिका २.४	आ.व. २०७९/०८० को फागुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेशका स्थानीय तहको खर्चको विवरण (रकम रू. करोडमा)	२७
तालिका २.५	मधेश प्रदेशको आय अनुमान र प्राप्तिको विवरण (रकम रू. करोडमा)	२७
तालिका २.६	मधेश प्रदेशको आय विवरण (रकम रू. करोडमा)	२९
तालिका २.७	मधेश प्रदेशका जिल्लाहरूबाट प्रदेशको कुल राजस्वमा भएको योगदान (रकम रू. करोडमा)	२९
तालिका २.८	मधेश प्रदेश सरकारको राजस्वको अनुमान र प्राप्तिको अवस्था	३०
तालिका २.९	सवारी साधन कर बाँडफाँटको विवरण (रू. करोडमा)	३२
तालिका २.१०	संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण (रू. करोडमा)	३३
तालिका २.११	विगत तीन आर्थिक वर्षको फाल्गुनसम्म प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण(रू. करोडमा)	३३
तालिका ३.१	मधेश प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको अवस्था	३७
तालिका ३.२	मधेश प्रदेशमा जिल्लागत तहमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संख्या (लघुवित्त बाहेक)	३७
तालिका ३.३	मधेश प्रदेशमा बैंकिङ सेवा विस्तार विवरण	३८
तालिका ३.४	मधेश प्रदेशमा निक्षेप संकलन (रकम रू. करोडमा)	३८
तालिका ३.५	मधेश प्रदेशका जिल्लाहरूमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको शाखाहरूको विवरण	३९
तालिका ३.६	मधेश प्रदेशका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा भएको निक्षेप बचत रकम (रकम रु. करोडमा)	३९
तालिका ३.७	मधेश प्रदेशका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूबाट विभिन्न क्षेत्रमा भएको कर्जा लगानी विवरण (रकम रु. करोडमा)	४०
तालिका ३.८	मधेश प्रदेशमा सहकारी संस्थाको विवरण	४१
तालिका ३.९	मधेश प्रदेशमा बीमालेख र बीमा शुल्क संकलनको अवस्था	४२
तालिका ३.१०	२०८० फाल्गुन महिनासम्म निर्जीवन बीमा व्यवसाय गर्ने बीमकहरूको जारी गरेको रहेका बीमालेख संख्याको विवरण (मधेश प्रदेश)	४४
तालिका ३.११	मधेश प्रदेशभित्र धितोपत्र दलाल व्यवसायी, मर्चेन्ट बैंकर र सूचिकृत कम्पनी	४५
तालिका ३.१२	मधेश प्रदेशमा धितोपत्र कारोबार रकम (रू. करोडमा)	४५
तालिका ४.१	मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि बालीले ढाकेको भू-क्षेत्र (हेक्टरमा)	४६
तालिका ४.२	मधेश प्रदेशमा खाद्य तथा अन्य बालीको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)	४८
तालिका ४.३	मधेश प्रदेशमा फलफूलको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)	५०
तालिका ४.४	मधेश प्रदेशमा मसला/अन्यको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)	५०
तालिका ४.५	मधेश प्रदेशमा प्रमुख पशुपंछी, माछा तथा वनजन्य उत्पादनको अवस्था	५१

तालिका ४.६ मधेश प्रदेशको पशुपंक्षीजन्य उत्पादन ५१
तालिका ४.७ प्रदेशगत "वन" क्षेत्रको स्थिति ५२
तालिका ४.८ स्थानीय तह अनुसार वनक्षेत्र (प्रतिशतमा) ५३
तालिका ४.९ मधेश प्रदेशमा वनजन्य उत्पादन ५३
तालिका ५.१ नेपालमा गरिबी सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू ५४
तालिका ५.२ प्रदेशगत रूपमा गरिबीको स्थिति ५५
तालिका ५.३ विश्लेषणका क्षेत्र अनुसारका गरिबीको स्थिति ५५
तालिका ५.४ मधेश प्रदेशमा वैदेशिक रोजगारीको लागि नयाँ श्रम स्वीकृतिको अवस्था ५५
तालिका ५.५ मधेश प्रदेशमा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्कनेको संख्या ५७
तालिका ५.६ मधेश प्रदेशमा सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध रोजगारदाता र योगदानकर्ताको संख्या ५७
तालिका ५.७ - मधेश प्रदेशमा बेरोजगार सूचीकरण र आयोजना कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहको संख्या ५८
तालिका ६.१ प्रदेशगत विद्युत उत्पादन क्षमता (मेगावाटमा) (वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट उत्पादित विद्युत बाहेक) ६०
तालिका ६.२ मधेश प्रदेशमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता (कि.लि.मा) ६०
तालिका ६.३ मधेश प्रदेशमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनमा आधारित परिवार संख्या ६१
तालिका ६.४ मधेश प्रदेशमा बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनमा आधारित परिवार संख्या ६३
तालिका ६.५ मधेश प्रदेशमा प्रयोगमा रहेका प्रमुख सिँचाई प्रकारहरूको अवस्था (हेक्टरमा) ६४
तालिका ६.६ मधेश प्रदेशमा जिल्लागत खानेपानीको अवस्था ६५
तालिका ७.१ स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँच अवस्था ६७
तालिका ७.२ मधेश प्रदेशमा संचार उपकरण प्रयोगको अवस्था ६९
तालिका ७.३ मधेश प्रदेशमा जिल्लागत रूपमा संचार उपकरण वा माध्यम प्रयोग अवस्था (परिवार संख्यामा आधारित) ६९
तालिका ७.४ मधेश प्रदेशमा जिल्लागतरूपमा घरको स्वामित्वको अवस्था (परिवार संख्या) ७०
तालिका ७.५ मधेश प्रदेशमा महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर संख्या ७१
तालिका ७.६ मधेश प्रदेशमा जिल्लागत रूपमा महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर संख्या ७१
तालिका ८.१ मधेश प्रदेशमा उद्योगको सङ्ख्या र लगानीको अवस्था (२०७९/८०) ७२
तालिका ८.२ मधेश प्रदेशमा उद्योग दर्ताको तुलनात्मक विवरण ७२
तालिका ८.३ २०८० फागुनसम्मको नयाँ तथा जम्मा कम्पनी दर्ताको विवरण ७२
तालिका ८.४ लघु घरेलु तथा साना उद्योगको नयाँ दर्ता विवरण ७३
तालिका ८.५ मधेश प्रदेशमा जिल्लागत रूपमा लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण (२०७९/०८० सम्म) ७३
तालिका ८.६ लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको कुल लगानी तथा रोजगार विवरण ७४
तालिका ८.७ मधेश प्रदेशमा २०७९/०८०मा दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण ७४
तालिका ८.८ लगत कट्टा गरी अद्यावधिक गरिएको लघु, घरेलु तथा साना उद्योग सङ्ख्या* ७५
तालिका ८.९ प्रदेशगत तारे होटलको सङ्ख्या (२०८० फागुनसम्म) ७५
तालिका ९.१ प्रदेशअनुसार विभिन्न तहका विद्यालयको विवरण ७६
तालिका ९.२ सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको तुलनात्मक विवरण ७७

तालिका ९.३	मधेश प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८०मा विद्यार्थी भर्नाको तुलनात्मक विवरण (हजारमा)	७८
तालिका ९.४	प्रदेशगत रूपमा विद्यार्थी खुद भर्नादर (प्रतिशतमा)	८०
तालिका ९.५	माध्यमिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा १० (SEE) २०७९ को नतिजा विवरण (जम्मा सहभागीको प्रतिशतमा)	८१
तालिका ९.६	मधेश प्रदेशमा अवस्थित सबैभन्दा बढी विद्यार्थी सङ्ख्या रहेका सामुदायिक विद्यालयको विवरण	८२
तालिका ९.७	३० प्रतिशत भन्दा बढी विद्यार्थीले जिपिए ३.२ र सोभन्दा माथि हासिल गरेका सामुदायिक विद्यालय (मधेश प्रदेश)	८२
तालिका ९.८	अस्पताल सुविधा लिएको प्रदेशगत विवरण (पटक हजारमा)	८३
तालिका ९.९	स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचक	८३
तालिका ९.१०	आ. व. २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	८४
तालिका ९.११	मधेश प्रदेशमा आ.व. २०७९/८० मा संचालित खोप कार्यक्रमहरूको लक्ष्य तथा प्रगति विवरण	८५
तालिका ९.१२	मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य उपचार सहायता विवरण (२०८१ वैशाखसम्म)	८६
तालिका १०.१	मधेश प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी निकायहरू, स्वीकृत दरबन्दी र पदपूर्ती	८८
तालिका १०.२	प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेशले आह्वान गरेको दरखास्त, राजस्व, र पदपूर्ति	८९
तालिका १०.३	संघीय, प्रदेश र स्थानीय तहका प्रदेशगत उजुरीको विवरण*	८९
तालिका १०.४	मुद्दाको प्रतिरक्षा सम्बन्धी विवरण (२०७९/८० सम्म)	९१
तालिका १०.५	प्रदेश कानून अधिकृत/सहायता अधिकृतहरूले सम्पादन गरेका कार्यहरूको विवरण (२०७९/८०)	९२
तालिका १०.६	विगत तीन वर्षको लैंगिक उत्तरदायी बजेट (रु. करोडमा)	९३
तालिका १०.७	विगत तीन वर्षको जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण बजेट (रु. करोडमा)	९३

चार्ट सूची

चार्ट १.१	नेपालको प्रचलित मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा मधेश प्रदेशको योगदान (रु. करोडमा)	४
चार्ट १.२	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (उत्पादक मूल्यमा)	४
चार्ट १.३	मधेश प्रदेशको प्रचलित मुल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना (प्रतिशतमा)	५
चार्ट १.४	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	६
चार्ट १.५	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, वन र मत्स्यपालनको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	६
चार्ट १.६	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा उत्पादनमूलक उद्योगको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	७
चार्ट १.७	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा निर्माण क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	८
चार्ट १.८	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	९
चार्ट १.९	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	९
चार्ट १.१०	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१०
चार्ट १.११	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा वित्तीय तथा बीमा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	११
चार्ट १.१२	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा घरजग्गा कारोबार क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१२
चार्ट १.१३	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१३
चार्ट १.१४	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा शिक्षा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१४
चार्ट १.१५	मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१४
चार्ट १.१६	प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (अमेरिकी डलरमा)	१५
चार्ट २.१	प्रदेशगत खर्च र राजस्व स्थिति (प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा)	१८
चार्ट २.२	विगत ६ वर्षको मधेश प्रदेशको बजेटको आकार (रू. करोडमा)	२०
चार्ट २.३	विगत ६ वर्षको मधेश प्रदेशको बजेटको आकार (प्रतिशतमा)	२१
चार्ट २.४	मधेश प्रदेशको मधेश प्रदेशको विनियोजित बजेट तथा यथार्थ खर्च (प्रतिशतमा)	२१
चार्ट २.५	मधेश प्रदेश सरकारको खर्च व्यहोर्ने स्रोत (प्रतिशतमा)	२३
चार्ट २.६	मधेश प्रदेश सरकारको खर्चको संरचना (प्रतिशतमा)	२३
चार्ट २.७	मधेश प्रदेश सरकारको विगत तीन आर्थिक वर्षहरूको फागुन मसान्तसम्मको खर्चको संरचना (रू. करोडमा)	२४
चार्ट २.८	स्थानीय तहको वित्तीय हस्तान्तरणको अनुमान र यथार्थ विवरण (रकम रू. करोडमा)	२५
चार्ट २.९	स्थानीय तहको वित्तीय हस्तान्तरणको संरचनात्मक विवरण (रकम रू. करोडमा)	२६
चार्ट २.१०	मधेश प्रदेशको राजस्व अनुमान अनुरूप प्राप्तिको प्रवृत्ति (प्रतिशत)	२८
चार्ट २.११	मधेश प्रदेश सरकारको नगदको अवस्था (रू. करोडमा)	३१
चार्ट २.१२	मधेश प्रदेशमा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क प्राप्तिको अवस्था (रू. करोडमा)	३२
चार्ट २.१३	संघीय अनुदान प्राप्ति र खर्चको विवरण (रू. करोडमा)	३४

चार्ट २.१४	संघीय अनुदान फिर्ताको प्रवृति (रू. करोडमा)	३५
चार्ट ३.१	मधेश प्रदेशमा बीमकको शाखा कार्यालय संख्या	४२
चार्ट ३.२	मधेश प्रदेशमा २०८० फाल्गुन महिनासम्मको सक्रिय रहेका कुल बीमालेखको विवरण	४३
चार्ट ३.३	मधेश प्रदेशमा २०८० फाल्गुन महिनासम्मको बीमा शुल्क आर्जनको विवरण	४४
चार्ट ४.१	आ.व.२०७९/८० मा मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि बालीले ढाकेको भू-क्षेत्र (प्रतिशतमा)	४७
चार्ट ४.२	मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि बालीको उत्पादन (मे. टनमा)	४७
चार्ट ४.३	मधेश प्रदेशमा तरकारी तथा बागवानीको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)	४९
चार्ट ४.४	आ.व २०७९/८० मा भएको तरकारी तथा बागवानी उत्पादनमा जिल्लागत हिस्सा (प्रतिशतमा)	४९
चार्ट ५.१	मधेश प्रदेशमा २०७९/२०८०मा वैदेशिक रोजगारीको लागि नयाँ श्रम स्वीकृतिको जिल्लागत अवस्था	५६
चार्ट ५.२	मधेश प्रदेशमा बेरोजगार सूचीकरण र आयोजना कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहको संख्या	५८
चार्ट ६.१	मधेश प्रदेशमा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)	५९
चार्ट ६.२	मधेश प्रदेशमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता (कि.लि.मा)	६०
चार्ट ६.३	मधेश प्रदेशमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन (परिवार संख्या)	६१
चार्ट ६.४	मधेश प्रदेशमा बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको अवस्था (परिवार संख्या)	६२
चार्ट ६.५	मधेश प्रदेशको जिल्लामा कृषि, सिँचाई र सिँचाईयोग्य क्षेत्र (हेक्टरमा)	६३
चार्ट ६.६	मधेश प्रदेशको जिल्लामा सिँचाईको अवस्था (हेक्टरमा)	६४
चार्ट ६.७	मधेश प्रदेशमा खानेपानीको मुख्य स्रोतका आधारमा परिवार संख्या	६५
चार्ट ७.१	मधेश प्रदेशमा आ.व.२०७९/८० मा नयाँ सवारीसाधन दर्ताको विवरण	६८
चार्ट ७.२	मधेश प्रदेशमा घरको स्वामित्वको अवस्था (परिवार संख्या)	७०
चार्ट ९.१	मधेश प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८० मा भएको विद्यार्थी भर्ना अनुपात	७९
चार्ट ९.२	प्रदेशगत रूपमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण (प्रतिशतमा)	८०
चार्ट १०.१	मधेश प्रदेशमा तीनै तहका सरकारका उजुरी (२०८० असार मसान्त सम्म)	९०
चार्ट १०.२	आयोगको कार्यालय, बर्दिबासबाट भएका उजुरी फछ्यौट सम्बन्धी विवरण	९०

छोटकरी रूप

आ.व.	-	आर्थिक वर्ष
वि.स.	-	विक्रम सम्वत्
न.पा.	-	नगरपालिका
उ.म.न.पा.	-	उपमहानगरपालिका
कि.लि.	-	किलोलिटर
कि.मि	-	किलो मिटर
के.जि.	-	किलो ग्राम
मे.टन	-	मेट्रिक टन
भू-क्षेत्र	-	भुगोलको क्षेत्र
SEE	-	Secondary Education Examination
RMIS	-	Revenue Management Information System
PLMBIS	-	Provincial Line Ministry Budget Information System
CGAS	-	Computerized Government Accounting System
TSA	-	Treasury Single Account
IPFMS	-	Integrated Public Financial Management Services
PAMS	-	Public Assets Management System
NAMS	-	Nepal Audit Management System
BMIS	-	Beruju Management Information System

कार्यकारी सारांश

१.१. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय मिति २०८१ वैशाख १८ गते प्रकाशित राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्कको विवरण अनुसार नेपालको चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रचलित मूल्यको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु.५७ खर्व ४ अर्व ८४ करोड रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपालको आर्थिक वृद्धि ३.८७ प्रतिशत रहने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्ष प्रति व्यक्ति राष्ट्रिय आय १,४५६ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ।

२. आ.व. २०८०/८१ मा मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) रु. ७ खर्ब ४८ अर्व पुग्ने अनुमान रहेको छ। मधेश प्रदेशको योगदान नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) १३.१२ प्रतिशत हुने अनुमान रहेको छ।

३. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धि दर (उत्पादक मूल्यमा) ३.७८ प्रतिशत रहने अनुमान रहेको छ।

४. मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्य)को क्षेत्रगत संरचना आ.व. २०७९/८० को तुलनामा २०८०/८१ मा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीय क्षेत्र र तृतीय क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३५.३४ प्रतिशत, १०.७३ प्रतिशत र ५३.९४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ।

५. मधेश प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीय क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ५.४७ प्रतिशत, -०.१४ प्रतिशत र ६.९७ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

६. मधेश प्रदेशको चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्र (कृषि, वन तथा मत्स्यपालन) को योगदान सबैभन्दा धेरै ३५.१९ प्रतिशत रहने अनुमान छ भने यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि दर ३.८० प्रतिशत रहने अनुमान रहेको छ।

सार्वजनिक वित्त

७. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादन(प्रचलित मूल्यमा) मा मधेश प्रदेशको खर्च र राजस्वको अनुपात क्रमशः ३.८२ प्रतिशत र १.९० प्रतिशत रहेको छ।

८. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कुल बजेटको आकार आर्थिक वर्ष २०७९/८० को भन्दा ५.९० प्रतिशतले कम रहेको थियो।

९. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको कुल खर्च रकम गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ३५.३४ प्रतिशतले कमी भई रू. ५ अर्व ११ करोड रहेको छ। चालु आर्थिक वर्षको फाल्गुन मसान्त सम्ममा चालु खर्चतर्फ रु. ३ अर्व १० करोड खर्च भएको छ।

१०. चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म कुल खर्चको ३९.२१ प्रतिशत चालु खर्च र ६०.७९ प्रतिशत पुँजीगत खर्च रहेको छ।

११. चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को प्रदेश सरकारको बजेटमा समावेश भएको आय अनुमान रु. ४४ अर्व ११ करोड ४६ लाख ३२ हजार रहेकोमा फागुन मसान्तसम्म वार्षिक अनुमानको

तुलनामा ५३.३८ प्रतिशत अर्थात् जम्मा रु. २३ अर्व ५४ करोड ९८ लाख आय (आन्तरिक राजस्व, बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व र नगद मौज्दात समेत) प्राप्त भएको छ।

१२. घर जग्गा रजिष्ट्रेशनतर्फ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फागुन मसान्तसम्म रु. ८३ करोड ४४ लाख संकलन भएको छ, जुन कुल वार्षिक अनुमानको ४८.५६ प्रतिशत हो।

१३. चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आन्तरिक राजस्व र राजस्व बाँडफाँटबाट(नगद मौज्दात र अनुदान बाहेक) जम्मा रु. १७ अर्व ७६ करोड संकलन हुने अनुमान अनुरूप चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म उक्त स्रोतहरुबाट कुल रु. ९ अर्व १८ करोड ६२ लाख ४० हजार अर्थात् लक्ष्यको तुलनामा ५१.७२ प्रतिशत राजस्व प्राप्त भएको छ।

१४. चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फागुन मसान्तसम्म उक्त स्रोतहरूबाट कुल रु. ९ अर्व १८ करोड ६२ लाख ४० हजार अर्थात् लक्ष्यको तुलनामा ५१.७२ प्रतिशत राजस्व प्राप्त भएको छ।

वित्तीय क्षेत्र

१५. २०८० फागुन मसान्तसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा मधेश प्रदेशमा १७७८ रहेका छन्। गत वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को समीक्षा अवधिसम्म प्रदेश भित्र बैंक तथा वित्तीय संस्थाको थप ७ नयाँ शाखा सञ्चालनमा आएका छन्।

१६. २०८० फागुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेश भित्रका जिल्लाहरू मध्ये क, ख र ग वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा धनुषा जिल्लामा सबैभन्दा बढी १०७ वटा र सबै भन्दा कम सप्तरी जिल्लामा ६५ वटा सञ्चालनमा रहेका छन्।

१७. मधेश प्रदेशमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले २०८० पुस मसान्तसम्म निक्षेपकर्ताबाट चल्ती, बचत, मुद्दती लगायतका अन्य खातामा कुल रु. ३ खर्व १२ अर्व ३० करोड निक्षेप संकलन गरेका छन्। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को समीक्षा अवधिसम्म करिब १९ प्रतिशतले निक्षेप परिचालनमा वृद्धि भएको छ।

१८. मधेश प्रदेशका लघुवित्त संस्थाहरूबाट आ.व. २०८०/८१ को चैत्र मसान्तसम्म कुल लगानीको करिब ५५ प्रतिशत कृषि क्षेत्रमा लगानी भएको छ भने, साना तथा घरेलु उद्योगमा १० प्रतिशत लगानी भएको देखिन्छ। त्यस्तै, सोही अवधिमा सेवा क्षेत्रमा लघुवित्त संस्थाहरूबाट ३४ प्रतिशत लगानी सेवा क्षेत्रमा र अन्य क्षेत्रमा १ प्रतिशत लगानी भएको देखिन्छ।

१९. २०८० फाल्गुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेशमा जीवन बिमातर्फ २२६, निर्जीवन बीमातर्फ १२९ र लघुबीमक १० गरी जम्मा ३६५ बीमक कार्यालयहरू संचालनमा रहेका छन्। समीक्षा अविधिसम्ममा नेपालभरी संचालनमा रहेको कुल बीमकको शाखा कार्यालयहरूको १२.४५ प्रतिशत मधेश प्रदेशमा अवस्थित रहेको छ।

२०. २०८० फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा जीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेको बीमालेख संख्या ५ लाख ६७ हजार ३ सय २४ र निर्जीवन बीमा व्यवसायतर्फ जारी बीमालेख संख्या १ लाख ९६ हजार ४ सय ९३ गरी जम्मा ७ लाख ६३ हजार ८ सय १७ रहेको र उक्त जीवन र निर्जीवन बीमालेखहरूबाट क्रमशः रु. ८ अर्व ७५ करोड र रु. १ अर्व ७५ करोड गरी जम्मा रु. १० अर्व ५० करोड बीमा शुल्क संकलन गरेको छ।

कृषि र वन

२१. आर्थिक वर्ष २०७९/८० को असार मसान्त सम्ममा मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि उपज (खाद्य तथा अन्य बाली, तरकारी तथा बागवानी, फलफूल र मसला) ले ढाकेको भू-क्षेत्रफलमा आ.व २०७८/७९ को तुलनामा १ प्रतिशतले घटी ११ लाख ५० हजार ५ सय ७५ हेक्टर पुगेको छ।

२२. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश प्रदेशको समग्र कृषि बालीहरू (खाद्य तथा अन्य बाली, तरकारी तथा बागवानी, फलफूल र मसला) को कुल उत्पादनमा आ.व. २०७८/७९ को तुलनामा ५.६१ प्रतिशतले ह्रास आई ६० लाख ०९ हजार ८ सय १७ मे. टन पुगेको छ।

२३. आ.व. २०७८/७९ वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा धान, मकै, गहुँ, आलु, तेलहन र दलहनको उत्पादनमा क्रमशः ०.१८ प्रतिशत, १५.०८ प्रतिशत, १०.७१ प्रतिशत, २.६५ प्रतिशत, १५.४७ प्रतिशत र १९.३५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने कोदो, जौं, उखु र सुर्तीको उत्पादनमा क्रमशः १८.८३ प्रतिशत, ०.१५ प्रतिशत, ३३.१८ प्रतिशत र २०.५२ प्रतिशतले ह्रास आएको छ।

२४. मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा तरकारी तथा बागवानीको उत्पादन ९.८८ प्रतिशतले वृद्धि भई १२ लाख ७१ हजार ८ सय ५५ मे. टन पुगेको छ।

२५. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा फलफूलको उत्पादन मध्ये केराको उत्पादन आ.व. २०७८/७९ को तुलनामा ५७.७० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने आँपको उत्पादनमा २६.१३ प्रतिशतले ह्रास आएको छ।

२६. समग्रमा मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मसला तथा अन्यको उत्पादनमा १०४.७९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा १.०२ प्रतिशतले ह्रास आएको छ।

२७. मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा दुधको उत्पादनमा १.७० प्रतिशत, मासुको उत्पादनमा १.३७ प्रतिशत, अण्डाको उत्पादन १.८८ प्रतिशत, ऊन उत्पादन ०.८४ प्रतिशत र माछाको उत्पादनमा ५.२७ प्रतिशत वृद्धि भएको छ।

२८. मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा कुल दुध उत्पादन मध्ये सिराहा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा बढी २०.२५ प्रतिशत रहेको छ भने धनुषा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा कम ६.४० प्रतिशत रहेको छ।

२९. नेपालको कुल वन क्षेत्रमध्ये मधेश प्रदेशमा ३.९ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको छ भने मधेश प्रदेशको कुल क्षेत्रफलको २४.७८ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको छ।

गरिबी निवारण, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षा

३०. नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथो (२०७९/८०) अनुसार समग्रमा मधेश प्रदेशमा गरिबीको दर राष्ट्रिय औसत (२०.२७ प्रतिशत) भन्दा बढी रहेको छ। मधेश प्रदेश ग्रामीण क्षेत्रमा २४.९६ प्रतिशत गरिबी दर रहेको छ भने मधेश प्रदेश शहरी क्षेत्रमा २१.७१ प्रतिशत गरिबी दर रहेको छ।

३१. वैदेशिक रोजगारप्रति आकर्षण मधेश प्रदेशमा राम्रो देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश

प्रदेशका १ लाख ०४ हजार ६ सय जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएको छन्।

३२. मधेश प्रदेशमा २०८० फागुनसम्म ७ सय ०१ रोजगारदाता प्रतिष्ठानका २२ हजार ६ सय ३५ श्रमिक योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षामा सूचीकृत भएका छन्। आ.व. २०८०/८१ को समीक्षा अवधिमा ६६ रोजगारदाता प्रतिष्ठान र २ हजार १ सय ८६ श्रमिक योगदानकर्ताहरू कोषमा आवद्ध भएका छन्।

३३. मधेश प्रदेशमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट आ.व. २०७९/८० मा १४४९ आयोजनाहरू कार्यान्वयनबाट १२७१० जनाले रोजगारी प्राप्त गरेको देखिन्छ।

ऊर्जा, सिँचाई र खानेपानी

३४. मधेश प्रदेशमा जलविद्युत उत्पादन आ.व. २०७७/७८ मा केही उत्पादन सुरु भएर २०७९/८० मा जम्मा २५ मेगावाट पुगेको छ। हाल सम्म सो अवस्था यथावत् रहेको छ।

३५. पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमताको हिसाबले प्रदेशगत रूपमा मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी भण्डारण क्षमता २४ हजार ४ सय किलो लिटर (देशभरको कुल क्षमताको ३०.५० प्रतिशत) रहेको देखिन्छ।

३६. मधेश प्रदेशमा अवस्थित कुल परिवार संख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै ६ लाख ७७ हजार ७ सय ३२ परिवारले काठ/ दाउरा र सबैभन्दा कम ३ सय ३ परिवारले मट्टिटेल इन्धनका रूपमा प्रयोग गर्ने गरेका छन्।

३७. मधेश प्रदेशमा अवस्थित कुल परिवार मध्ये ९८ प्रतिशत परिवारले बत्तीको बाल्न बिजुलीको प्रयोग गर्ने गरेका छन्। मधेश प्रदेशमा अवस्थित प्रत्येक जिल्लाका न्यूनतम ९७ प्रतिशत परिवारले बत्ती बाल्न इन्धनको रूप बिजुली प्रयोग गर्ने गरेका छन्।

३८. मधेश प्रदेशका खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा ट्युबवेल र पाइप प्रणाली हुन्। यस प्रदेशमा खानेपानीका लागि ट्युबवेल/ हातेपम्पको प्रयोग गर्ने ८ लाख ३० हजार २ सय १९ रहेको छ। यसैगरी खाने पानीका लागि नदी/खोलामा आश्रित परिवार संख्या ७ सय २९ रहेको छ। मधेश प्रदेशमा अवस्थित कुल परिवार संख्या मध्ये खानेपानीका लागि ट्युबवेल र पाइपमा आश्रित परिवार संख्या सबैभन्दा धेरै सप्तरी जिल्लामा र सबैभन्दा कम बारा जिल्लामा रहेको छ।

भौतिक पूर्वाधार, यातायात र सञ्चार

३९. २०८० फागुनसम्म मधेश प्रदेशका सबै स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँच विस्तार भएको छ भने २५ वटा स्थानीय तहको १३९ कि.मि. सडक केन्द्रसम्म पुगेको भए पनि पक्की हुन बाँकी रहेको छ।

४०. प्रदेश सभाका ६४ वटा निर्वाचन क्षेत्रमा कम्तिमा ५ कि.मी. दरले जम्मा ३२० कि.मी. पक्की सडक निर्माण गर्न कार्य चालु रहेको छ। प्रादेशिक तथा स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत आठ ओटै जिल्लामा सडक स्तरोन्नति, बृहत मर्मत र नियमित मर्मत कार्य सञ्चालन हुँदै आएको छ।

४१. मधेश प्रदेशमा आ.व. २०७९/८० मा गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ५ प्रतिशतले ह्रास आई थप २ लाख ३६ हजार ४५२ नयाँ सवारी साधनहरू दर्ता भएका छन्।

उद्योग र वाणिज्य

४२. मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा नेपालमा दर्ता भएको कुल उद्योगको करिब ११ प्रतिशत अर्थात् ३६ वटा नयाँ उद्योग थपिएका छन्। यसबाट प्रदेशमा १ अर्ब ५७ करोड रुपैयाँ लगानी र ६ हजार ३ सय २ जनालाई रोजगारको अवसर सृजना भएको देखिन्छ।

४३. मधेश प्रदेशमा विगत ५ वर्षमा नेपालमा दर्ता भएका १५५० उद्योग मध्ये १५३ वटा थप भएका छन्।

४४. मधेश प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म थप भएका १६५८ कम्पनी थप भएका छन्। यो संख्या सोही अवधिमा नेपालमा थप भएको कम्पनीको १० प्रतिशत रहेको छ।

४५. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा देशभर कुल ३७ हजार १ सय ४२ लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरू दर्ता भएको मध्ये ७,१५२ अर्थात् १९.३३ प्रतिशत नयाँ उद्योग मधेश प्रदेशमा दर्ता भएका छन्। यसरी दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमा कृषि तथा वनजन्य, सेवा, उत्पादन मुलक, पर्यटन र पूर्वाधार सम्बन्धी उद्योगहरूको संख्या क्रमशः ३,७१६, २,१८२, ७७६, २९४ र १८४ वटा रहेका छन्।

४६. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश प्रदेशमा दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमा रु. २० अर्ब २१ करोड लगानी स्वीकृत भएको र ३२ हजार ४ सय ८४ रोजगारीको अवसर सृजना भएको देखिन्छ। यस अवधिको कुल स्वीकृत लगानीमध्ये यस प्रदेशमा तुलनात्मक रूपमा सबैभन्दा बढी २४.७ प्रतिशत रहेको छ।

४७. मधेश प्रदेशमा जिल्लागत अनुरूपमा आ.व. २०७९/८० सम्म कुल दर्ता भएको लघु, घरेलु तथा साना उद्योग मध्ये रौतहट जिल्लामा सबैभन्दा धेरै ३३ हजार ३२८ वटा र सबैभन्दा कम सप्तरी जिल्लामा ७ हजार ३६८ वटा उद्योगहरू दर्ता रहेको छ।

४८. देशभर अद्यावधिक भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमध्ये मधेश प्रदेशमा १४.६ प्रतिशत रहेका छन्।

४९. सिमरा विशेष आर्थिक क्षेत्रमा २०८० फागुनसम्म करिब रू. ५ अर्ब ५९ करोडको लगानीमा २७ उद्योग सञ्चालनमा रही ४,३७४ व्यक्तिले रोजगारी प्राप्त गरेका छन्। चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म यस क्षेत्रमा रू. २३ करोड ५७ लाख लगानीमा थप ३ उद्योग सञ्चालन गर्न अनुमति दिइएको र उद्योग सञ्चालनबाट ६७६ थप रोजगारी सिर्जना हुने अनुमान छ।

सामाजिक क्षेत्र

५०. शैक्षिक सत्र २०८० मा देशभरका ३५ हजार ८ सय ७६ विद्यालयमध्ये मधेश प्रदेशमा १३.३९ प्रतिशत अर्थात् ४ हजार ८ सय ६ विद्यालय रहेका छन्।

५१. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत स्थायी, अस्थायी र राहत शिक्षक समेत गरी कुल १ लाख ५३ हजार २ सय ७५ शिक्षक मध्ये मधेश प्रदेशमा ११.९६ प्रतिशत कार्यरत रहेका छन्।

५२. शैक्षिक सत्र २०८० मा मधेश प्रदेशमा १५ लाख ६८ हजार ५ सय (२१.९६ प्रतिशत) विद्यार्थी रहेका छन्। यस शैक्षिक सत्रमा मधेश प्रदेशमा भर्ना भएकोमा छात्र र छात्राको अनुपात ५१ प्रतिशत र ४९ प्रतिशत रहेको छ।

५३. मधेश प्रदेशमा माध्यमिक शिक्षा परीक्षा २०७९ उत्तीर्ण गर्ने विद्यार्थीको संख्या ७.६१ प्रतिशत छ।

५४. नेपालमा सबैभन्दा बढी विद्यार्थी संख्या रहेको १५ सामुदायिक विद्यालय मध्ये ३ सामुदायिक विद्यालयहरू मधेश प्रदेशमा अवस्थित रहेका छन्।

५५. माध्यमिक शिक्षा परीक्षामा कम्तीमा १०० भन्दा बढी विद्यार्थी सहभागी गराई ३० प्रतिशतभन्दा बढी विद्यार्थीले औसत स्तरीकृत अंक जि.पि.ए. ३.२ वा सोभन्दा माथि प्राप्त गर्ने सामुदायिक विद्यालय १५ रहेकामा मधेश प्रदेशमा ३ विद्यालयहरू रहेका छन्।

५६. चालु आर्थिक वर्षको फाल्गुनसम्म मधेश प्रदेशका विभिन्न व्यक्तिले अन्तरङ्ग, बहिरङ्ग र आकस्मिक सेवा गरी जम्मा ५० लाख २८ हजार पटक स्वास्थ्य सेवा लिएको छ जुनमा बहिरङ्ग सेवाको अंश ९७.३७ प्रतिशत रहेको छ।

५७. मधेश प्रदेशमा कुल प्रजनन दर राष्ट्रिय औसत (१.९) भन्दा बढी २.७ रहेको छ। आ.व. २०७९/८०मा मधेश प्रदेशमा दक्ष प्रसूतिकर्मीबाट सुत्केरी हुने महिलाको दर ६६.८ प्रतिशत पुगेको छ भने शिशु ५ वर्षमुनिका बालबालिकाको मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा) ४३ रहेको छ। मधेश प्रदेशमा पूर्ण रूपमा खोप लगाउने बालबालिका ९२ प्रतिशत रहेको छ।

५८. आ. व. २०७९/०८० सम्म मधेश प्रदेशमा १३ वटा सरकारी अस्पताल, ३२ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ७४० वटा स्वास्थ्य चौकी, ४० वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २१ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५६ वटा बर्थिङ्ग सेन्टर र २१३ वटा निजी स्वास्थ्य संस्थाहरु विभिन्न जिल्लाहरूमा सञ्चालनमा रहेका छन् ।

५९. मधेश प्रदेशमा राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम अन्तर्गत पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकालाई बि.सि.जि., डी.पि.टी., पोलियो, दादुरा, रूबेला लगायत विभिन्न प्रकारका रोग विरूद्धको खोप उपलब्ध गराइदै आएको छ। आ.व. २०७९/८०मा मधेश प्रदेशमा संचालित खोप कार्यक्रमहरूको लक्ष्य अनुरूपको प्रगति देखिएको छ।

६०. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा परिवार नियोजनका अस्थायी साधनको नयाँ प्रयोगकर्ता १ लाख २२ हजार १ सय २३ रहेका छन्। यस अवधिमा परिवार नियोजनका साधनहरु मध्ये डिपो सबैभन्दा बढी लोकप्रिय साधनको रुपमा रहेको छ।

६१. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य संस्था सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने ८२०३ जना रहेका छन्।

६२. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा औषधि प्रतिरोधी क्षयरोग उपचार केन्द्र ३, उपचार उपकेन्द्र १७ र जिनएक्सपर्ट केन्द्र १० स्थानमा विस्तार भएको छ। यस अवधिमा ९ हजार १ सय ६१ जना क्षयरोगका बिरामी रहेका छन्। मधेश प्रदेशमा क्षयरोगको Case Notification Rate १४७, Treatment Success Rate ९३.५% रहेको छ।

६३. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा कुष्ठरोगको नयाँ बिरामी संख्या ९४४ जना रहेको छ।

६४. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा ४३ हजार ४ सय ७५ को एच.आइ.भी. परीक्षण गरिएकोमा एच.आई.भी पोजेटिभ देखिएको सङ्ख्या ६०६ रहेको छ। उक्त अवधिमा ३ हजार ९ सय २६ एच.आई.भी संक्रमितलाइ एन्टी रेट्रो भाइरल ट्रिट्मेन्ट (ART) केन्द्रबाट एन्टी रेट्रो भाइरल (ARV) औषधि वितरण भएको छ।

६५. आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा आमाबाट बच्चामा सर्ने एच.आई.भी.को रोकथाम (PMTCT) कार्यक्रममा १ लाख ९ हजार ६ सय ९ जना आमाको एच.आरइ.भी. परीक्षण गरिएकोमा एच.आई.भी पोजेटिभ देखिएको सङ्ख्या ११ रहेको छ।

सुशासन, लैंगिक उत्तरदायित्व र जलवायु परिवर्तन

६६. प्रदेश स्थापना भएदेखि आर्थिक वर्ष २०८० फाल्गुन मसान्त सम्ममा मधेश प्रदेश सभाले विकास, सुशासन र लोकतन्त्रको सुदृढीकरणको लागि ५६ वटा ऐनहरू निर्माण गरेको छन भने मधेश प्रदेश सभामा ६ वटा विधेयक दर्ता भएका छन्।

६७. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेको प्रदेश निजामती किताब खानाबाट प्राप्त जानकारी अनुसार मधेश प्रदेश सरकार अन्तर्गतका मन्त्रालय, सचिवालय, आयोग, निर्देशनालय र कार्यालयहरू गरी जम्मा १४२ वटा सरकारी निकायहरू रहेका छन्। २०८० असार मसान्तसम्म प्रदेशका सरकारी निकायहरूमा रहेको स्वीकृत दरबन्दी ३१२५ मध्ये २०६२ पदपूर्ति भएको छ।

६८. मधेश प्रदेशको प्रदेश लोक सेवा आयोगले आ.व. २०७९/८० मा आयोगले १६७ वटा विज्ञापन निकालेकोमा १८ जना पदपूर्ति गरेको छ।

६९. मधेश प्रदेश सरकार अन्तर्गतको प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रबाट आ.व. २०७९/८० मा प्रादेशिक सरकारी निकायहरूका जम्मा २६०९ कर्मचारी/पदाधिकारीहरूको ज्ञान र क्षमता विकासका लागि ७२ वटा तालिमहरू संचालन गरिएको थिए।

७०. आ.व. २०७९/८० सम्म मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा मधेश प्रदेश सरकार पक्ष तथा विपक्ष रहेको कुल ३६४ थान मुद्दाहरु चालु अवस्थामा रहेको छ भने आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट २८८१ थान मुद्दामा निःशुल्क कानूनी सहायता प्रदान गरिएको छ।

७१. लैंगिक उत्तरदायी बजेट अन्तर्गत महिलालाई ५० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने क्रियाकलाप अनुसारको बजेटको हिस्सा आ.व. २०७९/८० मा ५२.०९ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०८०/८१ मा ७८.५ प्रतिशत रहेको छ।

७२. विगत दुई वर्षमा जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण बजेट अन्तर्गत ५० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने क्रियाकलाप अनुसारको बजेटको हिस्सा आ.व. २०७८/७९ र २०७९/८० मा क्रमशः ११.४० प्रतिशत र ११.६९ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०८०/८१ मा सोको हिस्सा १५.११ प्रतिशत रहेको छ।

१. समग्र आर्थिक स्थिति

विश्व अर्थतन्त्र

१.१ सन् २०२२ को मध्यमा उच्च रहेको विश्व मुद्रास्फीति घट्दै जानु, आर्थिक गतिविधि बढ्दै जानु, विश्व अर्थतन्त्रको वृद्धिदर पूर्वानुमान भन्दा उच्च रहनु र सरकारी खर्च तथा घरपरिवार उपभोगको वृद्धि अपेक्षा गरिए भन्दा उच्च रही समष्टिगत माग बढ्दै गएकोले सन् २०२३ पश्चात विश्व अर्थतन्त्र क्रमशः सामान्यीकरणतर्फ उन्मुख हुँदै गएको छ।

१.२ मुद्रास्फीतिमा आएको कमीसँगै विश्वका अधिकांश मुलुकका केन्द्रीय बैङ्कले लचिलो मौद्रिक नीति अवलम्बन गर्दै आएका कारण वित्तीय गतिविधिमा बढोत्तरी, पुँजी प्रवाहमा वृद्धि र न्यून आय भएका देशको बजार पहुँच बढेको छ। विकसित मुलुकको ब्याजदर नियमन नीतिका कारण त्यस्ता मुलुकको बचत परिचालन बढेको छ। न्यून आय भएका मुलुकको सार्वजनिक ऋण उच्चदरमा बढ्दै गएकोले वित्तीय स्थायित्वका लागि कसिलो वित्त नीति अवलम्बन गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ।

१.३ रुस-युक्रेन र गाजा-इजरायल द्वन्द्वका कारण मध्यकालमा विश्वव्यापी मुद्रास्फीतिमा दबाव सिर्जना हुने अनुमान छ। यसबाट बैङ्क ब्याजदरमा समेत वृद्धि हुन गई सम्पत्तिको मूल्य समेत घट्ने अनुमान छ। चीन-अमेरिकाबीच उत्पन्न व्यापार तनावका कारण संरक्षणवादले प्रश्रय पाउने र भू-आर्थिक ध्रुवीकरणबाट वस्तु, पुँजी र श्रमिकको निर्वाध प्रवाहमा अवरोध सिर्जना हुनसक्ने जोखिम पनि उत्तिकै रहेको छ।

१.४ रुस-युक्रेन युद्ध, भू-राजनीतिक तनाव, न्यून उत्पादकत्व र उच्च ऋण लागतका कारण अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले सन् २०२४ मा विश्व अर्थतन्त्र ३.२ प्रतिशतले विस्तार हुने प्रक्षेपण गरेको छ। सन् २०२३ मा समेत विश्व अर्थतन्त्र सोही दरमा विस्तार भएको अनुमान छ।

राष्ट्रिय अर्थतन्त्र

१.५ गत आ.व. २०७९/८० मा न्यूनदरमा विस्तार भएको नेपालको अर्थतन्त्र यस आर्थिक वर्षमा सुधारोन्मुख हुने अनुमान छ। अर्थतन्त्रका अधिकांश सूचक सकारात्मक र उत्साहजनक रहेका छन्। कृषि र सेवा क्षेत्रको उत्पादन बढ्ने र उद्योग क्षेत्रको उत्पादनमा सङ्कुचन आउने देखिन्छ। विप्रेषण आप्रवाह र पर्यटन सम्बन्धी आयमा भएको वृद्धि तथा व्यापार घाटामा भएको सुधारका कारण चालु खाता बचतमा रहेको छ भने विदेशी मुद्रा सञ्चिति हालसम्मकै उच्च रहन पुगेको छ। समग्रमा, अर्थतन्त्रको वाह्य क्षेत्र सन्तुलित र सुदृढ बन्दै स्थायित्व कायम भएको छ।

१.६ समष्टिगत मागमा वृद्धि नहुँदा आन्तरिक उत्पादनका साथै निर्माणजन्य सामग्रीको आयातमा कमी, सरकारको पुँजीगत खर्चमा आएको कमी र अर्थतन्त्रका केही क्षेत्रका गतिविधिमा आएको शिथिलताले सरकारको राजस्व सङ्कलन अपेक्षित रूपमा हुन सकेको छैन। खर्च र अपेक्षाभन्दा न्यून राजस्व सङ्कलनका कारण स्रोत परिचालनमा दबाव पर्न गई सार्वजनिक ऋणको आकार बढ्दै गएको छ ।

१.७ नीतिगत ब्याजदरमा गरेको कटौतीले निक्षेप तथा कर्जाको ब्याजदर घटे पनि निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाह हुने कर्जा बढ्न सकेको छैन्। वित्तीय क्षेत्रमा लगानी योग्य तरलता बढेको अनुपातमा लगानी बढ्न सकेको छैन्। यसले गर्दा पुँजी निर्माण, रोजगारी सिर्जना, उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ।

१.८ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रचलित मूल्यको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु.५७ खर्व ४ अर्व ८४ करोड रहेको छ।

१.९ गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीय र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः २४.४२ प्रतिशत, १३.१० प्रतिशत र ६२.४८ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमशः २४.५६ प्रतिशत, १२.५३ प्रतिशत र ६२.९० प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१० कृषि, यातायात तथा भण्डारण, आवास तथा भोजन, वित्तीय तथा बीमा र पेशागत वैज्ञानिक क्षेत्रमा भएको वृद्धिका कारण आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपालको आर्थिक वृद्धि ३.८७ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि १.९५ प्रतिशत रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आधारभूत मूल्यमा ३.५४ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष अर्थतन्त्र २.३१ प्रतिशतले विस्तार भएको थियो।

१.११ चालु आर्थिक वर्ष प्रति व्यक्ति राष्ट्रिय आय १,४५६ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो आय १,४०५ अमेरिकी डलर रहेको थियो। त्यसैगरी, गत आर्थिक वर्ष प्रति व्यक्ति कुल खर्च योग्य आय १,७५५ अमेरिकी डलर रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो आय अमेरिकी डलर १,८४३ पुग्ने अनुमान छ।

१.१२ गत आर्थिक वर्ष प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १,३८९ अमेरिकी डलर रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष १,४३४ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ।

१.१३ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल उपभोगको अंश उच्च रहँदै आएको छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल उपभोगको अंश वार्षिक औसत ९१.२ प्रतिशत रहेकोमा यस चालु आर्थिक वर्षमा ९२.४ प्रतिशत रहने अनुमान छ

१.१४ गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल गार्हस्थ्य बचत ७.४ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष सीमान्त वृद्धि भइ ७.६ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ।

१.१५ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल राष्ट्रिय बचतको अंश पछिल्ला दुई आर्थिक वर्ष बढेको छ। चालु आर्थिक वर्ष कुल राष्ट्रिय बचत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३६.१५ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

तालिका १.१-प्रमुख समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरु

विवरण	इकाइ	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
आर्थिक वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)	प्रतिशत	-२.४२	४.४९	५.२८	२.३१	३.५४
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन - प्रचलित मूल्यमा	रू. करोडमा	३८८,८७०	४३५,२५५	४९७,६५६	५३४,८५३	५७०,४८५
प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	अमेरिकी डलरमा	११६७	१२७७	१४११	१३८९	१४३४
प्रति व्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय	अमेरिकी डलरमा	११८०	१२८४	१४१९	१४०५	१४५६
प्रति व्यक्ति कुल खर्चयोग्य राष्ट्रिय आय	अमेरिकी डलरमा	१४७५	१५९८	१७३६	१७५५	१८४३
कुल उपभोग खर्च	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	९४.२८	९३.६३	९३.४२	९२.५९	९२.३८
कुल गार्हस्थ्य बचत	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	५.७२	६.३७	६.५८	७.४१	७.६२
कुल राष्ट्रिय बचत	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	३२.१६	३१.५२	२९.६३	३३.७९	३६.१५
वस्तु तथा सेवाको निर्यात	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	६.८१	५.१२	६.७०	६.९६	७.९४
वस्तु तथा सेवाको आयात	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	३४.११	३७.९३	४२.२७	३४.६८	३३.७०
कुल स्थिर पुँजी निर्माण (कुल स्थिर लगानी)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	३०.४७	२९.३४	२८.९८	२५.०८	२४.४५
श्रोत अन्तर (कुल राष्ट्रिय बचत-कुल लगानी)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा	-०.८७	-७.६७	-१२.५३	-१.३५	२.७८

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१। * अनुमानित

मधेश प्रदेशको अर्थतन्त्र

१६. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका अनुसार आ.व. २०८०/८१ मा मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) रु. ७ खर्ब ४८ अर्ब पुग्ने अनुमान रहेको छ। मधेश प्रदेशको योगदान नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) १३.१२ प्रतिशत हुने अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश प्रदेशको योगदान नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) रु. ७ खर्ब ०३ अर्ब सहित १३.१४ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १.१- नेपालको प्रचलित मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा मधेश प्रदेशको योगदान (रु. करोडमा)

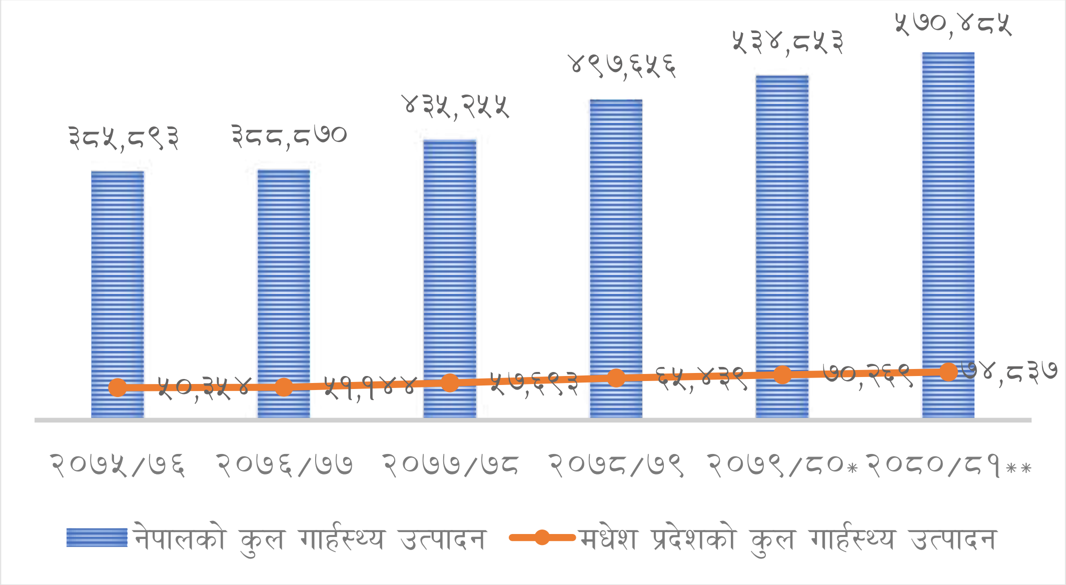

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१।   *संशोधित **प्रारम्भिक

१.१७ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धि दर (उत्पादक मूल्यमा) ३.७८ प्रतिशत रहने अनुमान केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको रहेको छ।

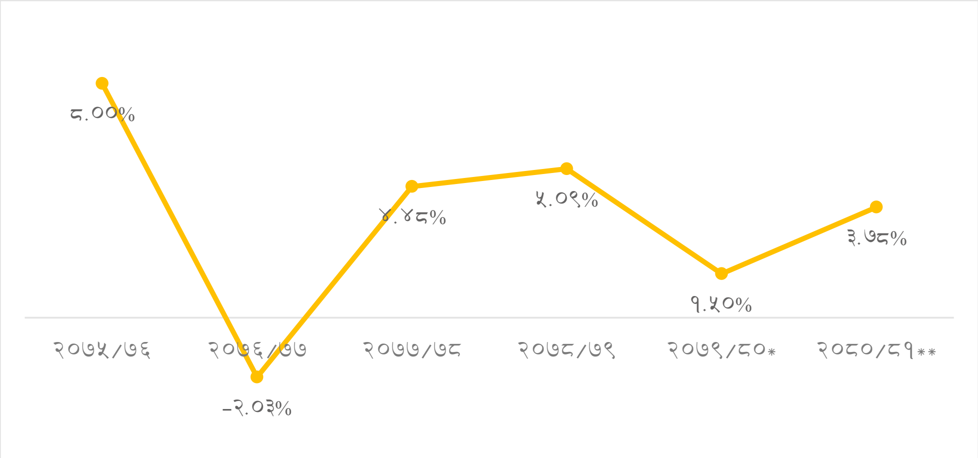

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ ।   *प्रारम्भिक

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना

१.१८ मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्य) को क्षेत्रगत संरचना आ.व. २०७९/८० को तुलनामा २०८०/८१ मा प्राथमिक क्षेत्रको योगदान ३४.९७ प्रतिशतबाट केही बढेर ३५.३४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ। द्वितीय क्षेत्रको योगदान आ.व. २०८०/८१

मा मधेश प्रदेशमा १०.७३ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ। मधेश प्रदेशमा तृतीय क्षेत्रको योगदान आ.व. २०८०/८१ मा ५३.९४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ।

चार्ट १.३ - मधेश प्रदेशको प्रचलित मुल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना (प्रतिशतमा)

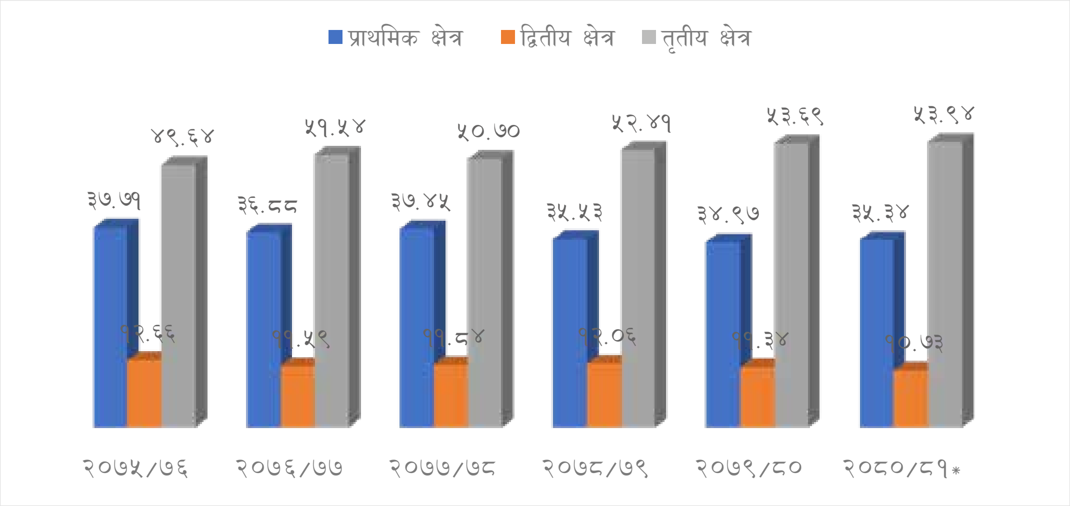

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ । *प्रारम्भिक

१.१९ मधेश प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीय क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ५.४७ प्रतिशत, -०.१४ प्रतिशत र ६.९७ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ६.८८ प्रतिशत, ६.९० प्रतिशत र ६.४५ प्रतिशत रहेको थियो। विगत ६ आर्थिक वर्षमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीय क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वार्षिक औसत वृद्धिदर क्रमशः ३.७६ प्रतिशत, ३.९३ प्रतिशत र ४.६८ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १.४ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

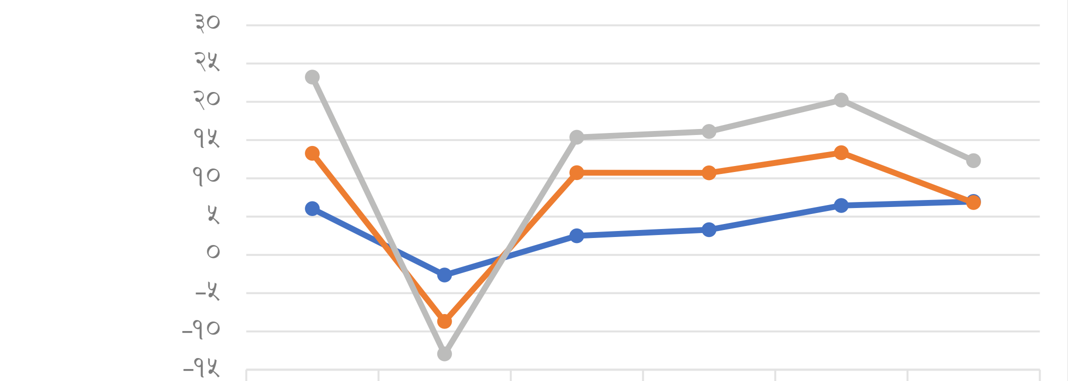

	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
तृतीय क्षेत्र	९.९६	(४.२४)	४.६२	५.४१	६.८८	५.४७
द्वितीय क्षेत्र	७.२३	(६.०७)	८.२४	७.४३	६.९०	(०.१४)
प्राथमिक क्षेत्र	६.०३	(२.६४)	२.४९	३.२८	६.४५	६.९७

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१। *प्रारम्भिक

क्षेत्रगत वर्गीकरणअनुसार प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा योगदान र वृद्धिदर

१.१९ चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्र (कृषि, वन तथा मत्स्यपालन) को योगदान ३५.१९ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान ३४.८१ प्रतिशत रहेको थियो। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ३.०८ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धिदर ३.८० प्रतिशत पुग्ने अनुमान रहेको छ।

चार्ट १.५- मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, वन र मत्स्यपालनको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

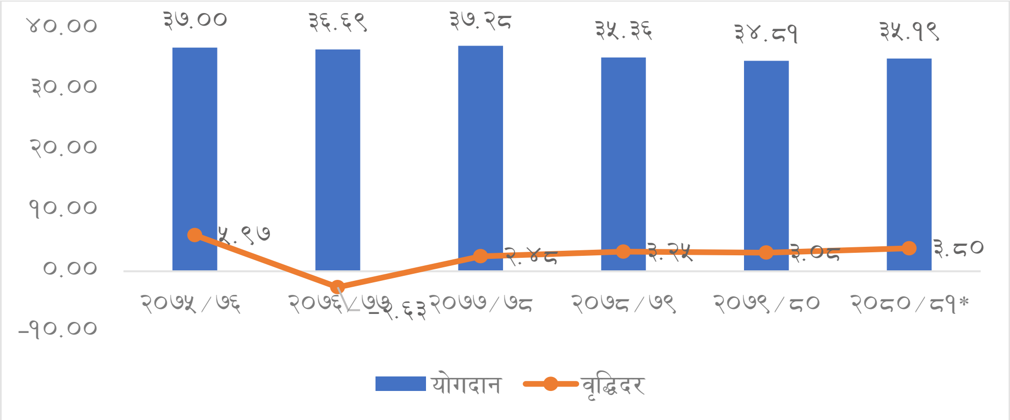

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

उद्योग क्षेत्र

१.२१ खानी तथा उत्खनन् क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धिको वृद्धिदर गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा ०.७६ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा २.४४ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा खानी तथा उत्खनन् क्षेत्रको योगदान ०.१६ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान ०.१५प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.२२ मधेश प्रदेशमा उद्योग तथा निर्माण क्षेत्रका क्रियाकलाप विस्तार हुने क्रममा रहनु, वस्तु तथा सेवाको मागमा कमी आउनु जस्ता कारणहरूले गर्दा चालु आर्थिक वर्षमा उद्योग क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि (उत्पादन) ०.९८ प्रतिशतले ऋणात्मक रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष उत्पादनमूलक उद्योगको उत्पादन २.४२ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको थियो। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा उत्पादनमूलक उद्योगको योगदान ५.५६ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष ५.२५ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

चार्ट १.६ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा उत्पादनमूलक उद्योगको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

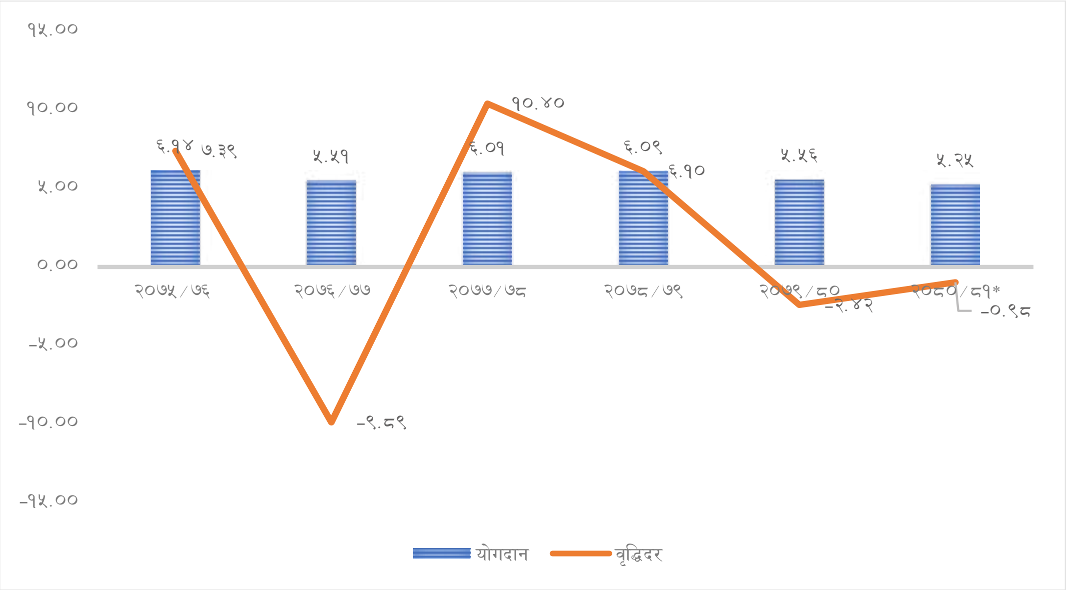

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.२३ जलविद्युत उत्पादन समान रहे पनि ग्याँस आपूर्ति कारण यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि चालु आर्थिक वर्ष समेत सामान्य बढ्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान ०.६७ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदानमा सीमान्त वृद्धि भइ ०.७६ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष विद्युत, ग्याँस तथा वाष्प र वातानुकूलित आपूर्ति सेवा क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि १५.६९ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २१.९१ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ।

१.२४ मधेश प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्षमा पानी आपूर्ति, ढल, फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनः उत्पादनका क्रियाकलाप क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धिमा सामान्य रूपमा वृद्धि हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धिको वृद्धिदर २.८७ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो ३.६६ प्रतिशत रहने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान ०.६६ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान ०.६४ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.२५ देशभरमा निर्माण सामग्रीको पैठारी तथा आन्तरिक उत्पादनमा आएको कमीसँगै मधेश प्रदेशमा पनि चालु आर्थिक वर्ष निर्माण क्षेत्रमा सङ्कुचन हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको वृद्धिदर १.१६ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष समेत २.१९ प्रतिशतले ऋणात्मक हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा निर्माण क्षेत्रको योगदान ४.४४ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान ४.०७ प्रतिशत हुने अनुमान छ।

चार्ट १.७ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा निर्माण क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

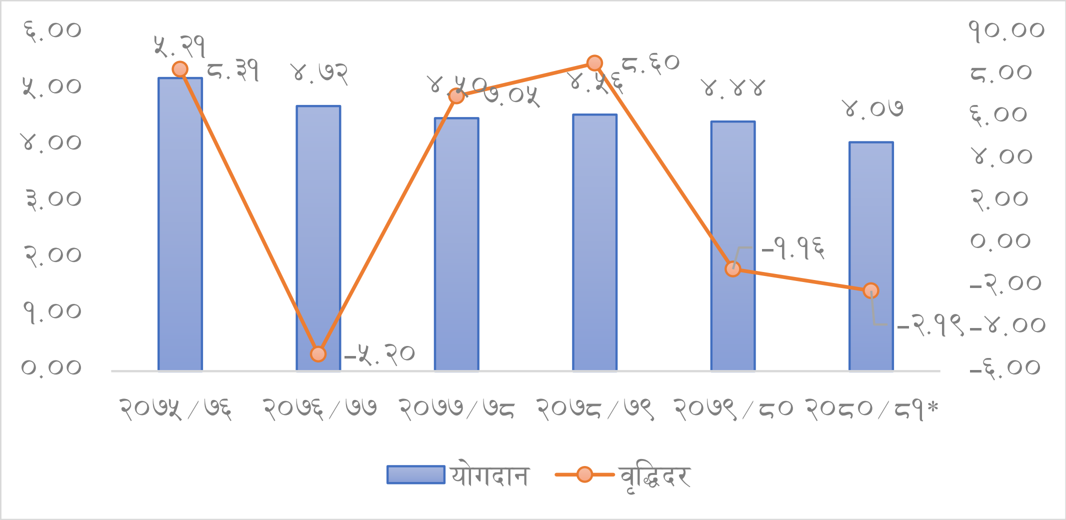

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

सेवा क्षेत्र

१.२६ गत आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्रको योगदान १३.०९ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा १३.०७ प्रतिशत रहने अनुमान छ। वस्तु आयात तथा आन्तरिक औद्योगिक उत्पादनमा आएको कमीले थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर सामान्य रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको वृद्धिदर ३.३६ प्रतिशतले सङ्कुचन भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष ०.१६ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ।

चार्ट १.८ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

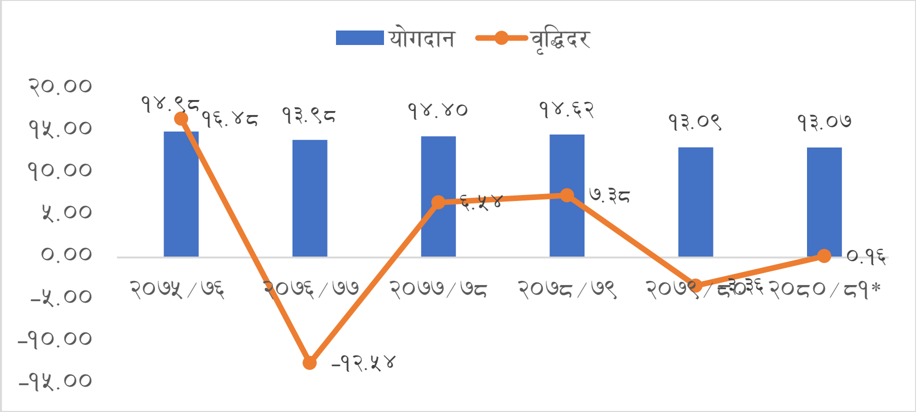

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.२७ मधेश प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्षमा यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धिमा उल्लेख्य वृद्धि हुने अनुमान रहेको छ। सवारी साधनको आयात र पर्यटक आगमनमा भएको वृद्धिका कारण आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ११.४७ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष भने यस्तो वृद्धिदर ०.५१ ऋणात्मक प्रतिशत मात्र रहेको थियो। विगत पाँच वर्षको यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धिको औसत वृद्धिदर १.६९ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १.९ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

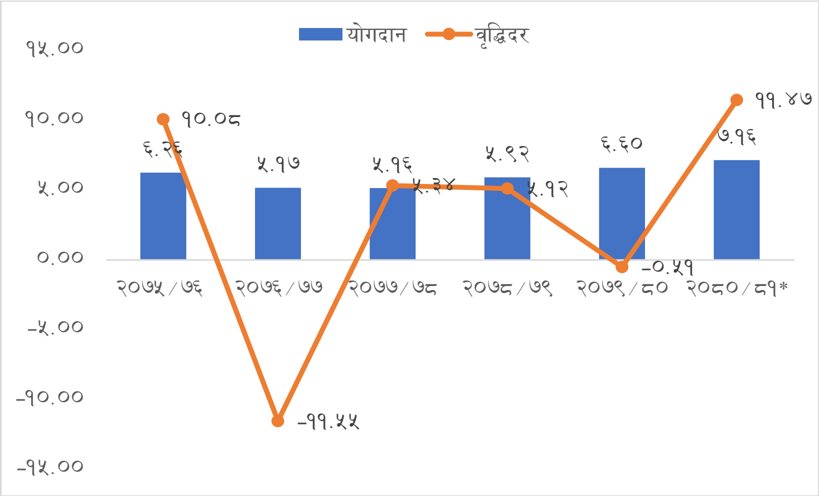

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.२८ चालु आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा आवास तथा भोजन सेवा क्षेत्रको योगदान ०.८८ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान ०.७१ प्रतिशत रहेको थियो। पर्यटकको सङ्ख्यामा भएको वृद्धिले आर्थिक क्रियाकलाप वृद्धि भइ रोजगारी सिर्जना र आय आर्जनमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि १५.६८ प्रतिशतले विस्तार भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष उल्लेख्य सुधार भरइ यस्तो वृद्धि २१.९५ प्रतिशत पुग्ने अनुमान गरिएको छ।

१.२९ कम्प्युटर तथा सूचना सम्बन्धी सेवाका क्रियाकलापमा भएको वृद्धि र इन्टरनेट सेवा कारोबार एवम् सञ्चारमा भएको वृद्धिको कारण सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि दरमा वृद्धि हुने अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि २.११ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धिदर ४.३१ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान २.५१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान २.५३ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १.१० - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

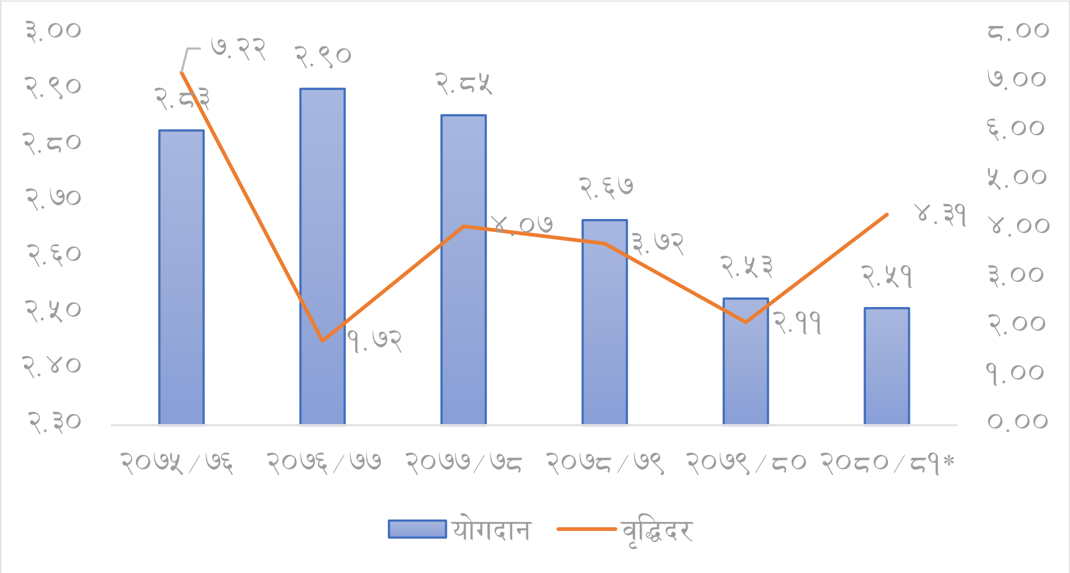

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.३० बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरूको सेवामा भएको वित्तीय शिथिलताका कारण चालु आर्थिक वर्षमा वित्तीय तथा बीमा क्षेत्रमा सामान्य असर हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ८.३८ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्ष ८.२४ प्रतिशतले मात्र बढ्ने

अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान ३.७५ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा ३.६२ प्रतिशत रहने अनुमान छ। पछिल्लो पाँच वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान वार्षिक औसत ५.५१ प्रतिशत र वृद्धिदर ७.३१ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १.११ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा वित्तीय तथा बीमा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

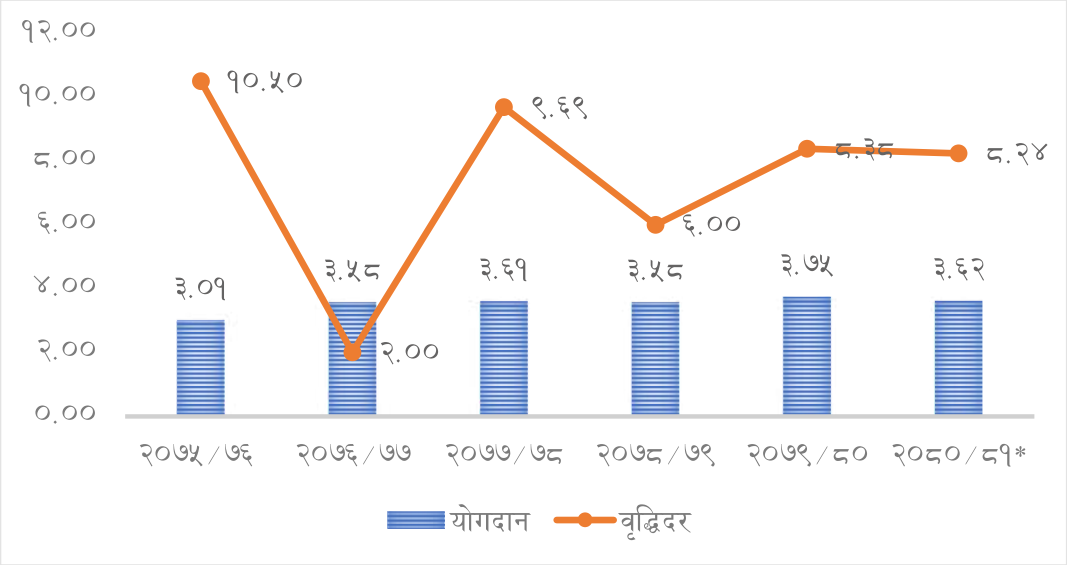

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.३१ मधेश प्रदेशमा घरजग्गा कारोबारको न्यून भइ कारोबार विस्तार हुन सकेको छैन। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ३.३४ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्ष ३.१० प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा घरजग्गा कारोबार क्षेत्रको योगदान २.७४ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान २.७३ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १.१२ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा घरजग्गा कारोबार क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

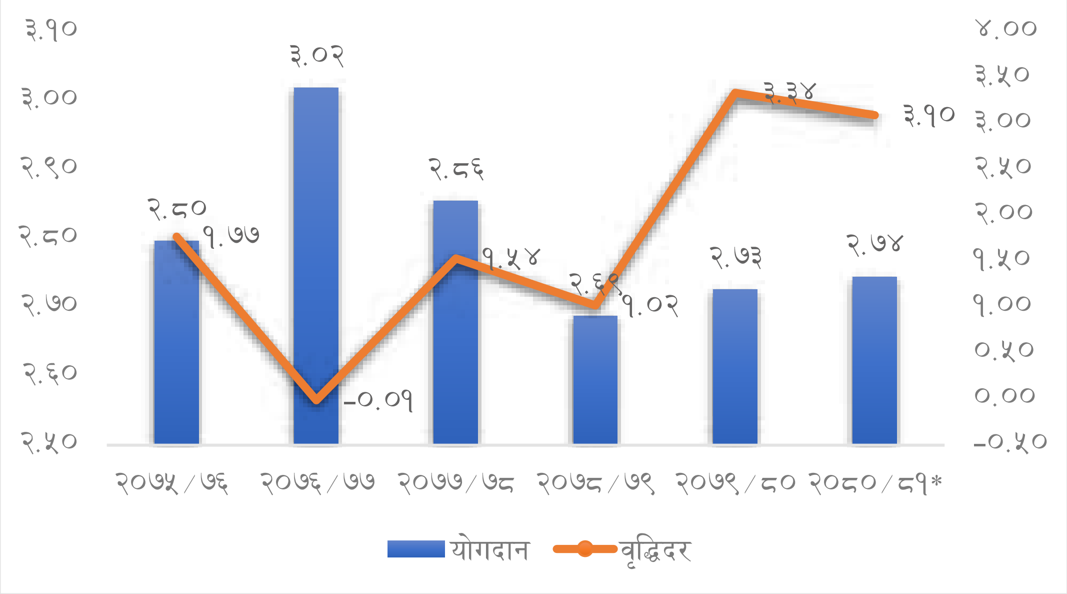

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.३२ मधेश प्रदेशमा अध्ययन तथा अनुसन्धानमूलक क्रियाकलापमा बढोत्तरी भएसँगै पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलाप क्षेत्रमा सामान्य अभिवृद्धि देखिएको छ। गत आर्थिक वर्ष यस क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ३.२८ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा ४.८५ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान ०.३९ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष सीमान्त वृद्धि भइ ०.४१ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ। पछिल्लो दशक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान वार्षिक औसत ०.४१ प्रतिशत र वृद्धिदर ३.०५ प्रतिशत रहेको छ।

१.३३ प्रदेशमा प्रशासनिक सेवाका लागि विभिन्न संस्थासँग लिने सेवा, रोजगारी सेवा र पर्यटक आगमनमा भएको वृद्धि लगायतका कारण गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान ०.३६ प्रतिशत बाट चालु आर्थिक वर्षमा ०.३७ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्ष प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ४.६९ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि ४.४४ प्रतिशतले विस्तार भएको थियो।

१.३४ गत आर्थिक वर्ष सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ५.२४ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्ष ४.१५ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ।

गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान १०.८१ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष १०.४२ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

चार्ट १.१३ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

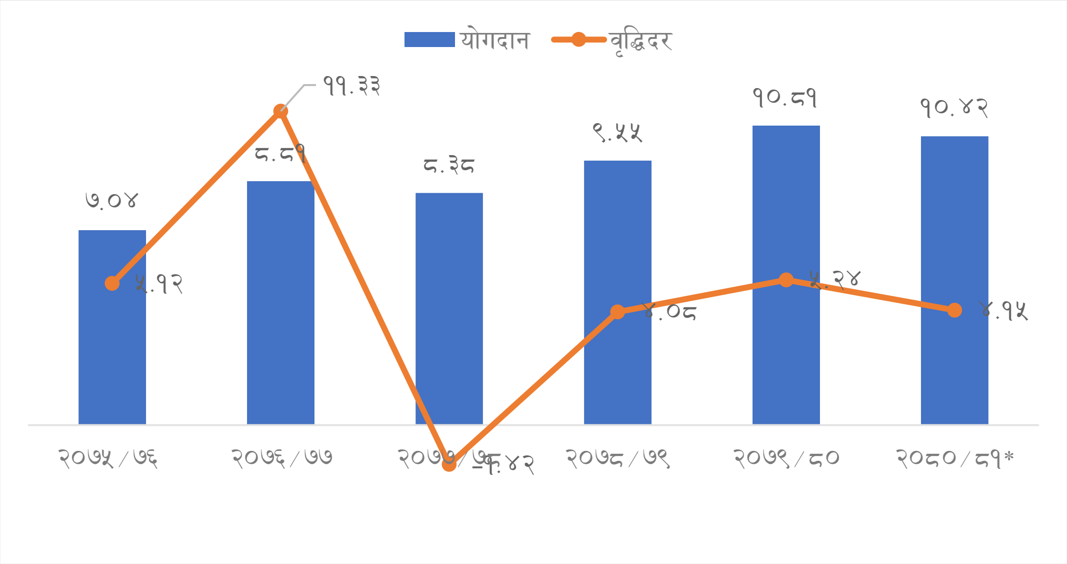

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.३५ शिक्षा क्षेत्रमा गरिने खर्च बढेपनि चालु आर्थिक वर्ष शिक्षा क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि दरमा सामान्य ह्रास आउने अनुमान गरिएको छ। गत आर्थिक वर्ष शिक्षा क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ३.४३ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा यस्तो वृद्धिदर २.६५ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान १०.५६ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो योगदान १०.४४ प्रतिशत रहेको थियो। पछिल्लो पाँच वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान वार्षिक औसत १०.०३ प्रतिशत र वृद्धिदर ४.१२ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १.१४ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा शिक्षा क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

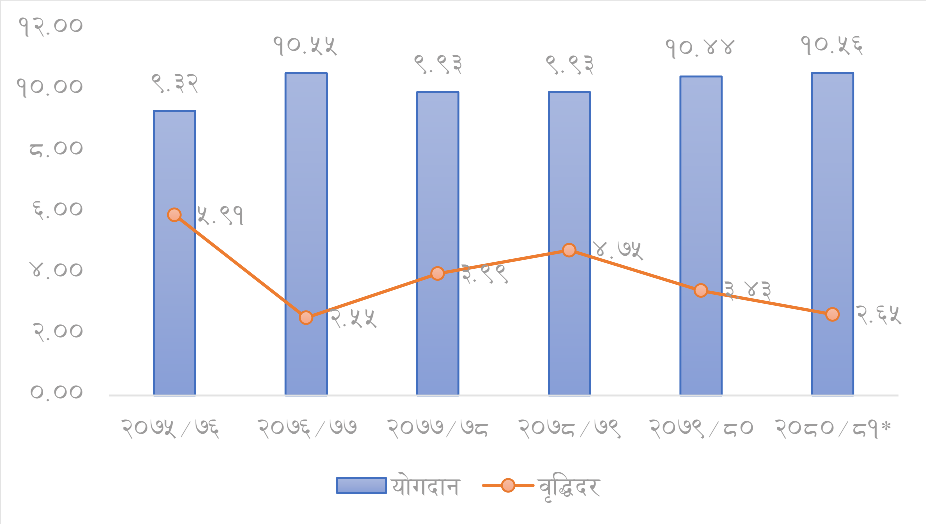

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.३६ मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माण र सेवामा भएको विस्तार हुने क्रममा रहेको छ। गत आर्थिक वर्ष मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ६.०४ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष ४.७६ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा शिक्षा क्षेत्रको योगदान १.८३ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान १.७५ प्रतिशत रहने अनुमान रहेको छ।

चार्ट १.१५ - मधेश प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

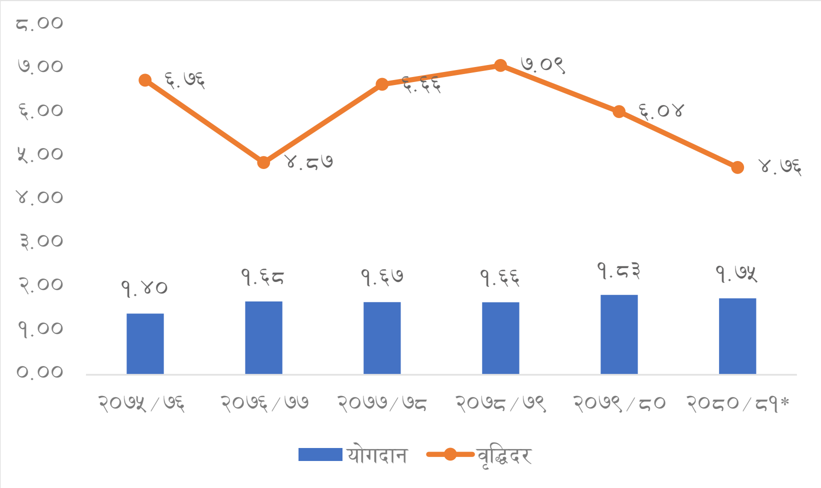

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१ *अनुमानित

१.३७ मधेश प्रदेशमा मनोरञ्जनात्मक तथा अन्य आर्थिक गतिविधिमा भएको विस्तारका कारण अन्य सेवाका क्रियाकलाप क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि सामान्य सङ्कुचन हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष अन्य सेवाका क्रियाकलाप क्षेत्रको कुल मूल्य अभिवृद्धि ४.४५ प्रतिशतले बढेकोमा चालु आर्थिक वर्ष ३.१७ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान ०.४२ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान ०.४४ प्रतिशत रहेको थियो।

प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

१.३८ गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश प्रदेशको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन ८६८ अमेरिकी डलर रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ८९२ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ। विगत ६ वर्षमा मधेश प्रदेशको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन मापन गर्दा नेपालको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन भन्दा कम रहेको छ।

चार्ट १.१६ - प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (अमेरिकी डलरमा)

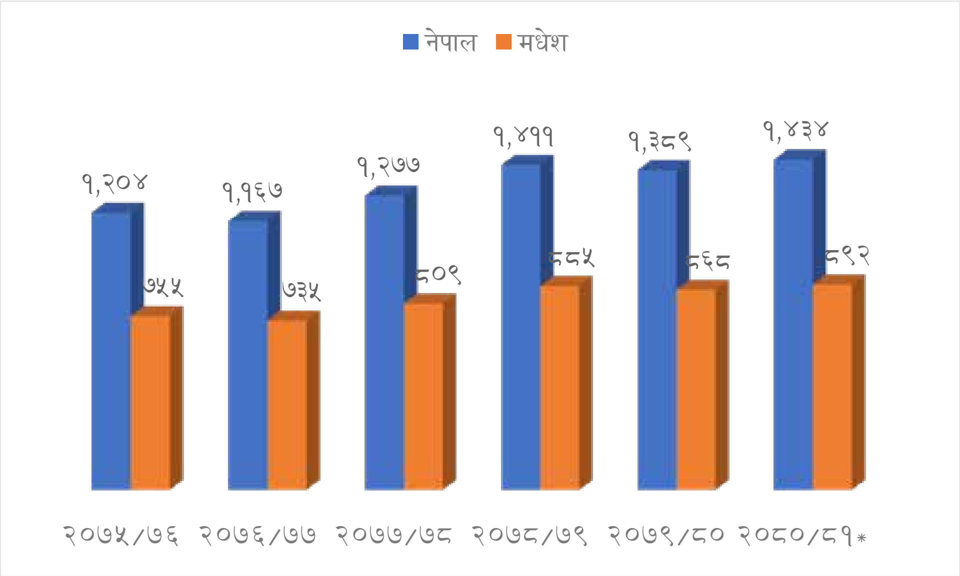

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१। *अनुमानित

प्रदेशको तुलनात्मक आर्थिक तथा सामाजिक परिसूचक

तालिका १.२ - मधेश प्रदेशको तुलनात्मक आर्थिक तथा सामाजिक परिसूचक

परिसूचक	नेपाल	मधेश
स्थानीय तहको सङ्ख्या	७५३	१३६
जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)	१००	२१.१

परिसूचक	नेपाल	मधेश
क्षेत्रफल (प्रतिशतमा)	१००	६.६
आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	३.८७	३.८
गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (उपभोक्ताको मूल्यमा)	१००	१३.१
प्रतिव्यक्ति जीडिपी (अमेरिकी डलरमा)	१४३४	८९२
लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको सङ्ख्या (हजारमा)	५८९.९	८६.१
कम्पनी दर्ता (हजारमा)	३३८. ९	२२
जलविद्युत उत्पादन (मेगावाट)	३०६०	२५
वन क्षेत्र (प्रतिशतमा)	१००	३.९
विद्यालय सङ्ख्या	३५८७६	४८०६
बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको शाखा सङ्ख्या	११५९४	१७७८
प्रतिशाखा जनसङ्ख्या	२५१५	३४३९
बीमकको शाखा सङ्ख्या	२९३२	३७२
प्रदेशगत खर्च (रू.करोडमा)		२६८७
प्रदेशगत राजस्व (रू.करोडमा)		१३३८
प्रदेश सञ्चित कोषको मौज्दात (२०८० असार)(रू.करोडमा)		१५५२

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

२. सार्वजनिक वित्त

२.१ मधेश प्रदेश सरकारले सार्वजनिक खर्चलाई प्रभावकारी, मितव्ययी र पारदर्शी बनाई गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने प्रयासहरू गर्दै आएको छ। प्रदेश सरकारका प्राथमिकता प्राप्त आयोजना सम्पन्न गर्ने गरी सार्वजनिक स्रोतको व्यवस्थापन गरिएको छ।

२.२ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा नेपाल सरकारले तयार गरी प्रदेशलाई उपलब्ध गराएका राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS), प्रदेश मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (PLMBIS), कम्प्युटरमा आधारित सरकारी लेखा प्रणाली (CGAS), एकलकोष खाता प्रणाली (TSA), एकिकृत सार्वजनिक वित्त व्यस्थापन प्रणाली (IPFMS), राजश्व पोर्टल (Revenue Portal), सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) लगायतका प्रणालीहरु प्रयोगमा रहेका छन्। आ.ब. २०८०/८१ बाट CGAS र TSA लाई गाभिएर एकिकृत सार्वजनिक वित्त व्यस्थापन प्रणाली (IPFMS) संचालनमा आएको छ। यसै गरी बेरुजु अभिलेख तथा बेरुजु प्रतिवेदनको लागि महालेखा परीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) तथा प्रदेश सरकार आफैले बेरुजु व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (BMIS) प्रयोगमा ल्याएको छ।

२.३ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट तर्जुमा प्रकृयालाई पारदर्शी र सहभागीतामुलक बनाउन विभिन्न संघ संस्था, बुद्धिजीविहरु लगायत आम नागरीकहरुसँग सुझाव प्राप्त गरिएको र उक्त सुझावहरुलाई समेटी योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरि जनताको पहुँच अभिबृद्धि गरिएको छ।

प्रदेशको सार्वजनिक वित्तको आकार

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादन(प्रचलित मूल्यमा)मा मधेश प्रदेशको खर्च र राजस्वको अनुपात क्रमशः ३.८२ प्रतिशत र १.९० प्रतिशत रहेको छ। विगत ५ वर्षमा खर्चको औसत अनुपात ३.५३ र राजस्वको औसत अनुपात १.८२ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट २.१ - प्रदेशगत खर्च र राजस्व स्थिति (प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा)

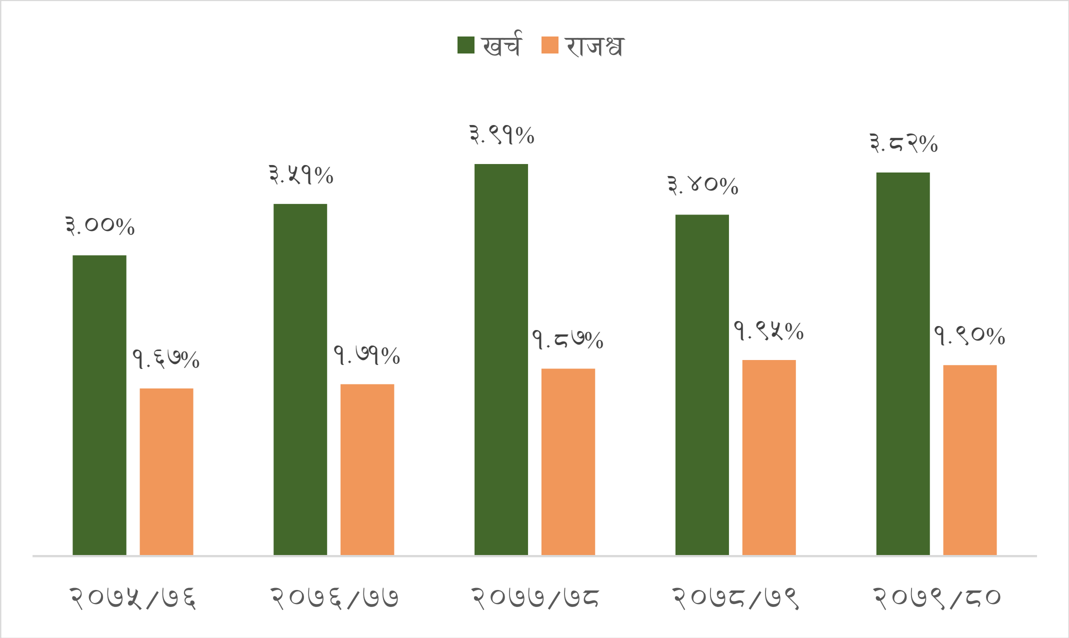

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

मधेश प्रदेश सञ्चित कोष

२.४ २०८० असार मसान्तमा मधेश प्रदेशको सञ्चित कोष बचतमा रही प्रादेशिक सञ्चित कोष रू.१२ अर्ब ५८ करोड बचतमा रहेको थियो। २०७९ असार मसान्तमा प्रादेशिक सञ्चित कोष रू. १४ अर्ब २४ करोड बचतमा रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश प्रदेश सञ्चित कोषमा प्राप्त भएको रकम अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा ६.१० प्रतिशतले घटेर रू. २८ अर्ब ५० करोड रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा उक्त कोषमा प्राप्त भएको रकम रू. ३० अर्ब ३५ करोड पुगेको थियो।

तालिका २.१ - मधेश प्रदेश सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण

विवरण	आर्थिक वर्ष २०७८।७९	आर्थिक वर्ष २०७९।८०
प्राप्ति		
१. राजस्व तथा अनुदान		
क. राजस्व	१,४९७.५२	१,२८०.३७
अ. कर	१,१६६.४५	१,१६१.५६

विवरण	आर्थिक वर्ष २०७८।७९	आर्थिक वर्ष २०७९।८०
आ. अन्य राजस्व	३३१.०७	११६.५७
इ. प्राकृतिक श्रोत वापतको रोयल्टि	-	२.२३
ख. अनुदान	१,५१०.१४	१,४८३.०९
अ. समानिकरण अनुदान	७३९.३४	६८३.८८
आ. सशर्त अनुदान	६७७.३२	७०३.९५
इ. समपुरक	३४.६९	५८.५०
ई. विषेश	५८.७९	३६.७६
ग. बेरुजु तथा अन्य प्राप्ती	२७.४६	८६.६५
यस वर्षको खुद प्राप्ती	३,०३५.१२	२,८५०.११
भुक्तानी तर्फ		
२. चालु तथा पूँजिगत तर्फको भुक्तानी	२,३७०.७२	२,६८६.७१
क. सञ्चितकोष माथि व्ययभार हुने रकमबाट खर्च	१.६४	१.६९
अ. चालु खर्च	१.६४	१.६९
आ. पूँजिगत खर्च	-	-
ख. सञ्चितकोषबाट व्ययभार हुने रकमबाट खर्च	२,२२४.४०	२,३२७.५१
अ. चालु खर्च (अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण वाहेकको)	१,०३१.९६	७०७.५६
आ. पूँजिगत खर्च	१,१९२.४४	१,६१९.९५
३. वित्तीय हस्तान्तरण चालु	**-**	**३५७.७९**
४. अन्तर सरकारी कारोबार/अनुदान	**-**	**-**
५. अन्य कारोबारको समायोजन	**१४४.६८**	**(०.२८)**
यस वर्षको खुद भुक्तानी	**२,३७०.७२**	**२,६८६.७१**
६. संघीय सरकारलाई खर्च नभई फिर्ता गर्नुपर्ने	**१.३४**	**३३०.२३**
क. फिर्ता गरेको (असार मसान्तमा भएको)	-	११०.१८
ख. फिर्ता गर्नुपर्ने	१.३४	२२०.०५
जम्मा भुक्तानी	**२,३७२.०६**	**३,०१६.९४**
यस अवधिको कोषमा भएको थप/घट	६६३.०६	(१६६.८३)

विवरण	आर्थिक वर्ष २०७८।७९	आर्थिक वर्ष २०७९।८०
७. आर्थिक वर्षको सुरुवातको मौज्दात	**१,०५८.९९**	**१,४२४.८८**
८. आर्थिक वर्षको अन्त्यको मौज्दात	**१,४२४.८८**	**१,२५८.०६**

स्रोत:-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

प्रदेशको बजेटको आकार र खर्च

२.५ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि चालु तर्फ रु. १८ अर्व ५४ करोड र पुँजीगत तर्फ २५ अर्व ५७ करोड ४६ लाख गरी जम्मा ४४ अर्व ११ करोडको बजेट प्रस्तुत भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कुल बजेटको आकार आर्थिक वर्ष २०७९/८० को भन्दा ५.९० प्रतिशतले कम रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि चालु तर्फ रु. २० अर्व ९० करोड र पुँजीगत तर्फ २५ अर्व ९७ करोड गरी जम्मा ४६ अर्व ८८ करोड बजेट तर्जुमा गरी प्रस्तुत भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ का लागि चालु तर्फ रु. १५ अर्व ३१ करोड र पुँजीगत तर्फ १९ अर्व ५६ करोड गरी जम्मा ३४ अर्व ८८ करोड आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि चालु तर्फ रु. १४ अर्व ७ करोड र पुँजीगत तर्फ २० अर्व ३६ करोड गरी जम्मा ३४ अर्व ४४ करोड, आर्थिक वर्ष २०७६/७७ का लागि चालु तर्फ रु. २१ अर्व ६९ करोड र पुँजीगत तर्फ २२ अर्व ४४ करोड गरी जम्मा ४४ अर्व १४ करोड र आर्थिक वर्ष २०७५/७६ का लागि चालु तर्फ रु. ११ अर्व ९५ करोड र पुँजीगत तर्फ १७ अर्व २२ गरी जम्मा २९ अर्व १७ करोड पेश भएको थियो।

चार्ट २.२ - विगत ६ वर्षको मधेश प्रदेशको बजेटको आकार (रू. करोडमा)

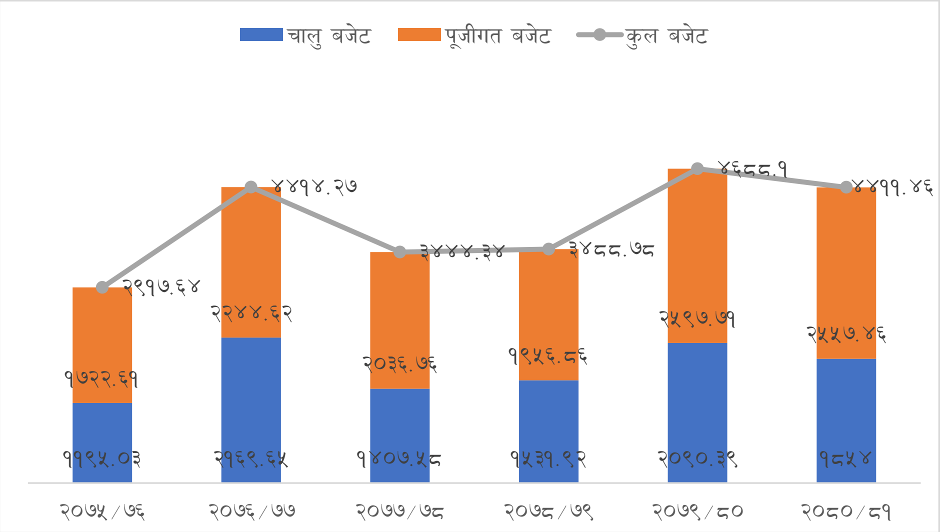

स्रोत:-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.६ मधेश प्रदेशमा विगत ६ वर्षमा कुल बजेटको औसत ४३.५८ प्रतिशत चालु खर्चका र ५६.४२ प्रतिशत पुँजीगत खर्चका लागि विनियोजन भएको देखिन्छ।

चार्ट २.३ - विगत ६ वर्षको मधेश प्रदेशको बजेटको आकार (प्रतिशतमा)

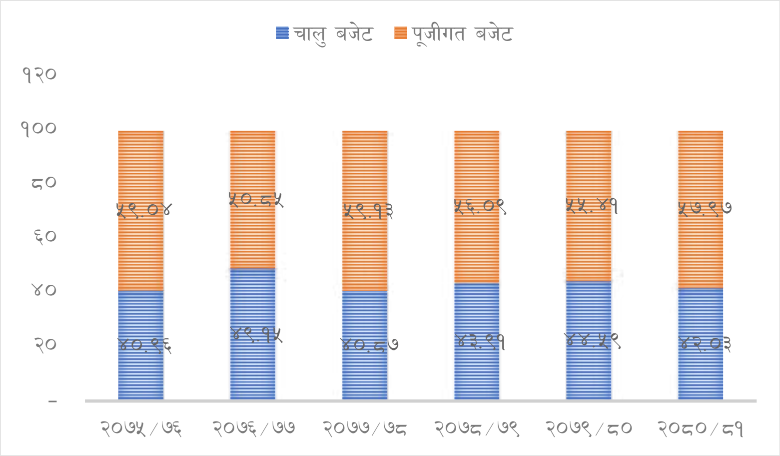

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.७ मधेश प्रदेशमा विनियोजित चालु बजेटको आ.व.०७५/७६ मा ५५.४६ प्रतिशत, २०७६/७७ मा ४४.६२ प्रतिशत, २०७७/७८ मा ६१.३९ प्रतिशत, २०७८/७९ मा ६७.४७ प्रतिशत र आ.व.२०७९/८० मा ५१.०५ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ। यसैगरी मधेश प्रदेशमा विनियोजित पूँजीगत बजेटमा २०७५/७६ मा ४९.१४ प्रतिशत, २०७६/७७ मा ३६.८४ प्रतिशत, २०७७/७८ मा ६८.२७ प्रतिशत, २०७८/७९ मा ६०.९६ र २०७९/८० मा ६२.३६ पुँजीगत खर्च भएको देखिन्छ। विनियोजित बजेट र खर्चको तथ्याङ्क हेर्दा खर्चमा पनि ठूलो अन्तर देखिन्छ।

चार्ट २.४ - मधेश प्रदेशको मधेश प्रदेशको विनियोजित बजेट तथा यथार्थ खर्च (प्रतिशतमा)

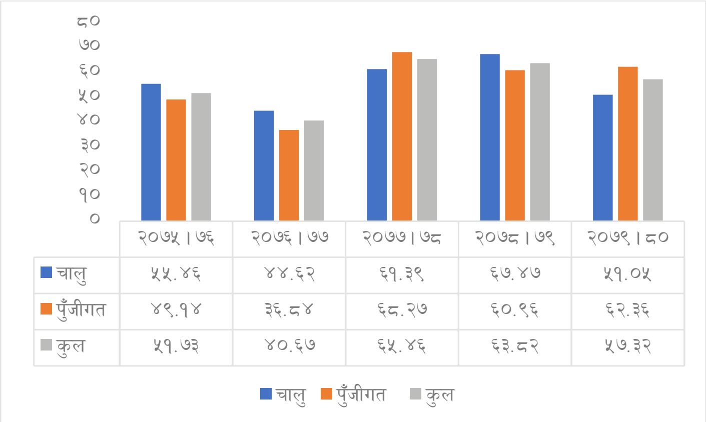

	२०७५।७६	२०७६।७७	२०७७।७८	२०७८।७९	२०७९।८०
चालु	५५.४६	४४.६२	६१.३९	६७.४७	५१.०५
पुँजीगत	४९.१४	३६.८४	६८.२७	६०.९६	६२.३६
कुल	५१.७३	४०.६७	६५.४६	६३.८२	५७.३२

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.८ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको कुल खर्च रकम गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ३५.३४ प्रतिशतले कमी भई रू. ५ अर्व ११ करोड रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्मको कुल खर्च मध्ये चालु खर्च तर्फ रु. ३ अर्व ६५ करोड खर्च भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा चालु खर्च तर्फ रु. ३ अर्व १० करोड खर्च भएको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा चालु खर्चमा १४.९२ प्रतिशतले कम भएको देखिन्छ। पुँजीगत बजेट तर्फ गत आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म कुल रु. ४ अर्व २६ करोड खर्च भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिसम्म कुल रु. २ अर्व खर्च भएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा पुँजीगत खर्च गत आर्थिक वर्षको विनियोजित बजेटको खर्चको तुलनामा ५२.८४ प्रतिशतले कम रहेको छ। विगत ३ आर्थिक वर्षको फाल्गुन सम्म कुल विनियोजित बजेटमा खर्चको औसत प्रगति प्रतिशत १५.३३ प्रतिशत रहेको छ।आर्थिक वर्षको अन्त्यमा अत्याधिक खर्च गर्ने परिपाटी, वित्तीय स्रोतहरूमा रहेको दबाव, अपेक्षित रूपमा खर्च गर्ने क्षमतामा सुधार नहुनु लगायतका कारणहरूले गर्दा वार्षिक विनियोजनको तुलनामा आ.व. को फाल्गुन सम्मको खर्चमा न्युन प्रगति देखिने गरेको हुँदा सोमा सुधारका लागि आवश्यक नीतिगत र व्यवहारगत सुधारहरू गर्नु पर्ने देखिन्छ।

तालिका २.२ - विगत तीन आर्थिक वर्षहरूको फागुन मसान्तसम्मको तुलनात्मक खर्च र प्रगति (रकम रू. करोडमा)

खर्चको प्रकार	आ.व. २०७८/७९ फागुन मसान्त सम्म			आ.व. २०७९/८० फागुन मसान्त सम्म			आ.व. २०८०/८१ फागुन मसान्त सम्म		
	विनियोजन	खर्च	प्रगति प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रगति प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रगति प्रतिशत
चालु	१,५३१.९२	३९४.०४	२५.७२	२,०९०.३९	३६५.१९	१७.४७	१,८५४.००	३१०.७२	१६.६३
पुँजीगत	१,९५६.८६	२१९.८५	११.२३	२,५९७.७१	४२६.१५	१६.४०	२,५५७.४६	२००.९७	७.७८
वित्तीय व्यवस्था	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जम्मा	३,४८८.७८	६१३.८९	१७.६०	४,६८८.१०	७९१.३४	१६.८८	४,४११.४६	५११.६९	११.५०

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

प्रदेश सरकारको खर्च व्यहोर्ने स्रोत

२.९ पछिल्ला ५ वर्षमा मधेश प्रदेश सरकारको खर्च व्यहोर्ने स्रोतमध्ये आन्तरिक स्रोतको अधिक रहेको छ। यस अवधिमा कुल सरकारी खर्चमा आन्तरिक स्रोतको अंश वार्षिक औसत ५३.८८ प्रतिशत र आन्तरिक स्रोतको हिस्सा वार्षिक औसत ४६.१२ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा प्रदेश सरकारको खर्चमध्ये ५३.८८ प्रतिशत आन्तरिक स्रोत र ४६.१२ प्रतिशत संघीय अनुदानको हिस्सा रहेको थियो।

चार्ट २.५ - मधेश प्रदेश सरकारको खर्च व्यहोर्ने स्रोत (प्रतिशतमा)

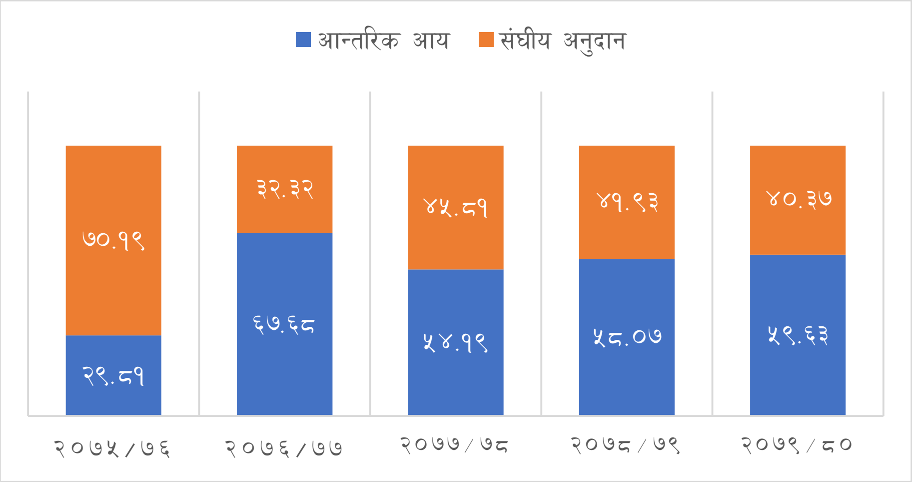

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

मधेश प्रदेश सरकारको खर्चको संरचना

२.१० आर्थिक वर्ष २०७९/८०मा प्रदेश सरकारको चालु खर्च र पुँजीगत खर्चको कुल खर्चमा अनुपात क्रमशः ६०.२९ प्रतिशत र ३९.७१ प्रतिशत रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/७९मा यस्तो चालु खर्च र पुँजीगत खर्चको कुल खर्चमा अनुपात क्रमशः ५३.५८ प्रतिशत, ४६.४२ रहेको थियो।

चार्ट २.६ - मधेश प्रदेश सरकारको खर्चको संरचना (प्रतिशतमा)

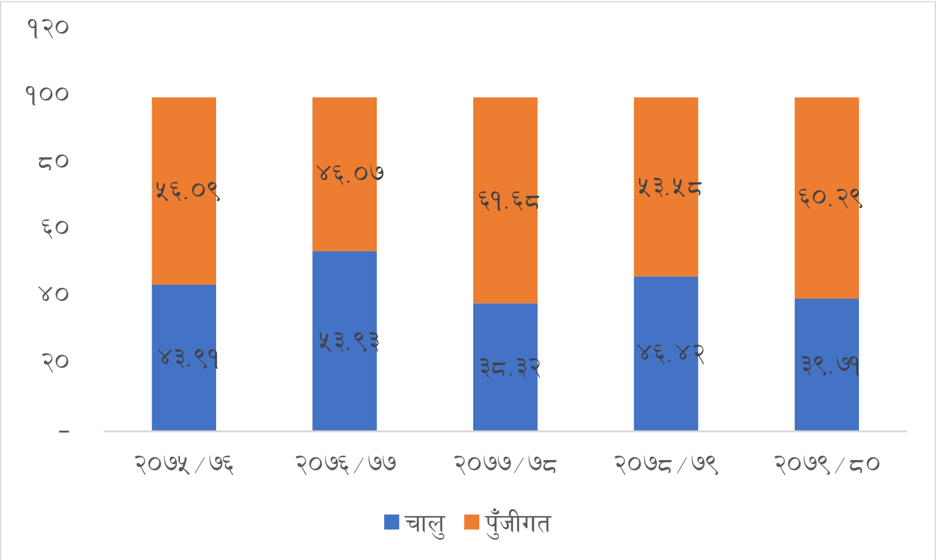

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.११ चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म कुल खर्चको ३९.२१ प्रतिशत चालु खर्च र ६०.७९ प्रतिशत पुँजीगत खर्च रहेको छ भने गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा कुल खर्चमा चालु खर्च र पुँजीगत खर्चको अनुपात क्रमशः ५३.८५ प्रतिशत र ४६.१५ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट २.७ - मधेश प्रदेश सरकारको विगत तीन आर्थिक वर्षहरूको फागुन मसान्तसम्मको खर्चको संरचना (रू. करोडमा)

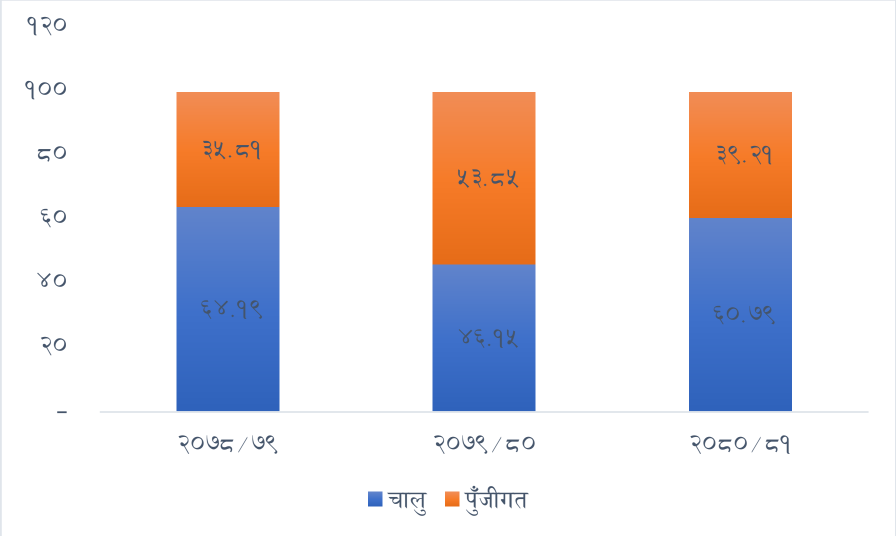

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण

२.१२ मधेश प्रदेश सरकारले स्थानीय तहमा गरिने वित्तीय हस्तान्तरणलाई व्यवस्थित गर्न विनियोजन ऐन मार्फत वित्तीय हस्तान्तरण गर्दै आएको छ। सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी स्थानीय तह मार्फत कार्यान्वयन भईरहेको छ।

२.१३ मधेश प्रदेश सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा वित्तीय हस्तान्तरणमा विनियोजित बजेटको ८४.०१ प्रतिशत अर्थात् रु. ३ अर्ब ५७ करोड रकम स्थानीय तहहरूमा निकासा भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा विनियोजित रकमको ९३.२७ प्रतिशत अर्थात् रु. ३ अर्ब ३३ करोड रकम स्थानीय तहहरूमा हस्तान्तरण गरिएको थियो। यसै गरी आ.व. २०७७/७८, २०७६/७७ र २०७५/७६ मा अनुमान रकमको क्रमशः ९४.१३ प्रतिशत, ९३.२७ प्रतिशत र ८४.०१ प्रतिशत रकम स्थानीय तहहरूमा हस्तान्तरण गरिएको थियो। वित्तीय समानीकरण अनुदान बाहेकको अन्य अनुदान बजेट खर्च प्रगतिका आधारमा हस्तान्तरण हुने भएकोले सम्पूर्ण विनियोजित रकम हस्तान्तरण नभएको अवस्था छ। सशर्त अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष

अनुदान रकमबाट खर्च हुन नसकी बचत रहेको रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने प्रदेश विनियोजन ऐनको व्यवस्था विपरित कतिपय स्थानीय तहहरूले त्यस्तो बचत रकम फिर्ता नगरेकोमा प्रदेश विनियोजन ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम आगामी वर्षमा सम्बन्धित स्थानीय तहहरूलाई प्रदान गरिने वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट फिर्ता गर्न बाँकी बचत अनुदान रकम कट्टी गरिएको हुँदा वित्तीय समानीकरण अनुदान समेत शत् प्रतिशत हस्तान्तरण नभएको देखिएको हो।

चार्ट २.८ - स्थानीय तहको वित्तीय हस्तान्तरणको अनुमान र यथार्थ विवरण (रकम रू. लाखमा)

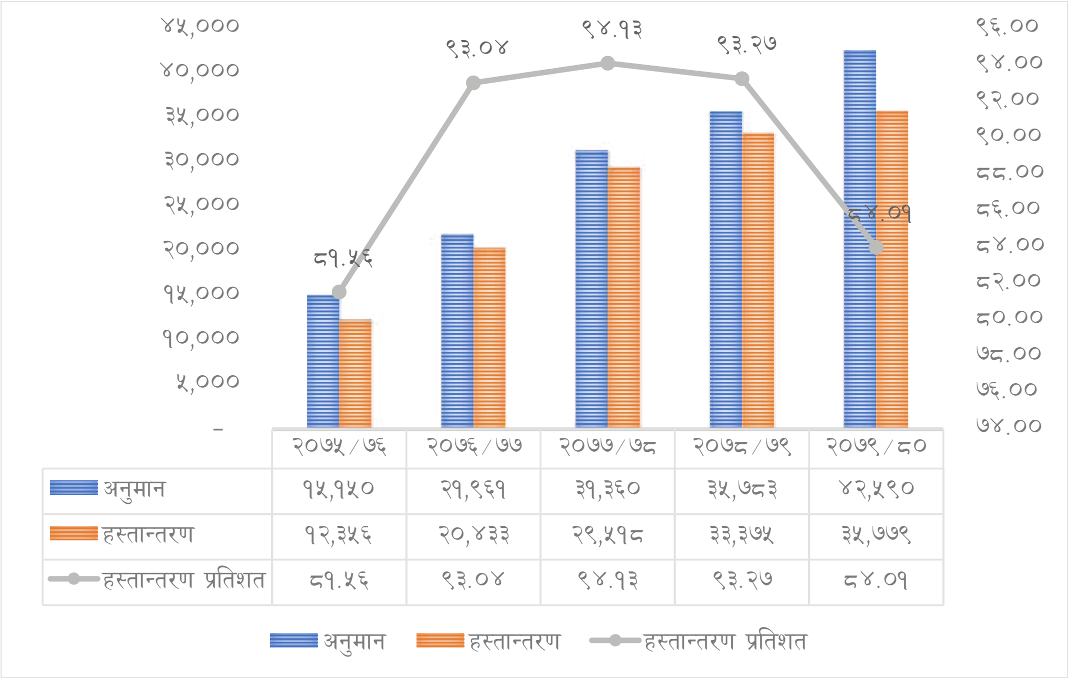

	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
अनुमान	१५,१५०	२१,९६१	३१,३६०	३५,७८३	४२,५९०
हस्तान्तरण	१२,३५६	२०,४३३	२९,५१८	३३,३७५	३५,७७९
हस्तान्तरण प्रतिशत	८१.५६	९३.०४	९४.१३	९३.२७	८४.०१

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.१४ विगत पाँच आर्थिक वर्षको वित्तीय हस्तान्तरणको प्रवृत्ति हेर्दा प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहहरूमा हुने वित्तीय हस्तान्तरणमध्ये सबैभन्दा बढी वितीय हस्तान्तरण भएको आ.व. २०७९/८० हो भने सबभन्दा कम हस्तान्तरण भएको आ.व. २०७५/७६ मा भएको देखिन्छ। यसैगरी अनुदानको प्रकारको दृष्टिकोणले पाँच वर्षको विवरणको विश्लेषण गर्दा सबभन्दा बढी शसर्त अनुदान हस्तान्तरण भएको तथा सबैभन्दा कम समपुरक अनुदान हस्तान्तरण भएको देखिन्छ।

चार्ट २.९ - स्थानीय तहको वित्तीय हस्तान्तरणको संरचनात्मक विवरण (रकम रू. लाखमा)

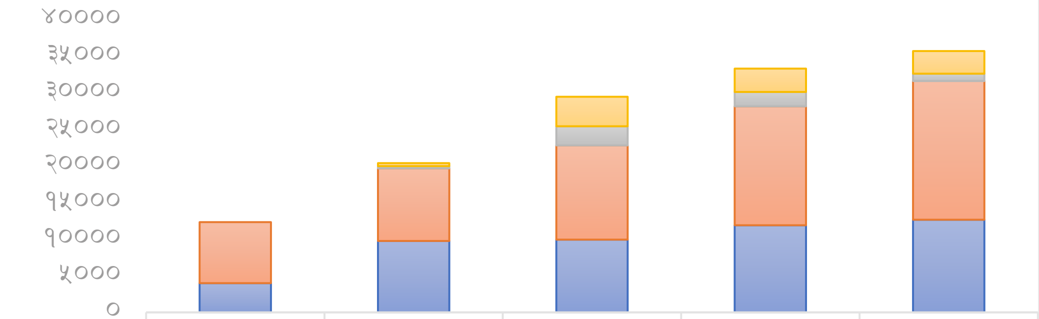

	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
विशेष	०	४१३.०२	४०३८.१३	३१९७.२८	३०९९.१५
समपूरक	०	२९८.४	२६१८.२३	१९६३.३९	१००५.३४
सशर्त	८३५५.६५	९९४५.७१	१२९०४.४५	१६२८५	१८९९०.२२
समानीकरण	४०००	९७७६.२	९९५७.३२	११९२९.१२	१२६८४.२१

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.१५ गत आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई रु. ३८ करोड ८९ लाख ७१ हजार हस्तान्तरण गरिएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा रु. १९ करोड ८९ लाख ४२ हजार हस्तान्तरण गरिएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा करिब ४९ प्रतिशतले कम हो।

तालिका २.३- आर्थिक वर्षको फाल्गुनसम्मको वित्तीय हस्तान्तरणको तुलनात्मक विवरण (रू. लाखमा)

अनुदान	२०७८/७९ फागुन मसान्तसम्म			२०७९/८० फागुन मसान्तसम्म			२०८०/८१ फागुन मसान्तसम्म		
	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत
समानीकरण	११,९९०	५,९८८	४९.९४	१३,२००	३,७०६	२८.०८	११,८०८	१,९८९	१६.८५
सशर्त	१६,७५३	२५०	१.४९	२२,२६५	१११	०.५०	-	-	-
समपूरक	२,८४०	९२०	३२.३८	२,८४०	२७	०.९५	२,८४०	-	-
विशेष	४,२००	१,३८०	३२.८५	४,२८५	४५	१.०५	४,२७५	-	-
जम्मा	**३५,७८३**	**८,५३७**	**२३.८६**	**४२,५९०**	**३,८९०**	**९.१३**	**१८,९२३**	**१,९८९**	**१०.५१**

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

स्थानीय तहको खर्चको अवस्था

२.१६ चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म ७५३ वटा स्थानीय तहको कुल खर्च आर्थिक वर्ष २०८०/८१ रु. २ खर्ब ४३ अर्ब ८१ करोड पुगेको छ। मुलुकका सबै स्थानीय तहहरुको कुल खर्च मध्ये मधेश प्रदेश भित्रका १३६ स्थानीय तहहरूको खर्च रकम रु. ३४ अर्ब ४ करोड ५९ लाख अर्थात १३.९६ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका २.४ - आ.व. २०७९/०८० को फागुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेशका स्थानीय तहको खर्चको विवरण (रकम रू. करोडमा)

स्थानीय तह	मधेश प्रदेशमा रहेका स्थानीय तह	७५३ स्थानीय तह	खर्च प्रतिशत
चालु खर्च	२,६९४.५७	१८,१८०.६९	१४.८२
पुँजीगत खर्च	७०९.७७	६,१८४.५८	११.४८
वितीय व्यस्था	०.२५	१५.८	१.५८
कुल खर्च	३,४०४.५९	२४,३८१.०७	१३.९६

स्रोत : आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१ अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

प्रदेश सरकारको आय (राजस्व र अन्य आय समेत)

२.१७ नेपालको संविधान, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४, कर तथा गैर कर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५, सालवसाली आर्थिक ऐन लगायतका कानून बमोजिम प्रदेश सरकारले राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS) मार्फत कर तथा गैर कर संकलन गर्दछ।

२.१८ चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को प्रदेश सरकारको बजेटमा समावेश भएको आय अनुमान रु. ४४ अर्व ११ करोड ४६ लाख ३२ हजार रहेकोमा फागुन मसान्तसम्म वार्षिक अनुमानको तुलनामा ५३.३८ प्रतिशत अर्थात् जम्मा रु. २३ अर्व ५४ करोड ९८ लाख प्राप्त भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को सोही अवधिमा प्रदेश सरकारको बजेटमा समावेश भएको आय अनुमानको तुलनामा ६८.०१ प्रतिशत राजस्व/आय प्राप्त भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७९/८०, २०७८/७९, २०७७/७८, २०७६/७७ र २०७५/७६

तालिका २.५ - मधेश प्रदेशको आय अनुमान र प्राप्तिको विवरण (रकम रू. करोडमा)

आर्थिक वर्ष	राजस्व अनुमान	जम्मा प्राप्ति**	संकलित प्रतिशत
२०७४/७५	९३.१०	९३.१०	१००.००
२०७५/७६	२९७८.६९	१५०६.४८	५०.५८
२०७६/७७	४४५१.२६	१८२९.८६	४१.११

आर्थिक वर्ष	राजस्व अनुमान	जम्मा प्राप्ति**	संकलित प्रतिशत
२०७७/७८	३४२६.९४	२३२९.९९	६७.९९
२०७८/७९	३४८८.७८	२३७२.५७	६८.०१
२०७९/८०	४७०२.५१	४१०८.१७	८७.३६
२०८०/८१*	४४११.४६	२३५४.९८	५३.३८

*फाल्गुन सम्म **आन्तरिक राजस्व, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व र नगद मौज्दात समेत

स्रोतः महालेखा परीक्षकको कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन/ प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयको वित्तीय प्रतिवेदन

चार्ट २.१० - मधेश प्रदेशको राजस्व अनुमान अनुरूप प्राप्तिको प्रवृत्ति (प्रतिशत)

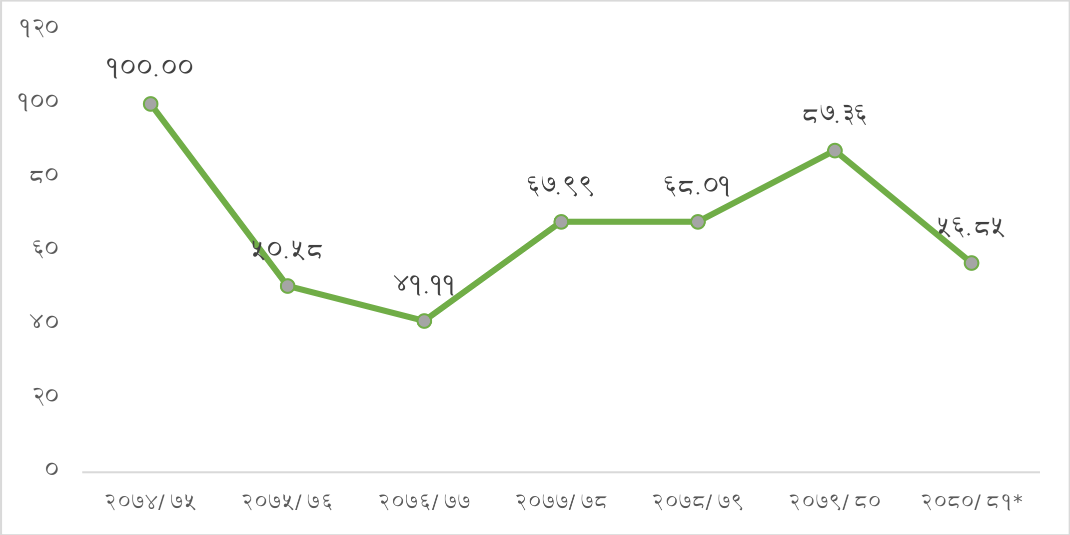

*फाल्गुन सम्म

स्रोतः महालेखा परीक्षकको कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन/ प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयको वित्तीय प्रतिवेदन।

२.१९ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को फागुन मसान्तसम्म प्रदेश सञ्चित कोषमा रु. २३ अर्व ५४ करोड आय संकलन/प्राप्त भएको छ । सो आयमा कर राजस्व, गैर कर राजस्व, वित्तीय हस्तान्तरण, नगद मौज्दात र बेरुजू निकासा तथा अनुदान फिर्ताको हिस्सा क्रमशः २८, ३, १४, ५३ र १ प्रतिशत रहेको छ। मधेश प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नगद मौज्दात समेतको कुल सरकारी आय आर्थिक बर्ष २०७८/७९ को तुलनामा १७.३१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४५ अर्व ४६ करोड पुगेको थियो। आर्थिक बर्ष २०७८/७९ मा आयमा ११.१८ प्रतिशतले बढेर रु.३८ अर्व ७५ रहेको थियो।

तालिका २.६ - मधेश प्रदेशको आय विवरण (रकम रू. करोडमा)

विवरण	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
कर राजस्व	-	७९०.४०	७०४.१९	९५९.१९	१,१६६.४४	१,२८०.३६	६६९.५५
गैर कर राजस्व	-	५१.०३	१७१.९०	११८.६१	११२.८३	३३१.०७	७२.५२
वित्तीय हस्तान्तरण	९३.१०	१,४९६.४६	१,४९२.६६	१,४४३.२८	१,५१०.१४	१,४८३.०९	३३३.३९
नगद मौज्दात	-	४०.८६	६९१.२२	९६३.२८	१,०५८.९८	१,४२४.८८	१,२५८.०५
बेरुजु, निकासा फिर्ता र अनुदान फिर्ता	-	१.३५	२२.६०	१.५७	२७.४६	२७.४६	२१.४७
ऋण लागानी/फिर्ता	-	-	-	-	-	-	-
कुल सरकारी आय	**९३.१०**	**२,३८०.१०**	**३,०८२.५७**	**३,४८५.९३**	**३,८७५.८५**	**४,५४६.८६**	**२,३५४.९८**

*फाल्गुनसम्म ।

स्रोत: महालेखा परीक्षकको कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन/ प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयको वार्षिक वित्तीय प्रतिवेदन।

आ.व. २०७५/७६ देखि २०८०/८१ को फाल्गुन मसान्त सम्ममा सबैभन्दा धेरै राजस्व योगदान धनुषा र पर्सा जिल्लाका रहेको छन्। प्रदेश राजधानी र प्रमुख भन्सार बिन्दु साथै औद्योगिक क्षेत्र समेत भएकोले यी जिल्लाहरूबाट अधिक राजश्व संकलन भएको हो।

तालिका २.७- मधेश प्रदेशका जिल्लाहरूबाट प्रदेशको कुल राजस्वमा भएको योगदान (रकम रू. करोडमा)

जिल्ला	२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८		२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१*	
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
सप्तरी	१.५१	०.१७	३.५	०.१४	९.२६	०.३६	९.१	०.३	२३.५७	०.८	९.५५	०.७६
सिराहा	३६.१२	४.१६	३२.१६	१.३	५३.७४	२.०९	५९.६४	१.९७	५१.०१	१.७४	३३.०६	२.६५
धनुषा	६७९.५	७८.१७	२२६२	९१.४३	२४४८	९५.०९	२७३८	९०.२१	२६४८.९४	९०.१४	१०४९.९२	८४.०१
महोत्तरी	५.२८	०.६१	१६.४६	०.६७	२३.७९	०.९२	२९.४४	०.९७	३६.९६	१.२६	२३.८३	१.९१
सर्लाही	६.६३	०.७६	१५.६६	०.६३	८.०३	०.३१	१७.२३	०.५७	८.८७	०.३	१०.५३	०.८४
रौतहट	२.९४	०.३४	३.३४	०.१४	७.३६	०.२९	८.२५	०.२७	१२.७१	०.४३	९.९७	०.८
बारा	१०.२८	१.१८	१६.८९	०.६८	१४.६७	०.५७	७.२	०.२४	१५.०८	०.५१	७.०३	०.५६
पर्सा	१२७	१४.६१	१२४.१	५.०२	९.४८	०.३७	१६६.३	५.४८	१४१.६७	४.८२	१०५.९१	८.४७
जम्मा	**८६९.२**		**२४७४**		**२५७५**		**३०३५**		**२९३८.८१**	**१००**	**१२४९.८**	**१००**

*फाल्गुन सम्म

स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

आन्तरिक राजस्व र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त आय

२.२१ चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आन्तरिक राजस्व र राजस्व बाँडफाँटबाट जम्मा रु. १७ अर्ब ७६ करोड संकलन हुने अनुमान गरिएको छ। उक्त अनुमानित राजस्व प्राप्तिका स्रोतहरु क्रमशः संघीय तथा स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँट, प्रदेश सरकारको आन्तरिक स्रोत, अन्य राजस्व र अनुदान फिर्ता रहेका छन्। चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्तसम्म उक्त स्रोतहरुबाट कुल रु. ९ अर्ब १८ करोड ६२ लाख ४० हजार अर्थात् लक्ष्यको तुलनामा ५१.७२ प्रतिशत राजस्व प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा यस्तो राजस्व लक्ष्यको तुलनामा ५४.१२ प्रतिशत संकलन भएको थियो। चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिसम्म संकलन भएको राजस्वमा बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्त शुल्क, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर र सवारी साधन करको हिस्सा क्रमशः ५४.१५, ४४.४२, ४८.५६ र ११६.६३ प्रतिशत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो राजस्व अनुमानको तुलनामा ९०.८२ प्रतिशत संकलन भएको थियो।

तालिका २.८ - मधेश प्रदेश सरकारको राजस्वको अनुमान र प्राप्तिको अवस्था

राजस्वको प्रकार	आ.व. २०७६/७७			आ.व. २०७७/७८			आ.व. २०७८/७९			आ.व. २०७९/८०			आ.व. २०८०/८१ फागुनसम्म		
	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत
मू.अ.कर	८३४.४०	५०२.९७	६०.२८	७३३.१९	६४८.७१	८८.४८	९५८.८९	७६७.८१	८०.०७	८४४.३९	६१०.६३	७२.३२	८२८.००	४४८.३३	५४.१५
अन्त शुल्क	२०८.६०	१४९.६७	७१.७५	२१९.००	२३०.७३	१०५.३६	०.००	२४८.६७		३१७.१९	२४३.२०	७६.६७	३१०.१९	१३७.७८	४४.४२
घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	८०.००	४५.४०	५६.७५	८१.००	७९.७५	९८.४५	५०.००	१४९.९६	२९९.९२	१०५.००	१८७.११	१७८.२०	१७१.८४	८३.४४	४८.५६
सवारी साधन कर	१००.००	७५.७८	७५.७८	११०.००	१७२.०४	१५६.४०	११०.००	२१०.६८	१९१.५२	१९७.४८	२००.९३	१०१.७५	१२६.००	१४६.९६	११६.६३
वन रोयल्टी	१.१०	४.११	३७३.४४	१.८०	८.१३	४५१.७१	१५.००	७.५६	५०.४०	०.००	८.३४		५.००	७.४५	१४८.९३
अन्य राजश्व	१३०.२२	१८०.४४	१३८.५७	७९.३०	३१.२१	३९.३६	९९.९१	११२.८४	११२.९४	१२०.८०	११८.८७	९८.४१	३३३.७९	७३.१९	२१.९३
अनुदान/निकाशा फिर्ता र बेरुजु	०.००	२२.६१		०.००	८६.७०		३०.००	२७.४७	९१.५८	१८.०८	८६.६५	४७९.१४	१.१९	२१.४७	१८११.२७
कूल राजस्व (नगद मौज्दात र अनुदान बाहेक)	१३५४.३२	९८०.९७	७२.४३	१२२४.२९	१२५७.२७	१०२.६९	१२६३.८०	१५२४.९९	१२०.६७	१६०२.९४	१४५५.७३	९०.८२	१७७६.००	९१८.६२	५१.७२

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.२२ मधेश प्रदेश सरकारको नगद मौज्दातको प्रवृति हेर्दा प्रदेश स्थापनाकाल अर्थात् आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि आर्थिक वर्ष २०७८/७९ सम्ममा मौज्दात रकममा बृद्धि भएको तथा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आएर घटेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१को फाल्गनु मसान्तसम्म रु. १२ अर्व ५८ करोड नगद मौज्दात रहेको देखिन्छ।

चार्ट २.११ - मधेश प्रदेश सरकारको नगदको अवस्था (रू. करोडमा)

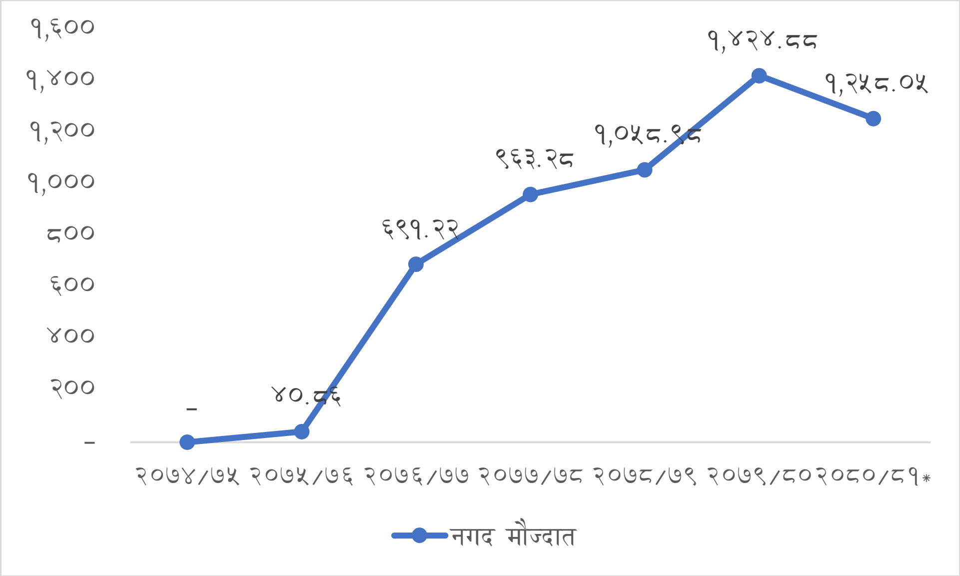

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम। *फाल्गुनसम्म

घर जग्गा तथा अन्य रजिष्ट्रेशन शुल्क संकलनको अवस्था

२.२३ अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ५ मा एकल कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था भए बमोजिम आर्थिक बर्ष २०७५/०७६ देखि आर्थिक ऐन मार्फत घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क मालपोत कार्यालयहरुबाट संकलन हुने र सो रकम मालपोत कार्यालयहरुबाट मासिक रुपमा सम्बन्धित स्थानीय तहलाई ६० प्रतिशत र प्रदेश सरकारलाई ४० प्रतिशत बाँडफाँट गरी प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा हुने व्यवस्था कार्यान्वयनमा रहेको छ।

२.२४ घर जग्गा रजिष्ट्रेशन तर्फ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फागुन मसान्तसम्म रु. ८३ करोड ४४ संकलन भएको छ। जुन बार्षिक अनुमानको ४८.५६ प्रतिशत हो। विश्व आर्थिक मन्दीको चपेटाबाट गुजरिरहेको तथा उच्च व्याजदर समेतको कारण घर जग्गा रजिष्ट्रेशन कारोवारमा कमी आएको कारण चालु आर्थिक वर्ष घर जग्गा रजिष्ट्रेशन कारोवारमा उल्लेख्य गिरावट आएको राजस्व संकलनको अवस्थाबाट देखिएको छ। आ.व. २०७९/८० अनुमानको तुलनामा राजस्व संकलन ७१.८४ प्रतिशत बढी रहेको थियो।

चार्ट २.१२ - मधेश प्रदेशमा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क प्राप्तिको अवस्था (रू. करोडमा)

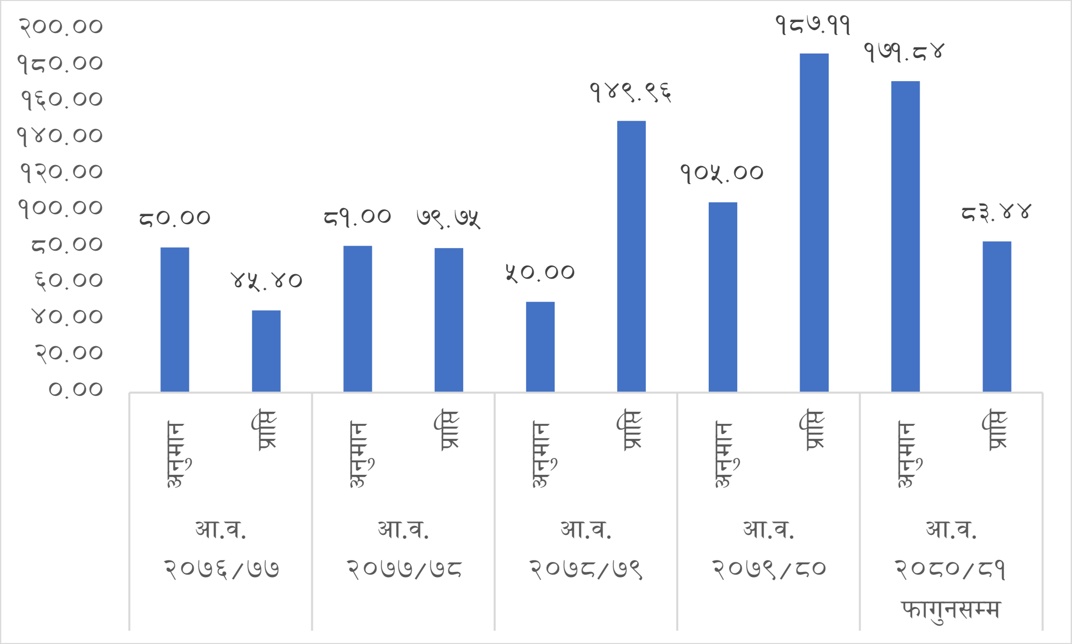

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

सवारी साधन कर बाँडफाँट

२.२५ नेपालको संविधानको अनुसूची-६, प्रदेशको एकल अधिकारको सूचीको क.सं. ४ तथा अनुसूची-९, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको सूचीमा सवारी साधन करलाई प्रदेशको अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छ। प्रदेश विभाज्य कोषमा सवारी साधन कर जम्मा गरी कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहलाई बाँडफाँट हुने गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को फागुन मसान्तसम्म रु. १ अर्व ४६ करोड संकलन भएकोमा प्रदेश सरकारलाई रु. ८८ करोड र प्रदेश भित्रका १३६ स्थानीय तहलाई रु. ५८ करोड बाँडफाँट गरी जम्मा गरिएको छ। आर्थिक बर्ष २०७९/०८० मा रु. २ अर्व संकलन भरइ बाँडफाँट गरिएको थियो।

तालिका २.९ - सवारी साधन कर बाँडफाँटको विवरण (रू. करोडमा)

विवरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ फागुन मसान्तसम्म
प्रदेश विभाज्य कोष	७५.७८	१७२.०४	२१०.६५	२००.९३	१४६.९६
प्रदेश राजस्वको अंश	४५.४७	१०३.२२	१२६.३९	१२०.५६	८८.१८
स्थानीय विभाज्य कोष	३०.३१	६८.८१	८४.२६	८०.३७	५८.७८

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरण

२.२६ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा अनुमान गरिएको रु. १९ अर्ब १५ करोड ९ लाख मध्ये रु. १४ अर्ब ८३ करोड ९ लाख अर्थात् अनुमानित रकमको ७७.४४ प्रतिशत प्राप्ति भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा अनुमान गरिएको रु. १३ अर्ब ९० करोड ३४ लाख मध्ये रु. १५ अर्ब १० करोड १४ लाख अर्थात् अनुमानित रकमको १०८.६२ प्रतिशत प्राप्ति भएको थियो। त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा अनुमान गरिएको रु. १३ अर्ब ४० करोड ५९ लाख मध्ये रु. १४ अर्ब ४३ करोड २८ लाख अर्थात् अनुमानित रकमको १०७.६६ प्रतिशत प्राप्ति भएको थियो।

तालिका २.१० - संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण (रू. करोडमा)

अनुदान प्रकार	२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८		२०७८/७९		२०७९/८०	
	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति	अनुमान	प्राप्ति
समानीकरण अनुदान	७७१.६१	७०१.६१	७०८.५९	७०८.५९	७०२.०१	७०२.०१	७३९.३४	७३९.३४	७८१.५८	६८३.८८
सशर्त अनुदान	९१८.११	७१९.६७	७०९.१५	६९५.७०	५९४.३१	६९७.००	५५७.५२	६७७.३२	१,००६.५१	७०३.९५
समपूरक अनुदान	४०.००	२९.३३	५०.००	२३.३७	२.७७	२.७७	३४.६९	३४.६९	७८.००	५८.५०
विशेष अनुदान	१००.००	४५.८४	१५०.००	६५.००	४१.५०	४१.५०	५८.७९	५८.७९	४९.००	३६.७६
जम्मा अनुदान	१,८२९.७२	१,४९६.४५	१,६१७.७४	१,४९२.६६	१,३४०.५९	१,४४३.२८	१,३९०.३४	१,५१०.१४	१,९१५.०९	१,४८३.०९

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.२७ अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ चालु आर्थिक वर्षको आय अनुमानमा संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रु. १३ अर्ब ४५ करोड ३६ लाख रहेकोमा वार्षिक अनुमानको २४.७८ प्रतिशत प्रदेश सञ्चित कोषमा प्राप्त भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० र २०७८/७९ को फागुन मसान्तसम्म क्रमशः रू. ७ अर्ब २४ करोड ८० लाख र रु. ३ अर्ब ३० करोड ६५ लाख प्राप्त भएको थियो।

तालिका २.११ - विगत तीन आर्थिक वर्षको फाल्गुनसम्म प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण(रू. करोडमा)

अनुदान प्रकार	२०७८/७९ फागुन मसान्तसम्म			२०७९/८० फागुन मसान्तसम्म			२०८०/८१ फागुन मसान्तसम्म		
	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत	अनुमान	प्राप्ति	प्रतिशत
समानीकरण	७३९.३४	१८४.८३	२५	७८१.५८	३९०.७९	५०	७४१.५	१८५.३७	२५
सशर्त	५५७.५२	१४४.६२	२५.९४	१००६.५१	३०२.०१	३०.०१	४५६.८६	१११.२७	२४.३६
समपूरक	३४.६९	०.६	१.७३	७८	१९.५	२५	९८	२४.५	२५
विशेष	५८.७९	०.६	१.०२	४९	१२.५	२५.५१	४९	१२.२५	२५
जम्मा	१३९०.३	३३०.७	२३.७८	१९१५.०९	७२४.८	३७.८५	१३४५.३६	३३३.३९	२४.७८

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.२८ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को फाल्गुन मसान्तसम्म कुल रु. ३ अर्व ३३ करोड ३९ लाख अनुदान प्राप्त भएकोमा रु. १ अर्व ६८ करोड ९३ लाख अर्थात् प्राप्तिको ५०.६७ प्रतिशत खर्च भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा रु. १४ अर्व ८३ करोड ९ लाख कुल प्राप्ति मध्ये रु. १० अर्व ८४ करोड ७१ लाख अर्थात् ७३.१४ प्रतिशत खर्च भएको थियो। यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७८/७९, २०७७/७८, २०७६/७७ र २०७५/७६ मा प्राप्तिको क्रमशः ६१.७९ प्रतिशत, ७१.५६ प्रतिशत र ७०.७९ प्रतिशत खर्च भएको थियो। यसरी खर्चको प्रवृत्ति हेर्दा अनुदान प्राप्तीको अनुपातमा खर्च कम देखिएको छ।

चार्ट २.१३ - संघीय अनुदान प्राप्ति र खर्चको विवरण (रू. करोडमा)

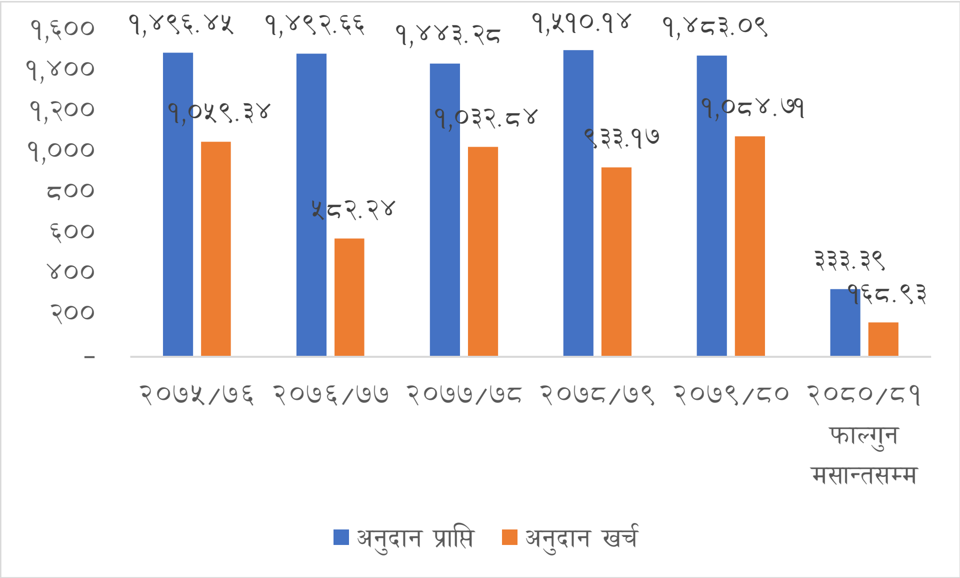

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

२.२९ अन्तरसरकारी वित्त हस्तान्तरण अन्तर्गत वित्तीय समानीकरण अनुदान बाहेक अन्य अनुदान (सशर्त अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष अनुदान) वापत प्राप्त अनुदान रकम सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बचत भएमा बचत रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता दाखिला गर्नुपर्ने भनी सालवसाली संघीय विनियोजन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७९/८०, २०७८/७९, २०७७/७८, २०७६/७७ र २०७५/७६ क्रमशः रु.३ अर्व ३१ करोड, रु.२ अर्व ९८ करोड, रु.२ अर्व ८४, रु.३ अर्व ५८ करोड र रु.२ अर्व ८५ करोड बचत रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता दाखिला गरिएको थियो।

चार्ट २.१४ - संघीय अनुदान फिर्ताको प्रवृति (रू. करोडमा)

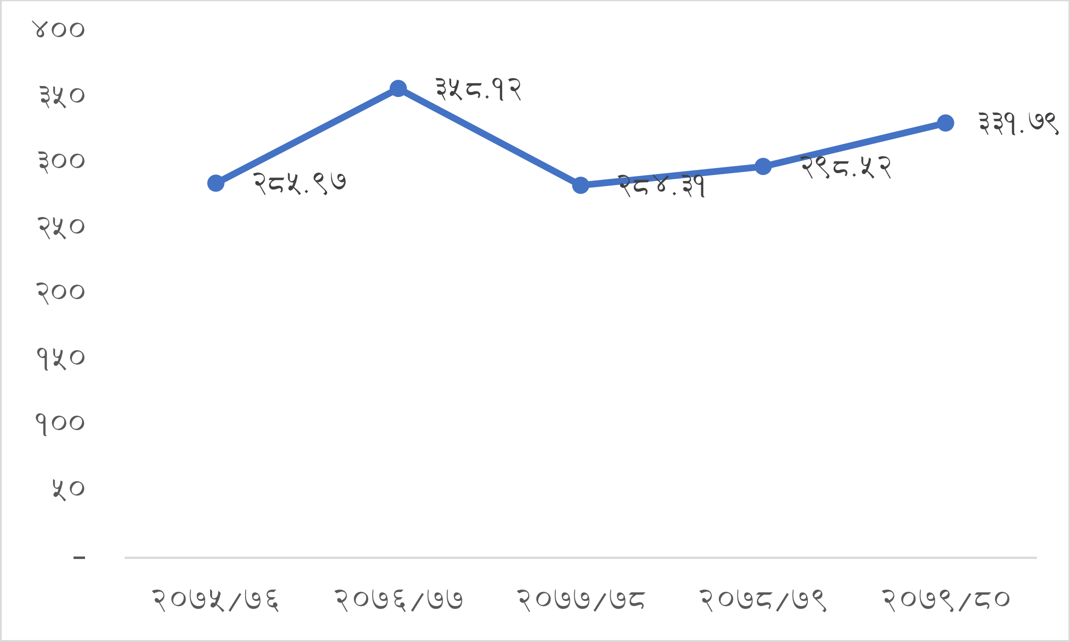

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

३. वित्तीय क्षेत्र

३.१ वित्तीय क्षेत्रको विकास र विस्तारसँगै बैंकिङ, बीमा तथा पुँजी बजारमा नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि हुँदै गएको छ। हाल मधेश प्रदेश भित्रका १३६ वटै स्थानीय तहहरुमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको उपस्थिति रहेको छ। बीमा तथा पूँजी बजार क्षेत्रमा समेत क्रमशः बीमक कम्पनी र धितोपत्र दलालहरुको शाखा बिस्तार हुन गई लगानीकर्ताको सहभागिता वृद्धि भएको छ।

३.२ वित्तीय सुदृढीकरणलाई प्राथमिकतामा राखी अवलम्बन गरिएका नीतिगत पहलकदमी प्रयासहरूले गर्दा वित्तीय क्षेत्र विस्तार हुँदै गएको छ। मर्जर तथा प्राप्तिको कारण बैंक तथा वित्तीय संस्थाको सङ्ख्या र शाखा सङ्ख्यामा कमी आएको छ। तथापि मर्जर तथा प्राप्ति पश्चात बैंक शाखा कम भएका स्थानका शाखालाई निरन्तरता दिइएको, विद्युतीय माध्यमबाट हुने कारोबार प्रवर्द्धन गरिएको र वित्तीय साक्षरता तथा ग्राहक हित संरक्षणमा जोड दिइएकोले वित्तीय पहुँचमा सुधार भएको छ। क्युआर कोडमार्फत गरिने भुक्तानीमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ। विद्युतीय भुक्तानीका अन्य उपकरण मार्फत भएको कारोबारमा समेत बढोत्तरी भएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा बैंकिङ प्रणालीमा तरलता पर्याप्त रहेको र व्याजदर घट्दै गएको छ। आन्तरिक माग कमजोर रहेकोले कर्जा प्रवाह सुस्त रहेको छ। पुँजी बजारमा सामान्य सुधार भएको छ। बीमा क्षेत्रमा गरिएको संस्थागत तथा संरचनागत सुधारका कारण पछिल्लो वर्षमा बीमाको दायरा फराकिलो हुँदै गएको छ।

मधेश प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्था

३.३ समग्रमा नेपालको वित्तीय क्षेत्रमा २०८० फागुनसम्म २० वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, १७ वित्त कम्पनी, ५५ लघुवित्त वित्तीय संस्था र १ पूर्वाधार विकास बैंक गरी कुल ११० बैंक तथा वित्तीय संस्था सञ्चालनमा रहेका छन्। यसैगरी, वित्तीय प्रणालीमा ३७ बीमा कम्पनी, ३० हजार बढी सहकारी संस्था, कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगम, सामाजिक सुरक्षा कोष र म्युचुअल फण्ड (Mutual Fund) समेत सञ्चालनमा रहेका छन्।

३.४ २०८० फागुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूका १७७८ शाखा रहेका छन्। गत वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षको समीक्षा अवधिसम्म प्रदेश भित्र बैंक तथा वित्तीय संस्थाको थप ७ नयाँ शाखा सञ्चालनमा आएका छन्। मधेश प्रदेशको बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा सबैभन्दा धेरै अनुपात लघुवित्त संस्थाको रहेको छ भने दोस्रोमा वाणिज्य बैंकको रहेको देखिन्छ। समग्रमा मुलुकमा सञ्चालनमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाको कुल शाखा मध्ये यस प्रदेशमा १५.३० प्रतिशत शाखा रहेका छन्। प्रदेशको जनसंख्यासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्दा समीक्षा अवधिसम्म प्रति शाखा औसतमा ३,४३९ व्यक्तिहरूमा वित्तीय सेवाको पहुँच पुगेको देखिन्छ।

तालिका ३.१ - मधेश प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको अवस्था

विवरण	वाणिज्य बैङ्क	विकास बैङ्क	वित्त कम्पनी	लघुवित्त	जम्मा	जनसंख्या (प्रति शाखा)
आ.व. २०७५.०७६	४२१	९४	२३	६६०	११९८	५१०४
आ.व. २०७६.०७७	५१४	६९	३१	७९०	१४०४	४३५५
आ.व. २०७७.०७८	५४९	७९	२५	९५४	१६०७	३८०५
आ.व. २०७८.०७९	५७२	८४	३८	१०५१	१७४५	३५०४
आ.व. २०७९.०८०	५७८	८४	४७	१०६२	१७७१	३४५३
आ.व. २०८०.०८१*	५८४	८४	५१	१०५९	१७७८	३४३९

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम। *फागुन मसान्तसम्म

३.५ २०८० फागुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेश भित्रका जिल्लाहरु मध्ये क, ख र ग वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा धनुषा जिल्लामा सबै भन्दा बढी १०७ वटा र सबै भन्दा कम सप्तरी जिल्लामा ६५ वटा सञ्चालनमा रहेका छन्।

तालिका ३.२ - मधेश प्रदेशमा जिल्लागत तहमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संख्या (लघुवित्त बाहेक)

जिल्ला	"क" वर्ग	"ख" वर्ग	"ग" वर्ग	जम्मा
सप्तरी	५६	७	२	६५
सिराहा	८५	१२	३	१००
धनुषा	८६	८	१३	१०७
महोत्तरी	६५	७	१०	८२
सर्लाही	८२	१४	७	१०३
रौतहट	५८	९	३	७०
बारा	८२	१३	६	१०१
पर्सा	७०	१४	७	९१
जम्मा	**५८४**	**८४**	**५१**	**७१९**

*फाल्गुन मसान्तसम्म स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम ।

३.६ मधेश प्रदेशमा २०८० पुस मसान्तसम्म बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको सेवा विस्तार तर्फ नविन प्रविधिमा आधारित एटिएम मेशीन ४ सञ्चालनमा रहेका छन् भने ११,२७,३२९ डेबिट कार्ड, २०,२२० क्रेडिट कार्ड र १,५०४ प्रिपेड कार्ड जारी भएको छ। साथै, मोबाईल बैंकिङ

प्रयोगकर्ता र इन्टरनेट बैंकिङ प्रयोगकर्ताहरु क्रमशः २०,७०,११४ र १,१७,१९३ जना रहेका छन्। गत आर्थिक वर्षहरुको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षको पुस मसान्तसम्म यस्तो सेवा प्रवाहमा उल्लेख्य विस्तार भएको छ।

तालिका ३.३ - मधेश प्रदेशमा बैंकिङ सेवा विस्तार विवरण

विवरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
एटिएम संख्या	३५७	३८६	४०२	४०२	४८५
डेबिट कार्ड संख्या	६,९९,३४१	८,५०,४५०	१०,६५,५७३	१,०८०,१९५	१,१२७,३२९
क्रेडिट कार्ड संख्या	७५५२	९२१७	१३२०५	१७,७८७	२०,२२०
प्रिपेड कार्ड संख्या	११८१	५९३	६८७	१,२४४	१,५०४
मोबाइल बैंकिङ ग्राहक संख्या	११,१२,१७४	१४,०१,८४९	१८,३६,४१४	१,३०९,८३९	२,०७०,११४
इन्टरनेट बैंकिङ ग्राहक संख्या	६४६६९	८३६१३	१,१७,३१९	८०,४४६	११७,१९३

*पुस मसान्तसम्म	स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम।

३.७ मधेश प्रदेशमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले २०८० पुस मसान्तसम्म निक्षेपकर्तावाट चल्ती, बचत, मुद्दती लगायतका अन्य खातामा कुल रु. ३ खर्व १२ अर्व ३० करोड निक्षेप संकलन गरेका छन्। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को समीक्षा अवधिसम्म करिब १९ प्रतिशतले निक्षेप परिचालनमा वृद्धि भएको छ। साथै सोही अवधिसम्म टर्म लोन, ओभरड्राफ्ट लोन, डिमाण्ड लोन, ट्रष्ट लोन, मार्जिन लोन लगायतका अन्य कर्जा कुल रु.४ खर्व ३५ अर्व ३८ करोड प्रवाह गरेका छन्। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को पुस मसान्तसम्म कर्जा लगानीतर्फ करिब ४ प्रतिशतले गिरावट आएको छ।

तालिका ३.४ - मधेश प्रदेशमा निक्षेप संकलन (रकम रू. करोडमा)

विवरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७९/८० पुसमसान्तसम्म	२०८०/८१ पुस मसान्तसम्म
निक्षेप संकलन	१९,०७६	२४,८५१	२५,९५८	२९,६४६	२६,१५१	३१,२३१
कर्जा प्रवाह	२८,४९५	३६,८५४	४२,५३७	४६,०२१	४५,२९८	४३,५३८

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम ।	*पुस मसान्तसम्म

मधेशमा लघुवित्तको अवस्था

३.८ नेपाल राष्ट्र बैंकको तथ्याङ्क अनुसार, मधेश प्रदेशका आठ जिल्लाहरूमा २०८० चैत मसान्तमा १०५८ शाखाहरू संचालनमा रहेको छ। समग्रमा २०८० चैत मसान्तसम्ममा नेपालको करिब २०.६४ प्रतिशत लघुवित्त शाखाहरू मधेश प्रदेशमा छन् भने मधेश प्रदेशका जिल्ला मध्ये आनुपातिक रूपमा करिब १४.१८ प्रतिशत लघुवित्तको शाखाहरू बारा जिल्लामा रहेको देखिन्छ।

तालिका ३.५ - मधेश प्रदेशका जिल्लाहरूमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको शाखाहरूको विवरण

जिल्लाको नाम	आ.व.२०७८/७९ को अन्त्यमा रहेका शाखा संख्या	आ.व.२०७९/८० को अन्त्यमा रहेका शाखा संख्या	२०८० चैत मसान्तमा रहेका शाखा संख्या
सप्तरी	१२८	१३१	१३०
सिराहा	१३४	१३७	१३७
धनुषा	१४५	१४६	१४७
महोत्तरी	१४०	१४३	१४१
सर्लाही	१३३	१३७	१३६
रौतहट	१०७	१०९	१०९
बारा	१४७	१४९	१५०
पर्सा	१०५	१०९	१०८
मधेश प्रदेशका ८ जिल्लाहरूमा रहेको जम्मा शाखा संख्या	१०३९	१०६१	१०५८
देशभरि रहेको लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको शाखा संख्या	५०६२	५१५१	५१२६

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम।

३.९ २०८० चैत्र मसान्तसम्म मधेश प्रदेशका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूबाट रू. करोड निक्षेप बचत ३ अर्ब ६४ करोड र रू. १० अर्ब ५६ लगानी भएको छ। गत आर्थिक वर्ष मधेश प्रदेशका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूबाट रू. ३ अर्ब ५५ करोड निक्षेप बचत र रू. ९ अर्ब ६९ करोड लगानी भएको थियो।

तालिका ३.६ - मधेश प्रदेशका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा भएको निक्षेप बचत रकम (रकम रु. करोडमा)

आ.व.	कर्जा लगानी रु.	बचत/ निक्षेप रु.
आ.व.२०७६/७७	५४०.०८	२११.४७
आ.व.२०७७/७८	७७७.३	२६५.४१
आ.व.२०७८/७९	१०१८.८४	३४८.१४
आ.व.२०७९/८०	९६९.८४	३५५.३२
आ.व.२०८०/८१*	१०५६.२५	३६४.९४

*चैत्र मसान्तसम्म

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम ।

३.१० मधेश प्रदेशका लघुवित्त संस्थाहरूबाट आ.व. २०८०/८१ को चैत्र मसान्तसम्म कुल लगानीको करिब ५५ प्रतिशत कृषि क्षेत्रमा लगानी भएको छ भने, साना तथा घरेलु उद्योगमा १० प्रतिशत लगानी भएको देखिन्छ। त्यस्तै, सोही अवधिमा सेवा क्षेत्रमा लघुवित्त संस्थाहरूबाट ३४ प्रतिशत लगानी सेवा क्षेत्रमा र अन्य क्षेत्रमा १ प्रतिशत लगानी भएको देखिन्छ। गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा लघुवित्त संस्थाहरूबाट कृषि क्षेत्र, साना तथा घरेलु उद्योग, सेवा क्षेत्र र अन्य क्षेत्रमा क्रमशः ५४ प्रतिशत, ७ प्रतिशत, ३८ प्रतिशत र १ प्रतिशत कर्जा लगानी भएको थियो।

तालिका ३.७ - मधेश प्रदेशका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूबाट विभिन्न क्षेत्रमा भएको कर्जा लगानी विवरण (रकम रु. करोडमा)

क्र.सं.	क्षेत्र	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
१	कृषि क्षेत्र	२६०.५७	३७९.४८	४९१.६३	५२३.६३	५८०.३४
२	साना तथा घरेलु उद्योग	२१.४५	१२५.०५	१२३.४९	७२.०४	११०.४६
३	सेवा क्षेत्र	२४३.९९	२६५.६१	३९४.१०	३६६.१७	३५८.९८
४	थोक कर्जा	-	-	-	-	-
५	अन्य	१४.०७	७.१५	९.६२	८.००	६.४७
	जम्मा कर्जा लगानी	५४०.०८	७७७.३०	१,०१८.८४	९६९.८४	१०५६.२५

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुरधाम । *चैत्र मसान्तसम्म

सहकारी तथ्याङ्क

३.११ मधेश प्रदेशका १३६ वटा स्थानीय तहमा उत्पादक, उपभोक्ता, वित्तीय, बहुउद्देशीय, र सेवाको क्षेत्र गरी कुल सहकारी संख्या ४ हजार १ सय ५३ रहेको देखाउँछ भने कुल सदस्य संख्या ५ लाख ५५ हजार १ सय ७९ रहेको छ। मधेश प्रदेशमा सहकारी संस्थाको कुल शेयर पुँजी करिब २ अर्ब ३६ करोड रहेको छ भने बचत संकलन २ अर्ब ३१ करोड रहेको देखिन्छ। जसबाट कुल लगानी करिब १५ अर्ब ५ करोड गरिएको छ भने करिब १० हजार ८ सय ४३ जनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाएका छन्। मधेश प्रदेशलाई कार्य क्षेत्र बनाएर ८४१ वटा संस्था कार्यरत रहेको देखिन्छ। मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी सहकारी संस्था भएको जिल्ला धनुषा रहेको छ भने सबैभन्दा कम सहकारी संस्था भएको जिल्ला पर्सा रहेको छ।

तालिका ३.८ - मधेश प्रदेशमा सहकारी संस्थाको विवरण

क्र.स.	विवरण	ठेगाना	संख्या
१	स्थानीय तह मात्र कार्य क्षेत्र भएका सहकारी संस्थाहरू		३,३१२
२	प्रदेश कार्यक्षेत्र भएका जम्मा सहकारी संस्थाहरू		८४१
३	सबै भन्दा बढी सहकारी संस्था भएको जिल्ला	धनुषा	६१७
४	सबै भन्दा कम सहकारी संस्था भएको जिल्ला	पर्सा	२,३६५
५	सबै भन्दा धेरै सहकारी भएको स्थानीय तह	जनकपुरधाम उ.म.न.पा.	१९१
६	सबै भन्दा कम सहकारी भएको स्थानीय तह	राजदेवी न.पा., कमला न.पा.	१.१
७	सबै भन्दा धेरै महिला सदस्य सहकारीमा आबद्ध भएको जिल्ला	रौतहट	४०,७१४
८	सबै भन्दा कम महिला सहभागी भएको जिल्ला	सप्तरी	१७,६९२
९	सबै भन्दा बढी पुरुष सदस्य सहकारी आबद्ध भएको जिल्ला	पर्सा	३३,७२८
१०	सबै भन्दा कम पुरुष सदस्य सहकारी आबद्ध भएको जिल्ला	सप्तरी	१४,२०५
११	प्रदेश २ मा प्रत्यक्ष रोजगारी		१०,८४३

स्रोत : सहकारी झलक, २०७७, सहकारी विभाग, २०७७

बीमा क्षेत्र

३.१२ २०८० फागुन मसान्तसम्म नेपालमा सरकारी लगानीको ३, स्वदेशी लगानीको २९, विदेशी लगानीको ३ र संयुक्त लगानीको २ गरी जम्मा ३७ बीमा कम्पनीले जीवन, निर्जीवन, लघुबीमा र पुर्नबीमा सम्वन्धी काम गरिरहेका छन्। सो मध्ये निर्जीवन बीमा सम्वन्धी १४ कम्पनीले कार्य गरेका छन् भने जीवन बीमा, लघुबीमा र पुर्नबीमाको क्षेत्रमा क्रमशः १४, ७ र २ कम्पनीले काम गर्दै आएका छन्।

३.१३ २०८० फाल्गुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेशमा जीवन बिमातर्फ २२६, निर्जीवन बीमातर्फ १२९ र लघुबीमक १० गरी जम्मा ३६५ बीमक कार्यालयहरू संचालनमा रहेका छन्। समीक्षा अविधिसम्ममा नेपालभरी संचालनमा रहेको कुल बीमकको शाखा कार्यालयहरूको १२.४५ प्रतिशत मधेश प्रदेशमा अवस्थित रहेको छ। बीमा कम्पनीहरूको मर्जरले गर्दा गत आर्थिक वर्षहरूमा भन्दा बीमकको शाखा कार्यालयहरूको संख्यामा कमी आएको देखिन्छ।

चार्ट ३.१ - मधेश प्रदेशमा बीमकको शाखा कार्यालय संख्या

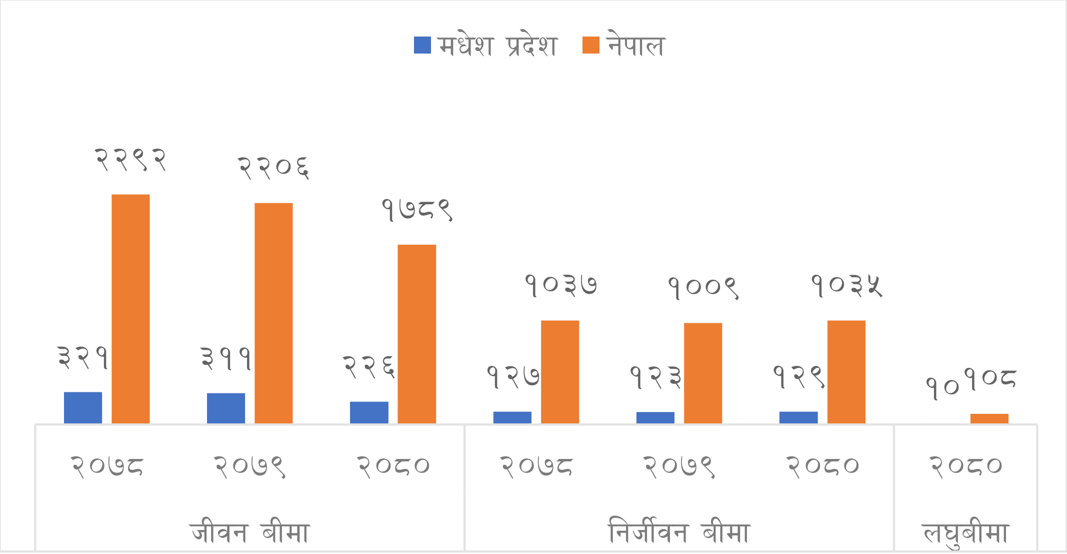

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार। *फाल्गुन मसान्तसम्म

३.१४ २०८० फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा जीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेको बीमालेख संख्या ५ लाख ६७ हजार ३ सय २४ र निर्जीवन बीमा व्यवसायतर्फ जारी बीमालेख संख्या १ लाख ९६ हजार ४ सय ९३ गरी जम्मा ७ लाख ६३ हजार ८ सय १७ रहेको र उक्त जीवन र निर्जीवन बीमालेखहरूबाट क्रमशः रु. ८ अर्ब ७५ करोड र रु. १ अर्ब ७५ करोड गरी जम्मा रु. १० अर्ब ५० करोड बीमा शुल्क संकलन गरेको छ। यसरी प्रदेशगत रुपमा कुल जीवन र निर्जीवन बीमा शुल्क आर्जनमा मधेश प्रदेशको अंश क्रमशः ८.९ प्रतिशत र ६.७ प्रतिशत रहेको छ भने गत आ.व.को फाल्गुनसम्मको अवधिसम्मको कुल जीवन र निर्जीवन बीमा शुल्क आर्जनको तुलनामा क्रमशः २.०८ प्रतिशत र ६.२९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

तालिका ३.९ - मधेश प्रदेशमा बीमालेख र बीमा शुल्क संकलनको अवस्था

विवरण	२०७९ फाल्गुन मसान्त सम्म	२०८० फाल्गुन मसान्त सम्म
जीवन		
सक्रिय रहेका कुल बीमालेख संख्या	१,१२०,२०४	५६७,३२४
सक्रिय रहेका कुल बीमालेख संख्यामा प्रदेशको हिस्सा %	८.००	४.११
बीमा शुल्क आर्जन (रु. करोडमा)	८५७	८७५
कुल बीमा शुल्क आर्जनमा प्रदेशको हिस्सा %	९.१५	८.९०

विवरण	२०७९ फाल्गुन मसान्त सम्म	२०८० फाल्गुन मसान्त सम्म
निर्जीवन		
जारी बीमालेख संख्या	१६०,९२२	१९६,४९३
जारी बीमालेख संख्यामा प्रदेशको हिस्सा %	८.५८	१०.०१
बीमा शुल्क आर्जन (रु. करोडमा)	१६५	१७५
कुल बीमा शुल्क आर्जनमा प्रदेशको हिस्सा %	६.३७	६.७०
कुल बीमा शुल्क आर्जन (रु. करोडमा)	१,०२२	१,०५०
कुल बीमा शुल्क आर्जनको हिस्सा %	८.५४	८.४१

स्रोतः नेपाल बिमा प्राधिकरण को मासिक प्रतिवेदन फालगुन, २०८०।

३.१५ २०८० फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा जीवन बीमा व्यवसायतर्फ सबैभन्दा बढी रूपान्तरित सावधिक जीवन बीमावाट रु. २ अर्व ७० करोड १६ लाख ९ हजार अर्थात् ३१ प्रतिशत र सबैभन्दा कम वैदेशिक रोजगार म्यादि जीवन बीमाबाट शून्य प्रतिशत बीमा शुल्क आर्जन भएको छ। साथै जीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेका बीमालेख संख्या मध्ये सबैभन्दा बढी सावधिक जीवन बीमाको हिस्सा करिब २७ प्रतिशत र सबैभन्दा कम वैदेशिक रोजगार म्यादि जीवन बीमाको हिस्सा शून्य प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ३.२ - मधेश प्रदेशमा २०८० फाल्गुन महिनासम्मको सक्रिय रहेका कुल बीमालेखको विवरण

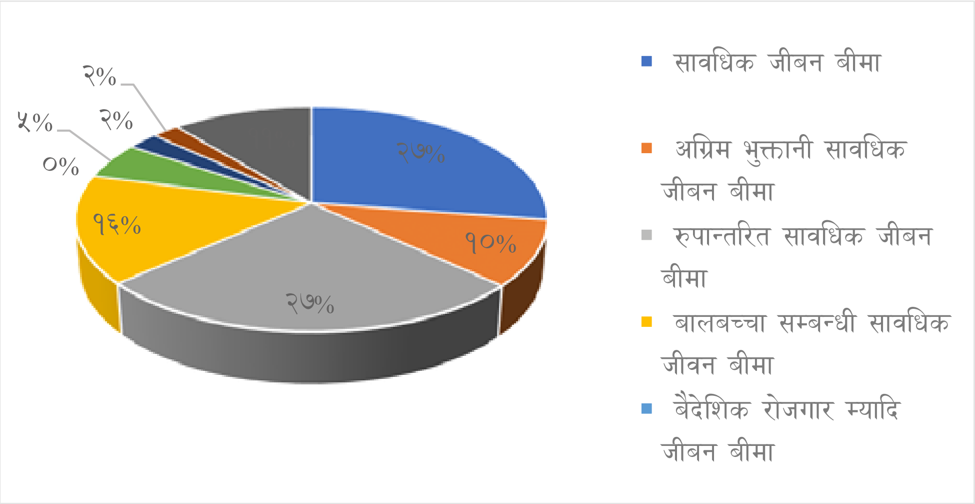

स्रोतः नेपाल बिमा प्राधिकरणको मासिक प्रतिवेदन फालगुन, २०८०।

चार्ट ३.३ - मधेश प्रदेशमा २०८० फाल्गुन महिनासम्मको बीमा शुल्क आर्जनको विवरण

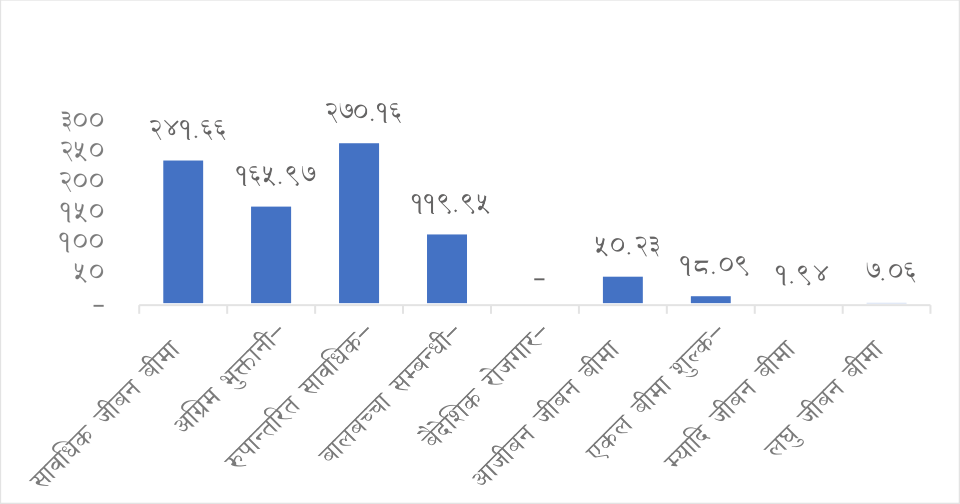

स्रोतः नेपाल बिमा प्राधिकरण को मासिक प्रतिवेदन फाल्गुन, २०८०।

३.१६ २०८० फागुन मसान्तसम्म यस प्रदेशमा र्निजीवन बीमा व्यवसायतर्फ सबैभन्दा सम्पति बीमाबाट रु. ६४ करोड ५५ लाख ६१ हजार अर्थात ३६.८७ प्रतिशत र सबैभन्दा कम हवाई बीमाबाट शून्य प्रतिशत बीमा शुल्क आर्जन भएको छ। साथै, र्निजीवन बीमा व्यवसायतर्फ कुल सक्रिय रहेका बीमालेख मध्ये सवैभन्दा बढी मोटर/सवारी साधन बीमामा ४७.१९ प्रतिशत र सबैभन्दा कम हवाई बीमामा शून्य प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ३.१० - २०८० फाल्गुन महिनासम्म निर्जीवन बीमा व्यवसाय गर्ने बीमकहरूको जारी गरेको रहेका बीमालेख संख्याको विवरण (मधेश प्रदेश)

बीमालेखका प्रकार	बीमाशुल्क आर्जन (रु. लाखमा)	प्रतिशत	कुल सक्रिय रहेका बीमालेख संख्या	प्रतिशत
सम्पति	६४.५५६१	३६.८७	३२२५६	१६.४२
समुन्द्रिक	१२.३०२७	७.०३	५२३४०	२६.६४
हवाई	०	०	०	०
मोटर	६४.४९१६	३६.८३	९२७३४	४७.१९
इन्जिनियरिङ्ग तथा ठेक्का जोखिम	१०.७९१२	६.१६	१०८१	०.५५
विविध	५.६२७६	३.२१	४८६१	२.४७
कृषि तथा बाली	१६.२२२३	९.२६	८८४७	४.५
लघु निर्जीबन बीमा	१.१०१९	०.६४	४३७४	२.२३
जम्मा	१७५.०९३४	१००	१९६४९३	१००

स्रोतः नेपाल बिमा प्राधिकरण को मासिक प्रतिवेदन फालगुन, २०८०।

धितोपत्र बजार

३.१७ २०८० फागुन मसान्तसम्म मधेश प्रदेशमा धितोपत्र दलाल व्यवसायी र मर्चेन्ट बैंकरको संख्या क्रमशः १२ र १ रहेको छ।

तालिका ३.११ - मधेश प्रदेशभित्र धितोपत्र दलाल व्यवसायी, मर्चेन्ट बैंकर र सूचिकृत कम्पनी

विवरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१ फागुन मसान्तसम्म
धितोपत्र दलाल व्यवसायी	४	४	४	१२	१२
मर्चेन्ट बैंकर	१	१	१	१	१

स्रोतः नेपाल धितोपत्र बोर्ड।

३.१८ यस प्रदेशमा आ.व. २०७९/८० मा जम्मा रु. ४१ अर्व ७ करोड ५५ लाख रकमको धितोपत्र कारोबार भएको छ। आ.व. २०७८/७९ मा जम्मा रू. १ खर्व ३८ अर्व १४ करोड ६७ लाखको कारोबार भएको थियो।

तालिका ३.१२ - मधेश प्रदेशमा धितोपत्र कारोबार रकम (रू. करोडमा)

विवरण	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
मधेश प्रदेश	१७,१५५.५५४	१३,८१४.६७	४,१०७.५५

स्रोतः नेपाल धितोपत्र बोर्ड।

३.१९ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ वैशाख मसान्तसम्ममा मधेश प्रदेशमा डिम्याट खाताको संख्या जम्मा ६ लाख ९९ हजार ९ सय अर्थात् नेपालको कुल डिम्याट खाता संख्याको ११.१६ प्रतिशत रहेको छ।

४. कृषि र वन

४.१ कृषि क्षेत्र मधेश प्रदेशमा आर्थिक पक्षको मेरुदण्डको रूपमा रहँदै आएको छ। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान ३५.१९ प्रतिशत रहेको छ। मधेश प्रदेश सरकारबाट कृषि तथा पशुपन्छी विकाससँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन्।

४.२ निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गरी दिगो कृषि विकासको माध्यमबाट कृषकको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु आवश्यक छ। कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण मार्फत यस क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्दै खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, जीवनस्तरमा सुधार र कृषिजन्य वस्तुको निकासी अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ। प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्दै कृषि व्यवसायको दिगोपनाका लागी समुदायमा आधारित जलवायु उत्थानशील कृषि प्रणाली प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक रहेको छ।

कृषि उपजले ढाकेको भू-क्षेत्र

४.३ आर्थिक वर्ष २०७९/८० को असार मसान्त सम्ममा मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि उपज (खाद्य तथा अन्य बाली, तरकारी तथा बागवानी, फलफूल र मसला) ले ढाकेको भू—क्षेत्रफलमा १ प्रतिशतले घटी ११ लाख ५० हजार ५ सय ७५ हेक्टर पुगेको छ। गत आर्थिक वर्षमा उक्त भू—क्षेत्रफलमा ०.१ प्रतिशतले वृद्धि भई ११ लाख ६२ हजार २ सय ०५ हेक्टर पुगेको थियो। समग्रमा मधेश प्रदेशको हिस्सा खाद्य तथा अन्य बाली, तरकारी तथा बागवानी, फलफूल र मसला ढाकेका क्षेत्रफल क्रमशः ७२ प्रतिशत, २१ प्रतिशत, ६ प्रतिशत र १ प्रतिशत रहेका छ।

तालिका ४.१ - मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि बालीले ढाकेको भू-क्षेत्र (हेक्टरमा)

बालीको नाम	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
खाद्य तथा अन्य बाली	८४७,३८१.९३	८४३,७४१.००	८२५,३६१.७७
तरकारी तथा बागवानी	२४२,४४९.००	२४५,२३९.००	२४५,०१५.००
फलफूल	६४,१७२.००	६५,६९७.५०	६६,२६९.००
मसला तथा अन्य	७,४९९.००	७,५२७.६६	१३,९२९.५०
जम्मा	१,१६१,५०१.९३	१,१६२,२०५.१६	१,१५०,५७५.२७

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

चार्ट ४.१ - आ.व.२०७९/८० मा मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि बालीले ढाकेको भू-क्षेत्र (प्रतिशतमा)

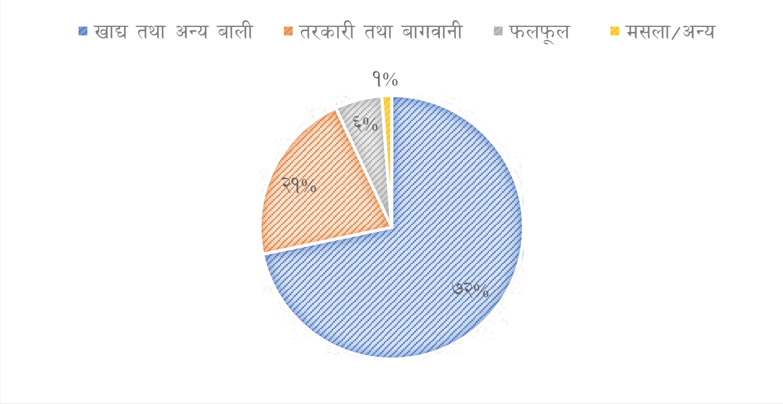

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

कृषि उत्पादन

४.४ आर्थिक वर्ष २०७९/८०मा मधेश प्रदेशको समग्र कृषि बालीहरू (खाद्य तथा अन्य बाली, तरकारी तथा बागवानी, फलफूल र मसला)को कुल उत्पादनमा ५.६१ प्रतिशतले ह्रास आई ६० लाख ०९ हजार ८ सय १७ मे.टन पुगेको छ। समग्रमा सिँचाई सुविधामा उल्लेखनीय वृद्धि नहुनु, मलखाद र बीउ बिजनको सहज उपलब्धता नहुनु र बेमौसमी वर्षात् तथा बाढीको कारण कृषि बालीहरूको उत्पादनमा ह्रास आएको देखिन्छ। यस प्रदेशको पर्सा जिल्लामा अवस्थित श्रीराम सुगर मिल्स बन्द हुन गएकोले त्यस क्षेत्रमा उल्लेखनीय रुपमा उखु खेती गर्ने किसानहरूबाट उत्पादनमा कमी आउनु तथा उखु किसानहरूले समयमै उखुको मूल्य नपाएकोले थप बाली लगाउन प्रोत्साहित नहुँदा उखु उत्पादन ह्रास आएको देखिन्छ।

चार्ट ४.२ - मधेश प्रदेशमा प्रमुख कृषि बालीको उत्पादन (मे. टनमा)

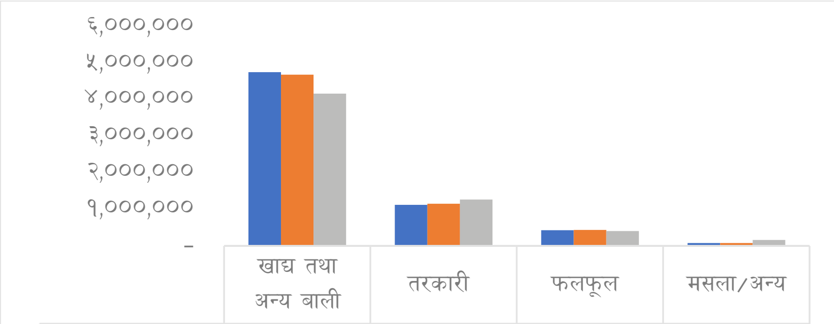

	खाद्य तथा अन्य बाली	तरकारी	फलफूल	मसला/अन्य
आ.व.२०७७/७८	४,७६३,१६५	१,१२८,७४५	४३०,८४४	७९,५७५
आ.व.२०७८/७९	४,६९५,८०५	१,१५७,४७४	४३४,९७८	७८,७६२
आ.व.२०७९/८०	४,१७१,९३५	१,२७१,८५५	४०४,७२७	१६१,३००

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

खाद्य तथा अन्य बाली

४.५ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा धान, मकै, गहुँ, आलु, तेलहन र दलहनको उत्पादनमा क्रमशः ०.१८ प्रतिशत, १५.०८ प्रतिशत, १०.७१ प्रतिशत, २.६५ प्रतिशत, १५.४७ प्रतिशत र १९.३५ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा छ भने कोदो, जौं, उखु र सुर्तीको उत्पादनमा क्रमशः १८.८३ प्रतिशत, ०.१५ प्रतिशत, ३३.१८ प्रतिशत र २०.५२ प्रतिशतले ह्रास आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा मकै, गहुँ, कोदो, आलु, सन्पाट र सुर्ती बालीहरूको उत्पादनमा मात्र वृद्धि देखिएको थियो।

तालिका ४.२ - मधेश प्रदेशमा खाद्य तथा अन्य बालीको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)

बालीको नाम	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	आ.व.२०७८/७९ मा प्रतिशत परिवर्तन	आ.व.२०७९/८० मा प्रतिशत परिवर्तन
धान	१,४३२,८१९	१,३८६,३२८	१,३८८,८४१	(३.२४)	०.१८
मकै	१८५,२९७	१८६,२१९	२१४,३०६	०.५०	१५.०८
गहुँ	५८२,२२८	५८५,१७९	६४७,८२९	०.५१	१०.७१
कोदो	२,००१	२,०५६	१,६६९	२.७४	(१८.८३)
जौं	१७३	१७०	१७०	(१.८२)	(०.१५)
आलु	३९९,१८३	४०१,६५५	४१२,२८६	०.६२	२.६५
उखु	१,९९७,१००	१,९७०,३२१	१,३१६,५०७	(१.३४)	(३३.१८)
सनपाट	१६३	१६३	१६३	०.२०	-
सुर्ती	१,८९३	१,९६३	१,५६०	३.७०	(२०.५२)
भटमास	-	-	२८	-	१००.००
तेलहन	११५,४६३	११५,२४१	१३३,०६६	(०.१९)	१५.४७
दलहन	४६,८४७	४६,५१०	५५,५१०	(०.७२)	१९.३५

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

तरकारी तथा बागवानी

४.६ मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा तरकारी तथा बागवानीको उत्पादन ९.८८ प्रतिशतले वृद्धि भई १२ लाख ७१ हजार ८ सय ५५ मे. टन पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा तरकारी तथा बागवानीको उत्पादन २.५५ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो।

चार्ट ४.३ - मधेश प्रदेशमा तरकारी तथा बागवानीको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)

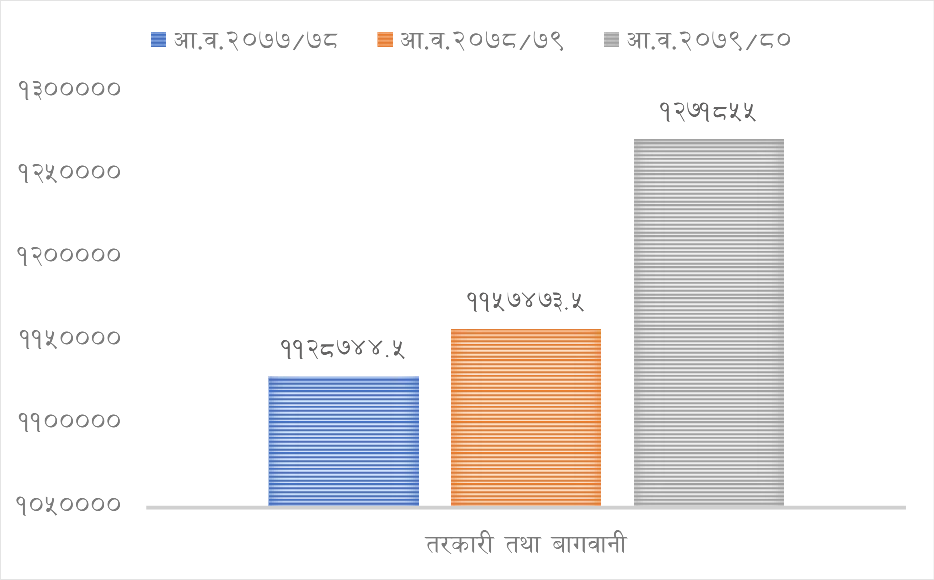

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

४.७ यस प्रदेशमा आ.व २०७९/८० मा उत्पादित तरकारी मध्ये सबैभन्दा बढी महोत्तरी जिल्लामा उत्पादित तरकारीको २४ प्रतिशत उत्पादन भएको छ भने पर्सा जिल्लामा सबैभन्दा उत्पादित तरकारीको ६ प्रतिशत उत्पादन भएको छ।

चार्ट ४.४ - आ.व २०७९/८० मा भएको तरकारी तथा बागवानी उत्पादनमा जिल्लागत हिस्सा (प्रतिशतमा)

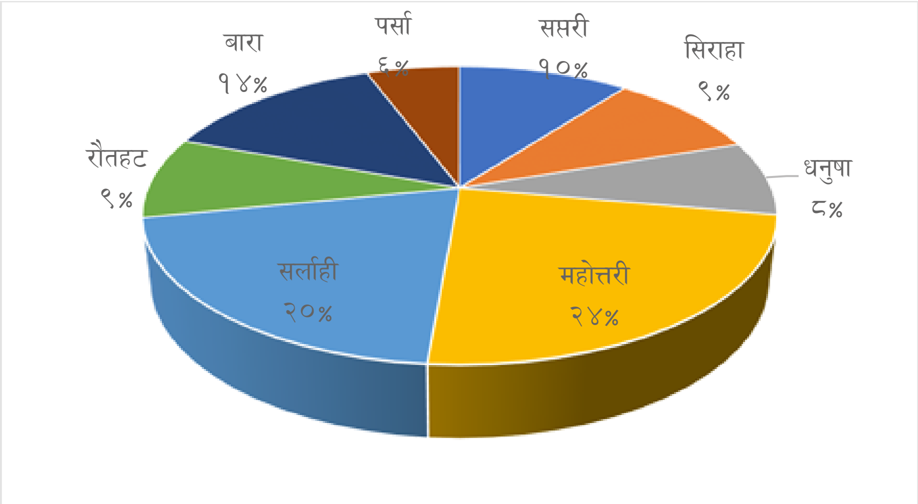

स्रोतः सम्बन्धित जिल्लाका कृषि ज्ञान केन्द्र, मधेश प्रदेश।

फलफूल

४.८ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा फलफूलको उत्पादन मध्ये केराको उत्पादन ५७.७० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने आँपको उत्पादनमा २६.१३ प्रतिशतले ह्रास आएको छ। विगत केही वर्ष अघिदेखि केरा खेती तर्फ किसानहरूको आकर्षण बढ्दै गएकोले यसको उत्पादनमा वृद्धि हुनुको कारण रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा सम्पूर्ण फलफूलको उत्पादनमा वृद्धि भएको थियो।

तालिका ४.३ - मधेश प्रदेशमा फलफूलको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)

विवरण	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	आ.व.२०७८/७९ मा प्रतिशत परिवर्तन	आ.व.२०७९/८०मा प्रतिशत परिवर्तन
आप	३१६,१६१	३१८,६२२	२३५,३७४	०.७८	(२६.१३)
केरा	९४,५८३	९६,२४१	१५१,७७६	१.७५	५७.७०
अन्य फलफूल	२०,१००	२०,११५	१७,५७७	०.०७	(१२.६२)

स्रोत: वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

मसला तथा अन्य

४.९ समग्रमा मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मसला तथा अन्यको उत्पादनमा १०४.७९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा १.०२ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो।

तालिका ४.४ - मधेश प्रदेशमा मसला/अन्यको उत्पादन अवस्था (मे. टनमा)

विवरण	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	आ.व.२०७८/७९ मा प्रतिशत परिवर्तन	आ.व.२०७९/८०मा प्रतिशत परिवर्तन
लसुन	३,६०५	३,६७५	१७,७९०	१.९४	३८४.०८
प्याज	६०,८१६	६०,८२३	९६,१८१	०.०१	५८.१३
अदुवा	८६४	८५१	१६,९४९	(१.५०)	१,८९१.६५
बेसार	५,४६५	५,५३०	२१,५९८	१.१९	२९०.५६
अन्य	८,८२५	७,८८३	८,७८२	(१०.६७)	११.४०

स्रोत: वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

पशुपन्छी, माछा तथा वनजन्य उत्पादन

४.१० मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा दुधको उत्पादनमा १.७० प्रतिशत, मासुको उत्पादनमा १.३७ प्रतिशत, अण्डाको उत्पादन १.८८ प्रतिशत, ऊन उत्पादन ०.८४ प्रतिशत र माछाको उत्पादनमा ५.२७ प्रतिशत वृद्धि भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९मा मासु, अण्डा,

ऊन र माछा उत्पादनमा क्रमशः ६.४९ प्रतिशत, २.३३ प्रतिशत, २०८.३६ प्रतिशत र ६.४२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो भने दुधको उत्पादनमा १.२७ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो।

तालिका ४.५ - मधेश प्रदेशमा प्रमुख पशुपंछी, माछा तथा वनजन्य उत्पादनको अवस्था

विवरण	एकाइ	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	आ.व.२०७८/७९ मा प्रतिशत परिवर्तन	आ.व.२०७९/८० मा प्रतिशत परिवर्तन
दूध	हजार लिटर	६३९,१०६	६३१,००५	६४१,७३३	-१.२७	१.७०
मासुः	मे.टन	१२९,२४३	१३७,६३६	१३९,५१८	६.४९	१.३७
भैसी/राँगो	मे.टन	४२,८२७	४७,६८५	४७,७१०	११.३४	०.०५
खसी/बोका/भेंडा	मे.टन	४९,३६८	५१,०६९	५२,३२१	३.४४	२.४५
सुंगुर/बंगुर	मे.टन	८,९४९	९,३७४	९,४८७	४.७५	१.२०
कुखुरा/हाँस	मे.टन	२८,०९८	२९,५०८	३०,०००	५.०२	१.६७
अण्डाः	हजार गोटा	९९,७८५	१०२,११२	१०४,०३४	२.३३	१.८८
कुखुरा	हजार गोटा	८७,०९१	८८,८८८	९०,३२७	२.०६	१.६२
हाँस	हजार गोटा	१२,६९३	१३,२२४	१३,७०७	४.१८	३.६५
ऊन उत्पादन	के.जी.	५८०	१,७८९	१,८०४	२०८.३६	०.८४
माछा उत्पादन	मे.टन	३८,७२७	४१,२१५	४३,३८६	६.४२	५.२७

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा कुल दुध उत्पादन मध्ये सिराहा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा बढी २०.२५ प्रतिशत रहेको छ भने धनुषा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा कम ६.४० प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, सोही आर्थिक वर्षमा कुल मासु उत्पादन मध्ये पर्सा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा बढी २७.४६ प्रतिशत र धनुषा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा कम ३.४१ प्रतिशत रहेको छ। कुल अण्डा उत्पादन मध्ये सप्तरी जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा बढी ३३.६३ प्रतिशत रहेको छ भने धनुषा जिल्लाको हिस्सा सबैभन्दा कम २.५२ प्रतिशत रहेको छ। यसैगरी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा भएको कुल माछा उत्पादन मध्ये बारा जिल्लामा सबैभन्दा धेरै कुल उत्पादनको २२ प्रतिशत तथा सबैभन्दा कम सप्तरी जिल्लामा कुल उत्पादनको ७.८४ प्रतिशत उत्पादन भएको छ।

तालिका ४.६ - मधेश प्रदेशको पशुपंक्षीजन्य उत्पादन

जिल्ला	दुध (लि.हजारमा)		मासु (मे.ट.)		अण्डा (हजार गोटा		माछा (मे. टनमा)	
	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९	२०७९/८०
सप्तरी	४९,७९०	५०,११६	११,२५१	११,३३७	३४,५८५	३४,९८५	३,३००	३४,०००
सिराहा	१२६,१४१	१२९,९२५	१३,३५४	१३,८०३	८,४८४	८,८१८	३,२९४	३,७८८

जिल्ला	दुध (लि.हजारमा)		मासु (मे.ट.)		अण्डा (हजार गोटा		माछा (मे. टनमा)	
	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९	२०७९/८०
धनुषा	४०,१०५	४१,०८७	४,६५१	४,७५८	२,५१९	२,६२४	६,२५५	६,२९५
महोत्तरी	८१,७८९	८१,४२३	१८,७९६	१९,४४५	८,८६७	९,००४	५,४८४	५,७०७
सर्लाही	८३,३०६	८४,९७२	२१,६७९	२२,१५०	८,४७८	८,५८३	५,९२१	६,१५८
रौतहट	५१,३२०	५२,२९४	१५,८७६	१५,९७९	४,६६८	५,०३६	४,८३४	४,९५५
बारा	७७,१९२	७९,२३१	१३,२२४	१३,७३७	१९,३१३	१९,७७९	८,६६९	९,५४६
पर्सा	१२१,३६२	१२२,७०३	३८,८०५	३८,३०९	१५,१९८	१५,२०४	३,४५८	३,५३७
जम्मा	६३१,००५	६४१,७३३	१३७,६३६	१३९,५१८	१०२,११२	१०४,०३३	४१,२१५	४३,३८६

स्रोतः सम्बन्धित जिल्लाका कृषि ज्ञान केन्द्र र भेटेनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र, मधेश प्रदेश।

वन क्षेत्र

४.१२ नेपालको कुल क्षेत्रफलको ४१.६९ प्रतिशत (६१,६६,७६६ हेक्टर) वन क्षेत्रले ढाकेको छ र प्रत्येक प्रदेशको कम्तीमा एक चौथाइ भाग वनले ढाकेको छ। नेपालको कुल वन क्षेत्रमध्ये कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ४४.४४ प्रतिशत र मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा कम ३.९ प्रतिशत वनक्षेत्र रहेको छ। मधेश प्रदेशको कुल क्षेत्रफलको २४.७८ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको छ।

तालिका ४.७ - प्रदेशगत "वन" क्षेत्रको स्थिति

प्रदेश	प्रदेशको क्षेत्रफल (हेक्टर)	वन क्षेत्र (हेक्टर)	नेपालको कुल "वन" क्षेत्रको हिस्सा (प्रतिशत)	प्रदेशको कुल भूभागको तुलनामा वनको क्षेत्रफल (प्रतिशत)
कोशी	२६,०५,२६०	११,५७,९०५	१८.८	४४.४४
मधेश	९,५८,९३०	२,३७,६३६	३.९	२४.७८
बागमती	२०,२८,४२८	११,५४,६८५	१८.७	५६.९३
गण्डकी	२१,९६,०६२	७,८७,८६५	१२.८	३५.८८
लुम्बिनी	१९,३०,४४५	९,९६,९४१	१६.२	५१.६४
कर्णाली	३०,६४,८२१	८,३७,०१६	१३.६	२७.३१
सुदूर पश्चिम	२०,०९,०६९	९,८९,२६८	१६.१	४९.२४
नेपाल	१,४७,९३,०१५	६१,६६,७६६	४१.६९	

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

नोटः बुट्यान तथा झाडी बाहेकको वन क्षेत्रमात्र समावेश गरिएको।

४.१३ मधेश प्रदेशका १३६ मध्ये ८४ स्थानीय तहमा वन क्षेत्र रहेको छैन। गाउँपालिका र नगरपालिकाको तुलनामा उपमहानगरपालिकामा वन क्षेत्र बढी रहेको छ। नेपालका गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकामा रहेका वनक्षेत्र मध्ये मधेश प्रदेशका गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकामा क्रमशः ०.४०, ८.७०, १७.९० र ४.१० प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको छ।

तालिका ४.८ - स्थानीय तह अनुसार वनक्षेत्र (प्रतिशतमा)

क्षेत्र/पालिका	गाउँपालिका	नगरपालिका	उपमहानगरपालिका	महानगरपालिका	जम्मा
मधेश	०.४०	८.७०	१७.९०	४.१०	३.२०
नेपाल	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

वनजन्य उत्पादन

४.१४ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा दाउरा उत्पादनमा ९.३८ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो र काठको उत्पादनमा ६.८३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। यसैगरी सो आर्थिक वर्षमा औषधिजन्य वस्तु र अन्य उत्पादनमा पनि अत्याधिक कमी आएको देखिन्छ।

तालिका ४.९ - मधेश प्रदेशमा वनजन्य उत्पादन

विवरण	एकाइ	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
काठ	क्युविक फिट	५९३,३६६.४८	७१०,७५९.९५	७५९,३४८.३३
दाउरा	चट्टा	१,६६९.६५	२,७११.८२	२,४५७.२६
औषधिजन्य वस्तु	मे.टन	१९.००	३८५.६७	१३१.५२
अन्य उत्पादन	मे.टन	५.००	१२.६८	०.२०

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

५. गरिबी निवारण, रोजगारी, र सामाजिक सुरक्षा

गरिबी

५.१ संघीय सरकारले अवलम्बन गरेको नीतिगत व्यवस्था र वि.सं. २०८७ सम्म गरिबीको रेखामुनी रहेको जनसङ्ख्या ५ प्रतिशत र वि.सं. २१०० सम्म शुन्यमा झार्ने राष्ट्रिय लक्ष्य अनुरूप मधेश प्रदेश सरकारले गरिबी निवारण लक्षित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ।

५.२ नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथो (२०७९/८०) अनुसार निरपेक्ष नेपालमा गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या २०.२७ प्रतिशत रहेको छ। यसैगरी ग्रामीण क्षेत्रमा निरपेक्ष गरिबी २४.६६ प्रतिशत र शहरी क्षेत्रमा १८.३४ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ५.१ - नेपालमा गरिबी सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू

सूचक	इकाई	मान
गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या	प्रतिशत	२०.२७
बहुआयामिक गरिबीमा रहेको जनसङ्ख्या	प्रतिशत	१७.४
बहुआयामिक गरिबीमा रहेको जनसङ्ख्या-शहरी क्षेत्र	प्रतिशत	१२.३
बहुआयामिक गरिबीमा रहेको जनसङ्ख्या-ग्रामीण क्षेत्र	प्रतिशत	२८
बहुआयामिक गरिबी सूचकाङ्क	सूचकाङ्क	०.०७४
बहुआयामिक गरिबीको तीव्रता (Intensity)	प्रतिशत	४२.५

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार र नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण २०७९/८०।

५.३ नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथो (२०७९/८०) अनुसार मधेश प्रदेशमा गरिबीको दर राष्ट्रिय औसत भन्दा बढी रहेको छ। गरिबीको दर सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ३४.१६ प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा कम ११.८८ रहेको छ। सुदूरपश्चिम प्रदेशमा गरिबीको विषमता सबैभन्दा बढी ८.४१ प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा कम २.३३ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, गरिबीको गहनता सबैभन्दा बढी सुदूरपश्चिम प्रदेशमा र सबैभन्दा कम मधेश प्रदेशमा रहेको छ।

तालिका ५.२ - प्रदेशगत रूपमा गरिबीको स्थिति

विवरण	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम
गरिबीको दर	१७.१९	२२.५३	१२.५९	११.८८	२४.३५	२६.६९	३४.१६
गरिबीको विषमता	३.८४	४.६२	२.६४	२.३३	५.८	६.२५	८.४१
गरिबीको गहनता	१.२५	१.३६	०.८९	०.७१	१.९९	२.१६	२.८७

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८०/ नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण (२०७९/८०)।

५.४ नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथो (२०७९/८०) अनुसार मधेश प्रदेश ग्रामीण क्षेत्रमा २४.९६ प्रतिशत गरिबी दर रहेको छ भने मधेश प्रदेश शहरी क्षेत्रमा २१.७१ प्रतिशत गरिबी दर रहेको छ। गरिबीमा रहको नेपालको जनसंख्या मध्ये १६.८४ प्रतिशत मधेश प्रदेशको शहरी क्षेत्रमा र ५.७४ प्रतिशत मधेश प्रदेशको ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको पाइएको छ।

तालिका ५.३ - विश्लेषणका क्षेत्र अनुसारका गरिबीको स्थिति

विश्लेषणात्मक क्षेत्र	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिबीको फैलावट	कुल जनसंख्याको वितरण
मधेश प्रदेश शहरी क्षेत्र	२१.७१	४.३	१.२१	१८.०२	१६.८४
मधेश प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	२४.९६	५.५४	१.८	७.०६	५.७४

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार र नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण २०७९/८०।

वैदेशिक रोजगारी

वैदेशिक रोजगारप्रति आकर्षण मधेश प्रदेशमा धेरै देखिन्छ। यस प्रदेश नेपालका सबैभन्दा धेरै श्रम स्वीकृति लिने जनसंख्या भएको प्रदेश मध्येमा पर्दछ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा मधेश प्रदेशका १ लाख ६६ जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा १ लाख ०४ हजार ६ सय जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएको छन्। आ.व. २०७९/८० मा मधेश प्रदेशको धनुषा जिल्लाबाट सबैभन्दा बढी १८ प्रतिशतले श्रम स्वीकृति लिएका छन् भने सबैभन्दा कम पर्साबाट ५ प्रतिशतले श्रम स्वीकृति लिएका छन्।

तालिका ५.४ - मधेश प्रदेशमा वैदेशिक रोजगारीको लागि नयाँ श्रम स्वीकृतिको अवस्था

जिल्ला	२०७६/२०७७	२०७७/२०७८	२०७८/२०७९	२०७९/२०८०
ससरी	५,४८७	१,८२१	११,२३३	१३,२५३
सिराहा	८,६२८	४,५७७	१७,६३८	१४,५०८
धनुषा	१०,१९२	५,४३२	२२,९०२	१९,१००

जिल्ला	२०७६/२०७७	२०७७/२०७८	२०७८/२०७९	२०७९/२०८०
महोत्तरी	७,०७०	३,५६५	१६,८३८	१५,२४७
सर्लाही	५,७४७	२,३९५	१३,२८८	१६,२२५
रौतहट	२,९१९	१,४२३	८,७०६	१०,७९१
बारा	२,५१३	८६२	६,२२२	१०,०९४
पर्सा	१,५६२	५७०	३,२३९	५,३८२
जम्मा	४४,११८	२०,६४५	१,००,०६६	१,०४,६००

स्रोत: Nepal Labor Migration Report, २०२२ र वार्षिक श्रम स्वीकृति विवरण २०७९-८० वैदेशिक रोजगार विभाग।

चार्ट ५.१ - मधेश प्रदेशमा २०७९/२०८०मा वैदेशिक रोजगारीको लागि नयाँ श्रम स्वीकृतिको जिल्लागत अवस्था

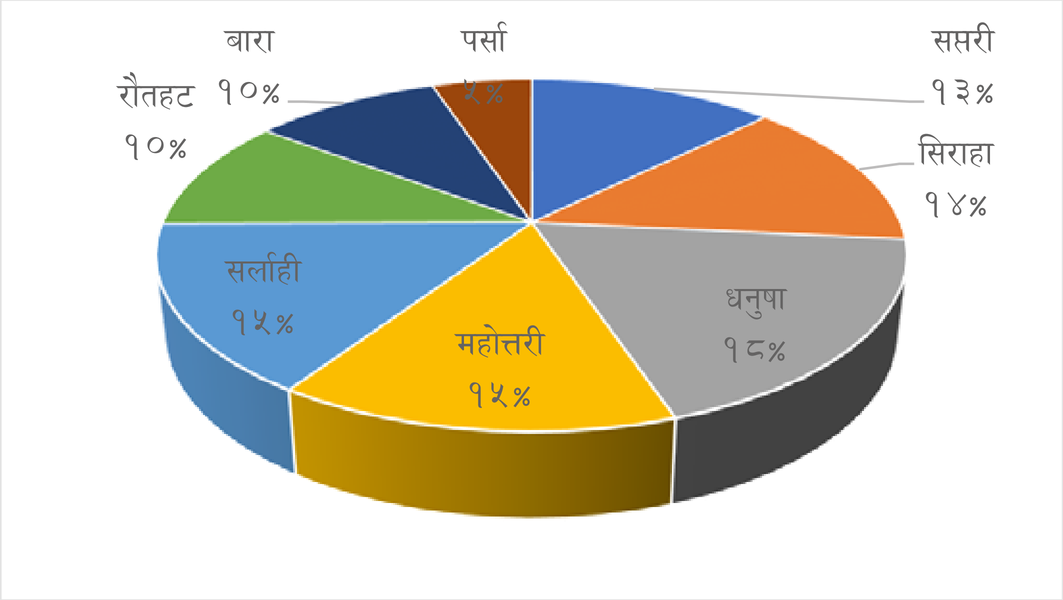

स्रोत: वार्षिक श्रम स्वीकृति विवरण २०७९-८०, वैदेशिक रोजगार विभाग।

५.५ मधेश प्रदेशका जिल्लाहरूमध्ये धनुषा जिल्लाका धेरै फर्केका छन्। आ.व. २०७८/७९ मा भने १ हजार ४ सय ३६ महिला सहित १ लाख १६ हजार ८०४ जना वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका थिए। आ.व. २०७७/७८ मा ५४० महिला गरी जम्मा ४९ हजार १ सय २१ जना वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका थिए।

तालिका ५.५ - मधेश प्रदेशमा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्कनेको संख्या

जिल्ला	२०७७/२०७८			२०७८/२०७९		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
बारा	३,८०१	१२६	३,९२७	७,३६४	३७४	७,७३८
धनुषा	११,५५४	४६	११,६००	२८,५८१	९८	२८,६७९
महोत्तरी	७,९०७	४२	७,९४९	१९,२४५	९२	१९,३३७
पर्सा	२,२९२	६४	२,३५६	४,२७२	१३३	४,४०५
रौतहट	३,२४६	४७	३,२९३	७,८१३	१६१	७,९७४
सप्तरी	५,३७२	२१	५,३९३	१२,७४५	९६	१२,८४१
सर्लाही	५,४७०	१६८	५,६३८	१२,४९१	४२२	१२,९१३
सिरहा	८,९३९	२६	८,९६५	२२,८५७	६०	२२,९१७
जम्मा	४८,५८१	५४०	४९,१२१	१,१५,३६८	१,४३६	१,१६,८०४

स्रोतः Nepal Labor Migration Report, २०२२।

सामाजिक सुरक्षाकोषमा आवद्धता

५.६ मधेश प्रदेशमा २०८० फागुनसम्म ७ सय ०१ रोजगारदाता प्रतिष्ठानका २२ हजार ६ सय ३५ श्रमिक योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षामा सूचीकृत भएका छन्। आ.व. २०८०/८१को समीक्षा अवधिमा ६६ रोजगारदाता प्रतिष्ठान र २ हजार १ सय ८६ श्रमिक योगदानकर्ताहरू कोषमा आवद्ध भएका छन्।

तालिका ५.६ - मधेश प्रदेशमा सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध रोजगारदाता र योगदानकर्ताको संख्या

प्रदेश	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	जम्मा
रोजगारदाता	२९८	१२९	१५४	५४	६६	७०१
योगदानकर्ता	९५५२	५३४६	२३४९	३२०२	२१८६	२२६३५

स्रोतः श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, २०८० । *फागुनसम्म

बेरोजगारको सूचीकरण र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयन

५.७ मधेश प्रदेशमा बेरोजगारको सूचीकरण स्थानीय तहहरूको संख्या बढ्दो क्रममा रहेको छ। २०८० फाल्गुन मसान्तसम्ममा मधेश प्रदेशमा रहेका १३६ स्थानीय तहहरूमध्ये १२५ स्थानीय तहहरूले बेरोजगारहरूको सूचीकरण गरेका छन्। मधेश आयोजना कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहहरूको संख्या २०८० फाल्गुन सम्म ९९ वटा छन्। यो संख्या २०७९/८० मा १११ वटा, २०७८/७९ मा १११ वटा, २०७७/७८ मा ११३ र २०७६/७७ मा ७६ वटा रहेको थियो।

चार्ट ५.२ - मधेश प्रदेशमा बेरोजगार सूचीकरण र आयोजना कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहको संख्या

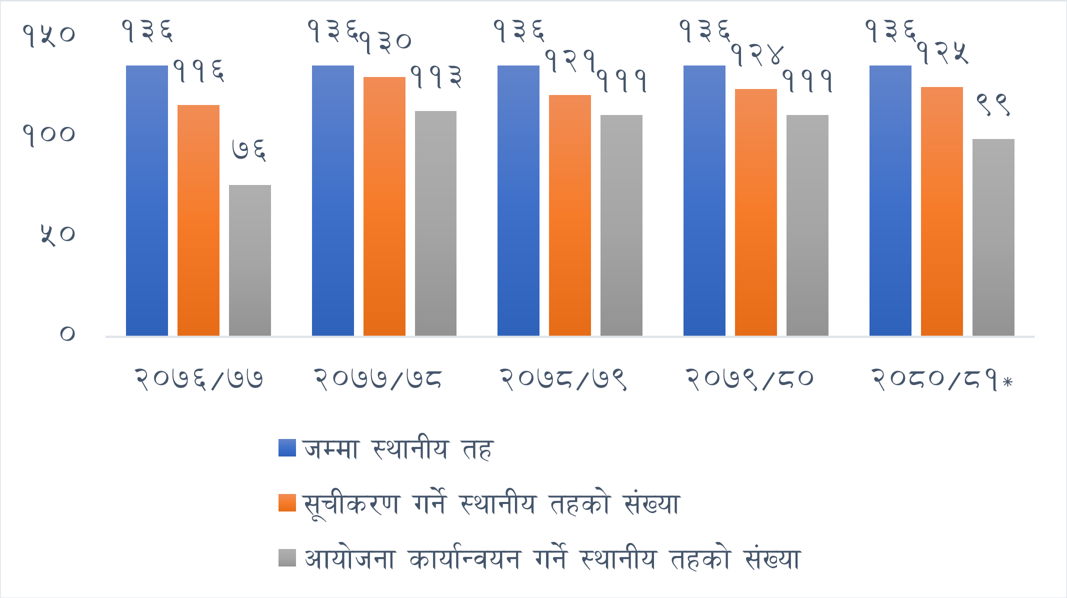

स्रोतः प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, २०८१। *फागुनसम्म

न्यूनतम रोजगारी प्रदान गरिएका बेरोजगारको संख्या

५.८ मधेश प्रदेशमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट आ.व. २०७८/७९ मा १ हजार ५ सय ०२ आयोजनाहरूबाट १५ हजार ५ सय ३० जनाले रोजगारी पाएकोमा २०७९/८० मा १ हजार ४ सय ४९ आयोजनाहरू कार्यान्वयनबाट १२ हजार ७ सय १० जनाले रोजगारी प्राप्त गरेको देखिन्छ। समग्रमा यस कार्यक्रमबाट आ.व. २०७९/८० मा उपलब्ध कुल रोजगारी संख्या मध्ये मधेश प्रदेशमा मात्र १३.८६ प्रतिशत रोजगारी उपलब्ध भएको छ।

तालिका ५.७ - मधेश प्रदेशमा बेरोजगार सूचीकरण र आयोजना कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहको संख्या

विवरण	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
जम्मा स्थानीय तह	१३६	१३६	१३६	१३६	१३६
सूचीकरण गर्ने स्थानीय तहको संख्या	११६	१३०	१२१	१२४	१२५
आयोजना कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहको संख्या	७६	११३	१११	१११	९९

स्रोतः प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, २०८१। *फाल्गुनसम्म

६. ऊर्जा, सिँचाई, र खानेपानी

ऊर्जा (विद्युत, पेट्रोलियम आदि)

६.१ विद्युत वितरणका आधारमा हालै मधेश प्रदेशका सबै परिवारमा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत उपलब्ध छ, जुन प्रदेशहरूमध्ये सबैभन्दा बढी हो। यस प्रदेशमा विद्युत पहुँच यो प्रदेशमा २०७६/७७ सालदेखि निरन्तर वृद्धि भइ आ.व. २०७९/८० मा शत प्रतिशत विद्युत पहुँच पुगेको छ। समग्रमा नेपालमा पनि विद्युत पहुँच प्राप्त जनसङ्ख्याको अनुपात निरन्तर बढ्दो क्रममा रहेको छ।

चार्ट ६.१ - मधेश प्रदेशमा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)

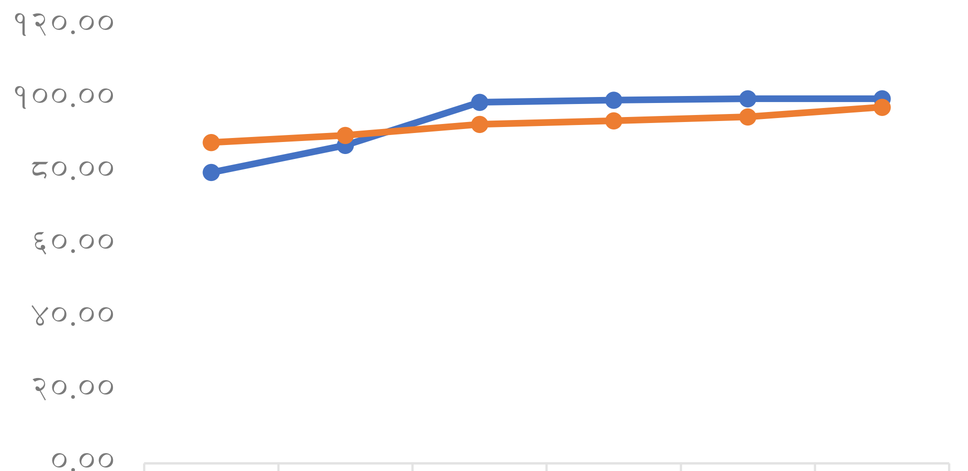

	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
मधेश	७९.७७	८७.२५	९९.०५	९९.६६	१००.००	१००.००
नेपाल**	८८.००	९०.००	९३.००	९४.००	९५.००	९७.७०

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार। * फागुनसम्म ** (वैकल्पिक ऊर्जासहित)

६.२ मधेश प्रदेशको सम्पूर्ण क्षेत्र समथर भूमि मात्र भएकोले यस प्रदेशमा जलविद्युत उत्पादन न्युन रहेको छ। आ.व. २०७७/७८ मा केही उत्पादन सुरु भएर २०७९/८० मा जम्मा २५ मेगावाट मात्र पुगेको छ। प्रदेशगत रूपमा २०८० फाल्गुनसम्म मधेश प्रदेशमा विद्युत उत्पादन कर्णाली प्रदेशमा भन्दा बढी रहेको छ।

तालिका ६.१ - प्रदेशगत विद्युत उत्पादन क्षमता (मेगावाटमा) (वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट उत्पादित विद्युत बाहेक)

क्षेत्र	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
मधेश	०	०	१३	२१	२५	२५
नेपाल	१,१२९	१,२९०	१,३८८	२,१०७	२,९७६	२९७६

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार। * फागुनसम्म

६.३ पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमताको हिसाबले प्रदेशगत रूपमा मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी भण्डारण क्षमता २४ हजार ४ सय किलो लिटर (देशभरको कुल क्षमताको ३०.५० प्रतिशत) रहेको देखिन्छ। नेपालमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा १६.३ प्रतिशतले वृद्धि भई ७९ हजार ९ सय ९० किलोलिटर पुगेको छ। पेट्रोलियम पदार्थको उक्त मौज्दात क्षमता सरदरमा १३ दिन बराबरको माग धान्न पर्याप्त छ भने मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा बढी १६ दिनको माग धान्न सक्ने क्षमता रहेको छ।

तालिका ६.२ - मधेश प्रदेशमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता (कि.लि.मा)

प्रदेश	पेट्रोल	डिजेल	मट्टितेल	एटिएफ	जम्मा	भण्डारण क्षमता (दिन)
मधेश	३४६०	१९९८०	८३०	१३०	२४४००	१६
नेपाल	१३६३२	५४८४८	२६९५	८८१५	७९९९०	१३

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

चार्ट ६.२ - मधेश प्रदेशमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता (कि.लि.मा)

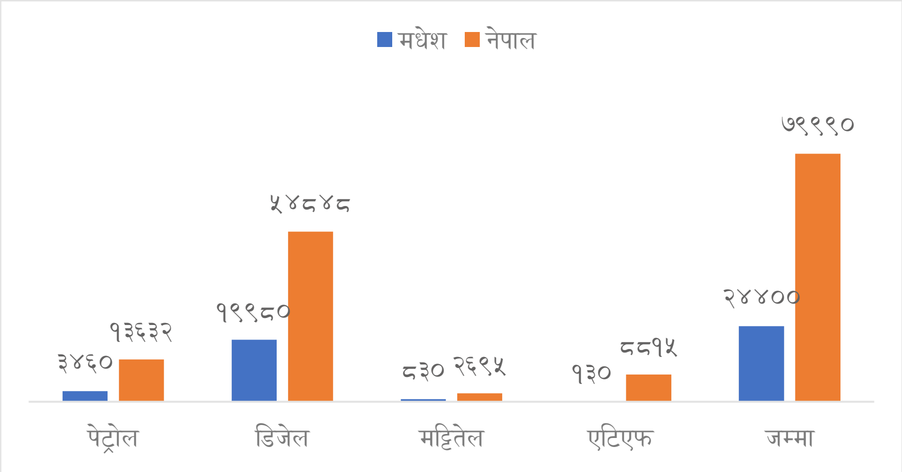

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

इन्धनको प्रयोग

६.४ मधेश प्रदेशमा मूख्यरूपमा खाना पकाउनका लागि काठ/ दाउरा, एल. पी. ग्याँस र गुइठा/ गोरहा प्रयोग मा रहेका छन्। यस प्रदेशमा रहेको कुल परिवार संख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै ६ लाख ७७ हजार ७ सय ३२ परिवारले काठ/ दाउरा र सबैभन्दा कम ३ सय ३ परिवारले मट्टिटेल इन्धनका रूपमा प्रयोग गर्ने गरेका छन्।

चार्ट ६.३ - मधेश प्रदेशमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन (परिवार संख्या)

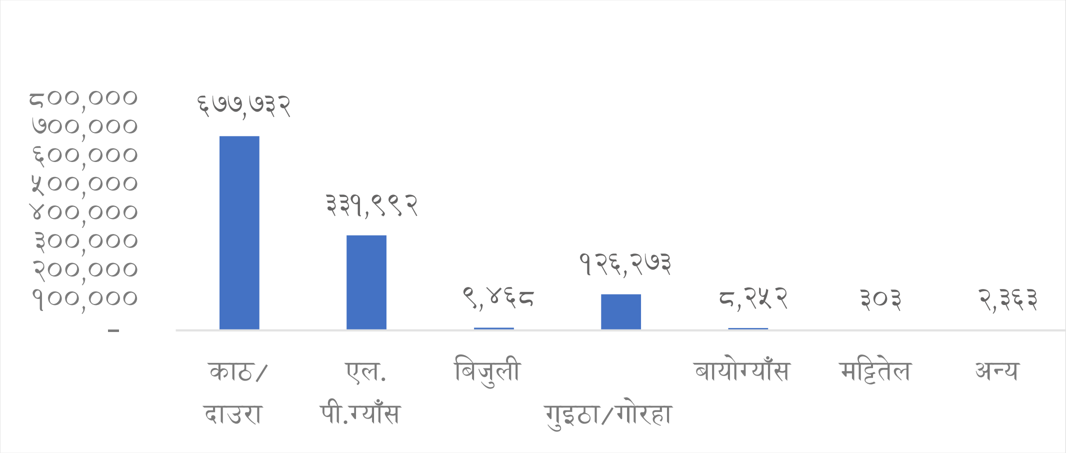

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८।

६.५ मधेश प्रदेशको सर्लाही जिल्लामा खाना पकाउन इन्धनको रूपमा काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने सबैभन्दा धेरै १ लाख ०९ हजार ७ सय २० परिवार संख्या रहेको छ भने एल. पी. ग्याँस प्रयोग गर्ने सबैभन्दा धेरै परिवार संख्या धनुषा जिल्लामा ६६ हजार ३ सय १३ रहेको छ। यसैगरी खाना पकाउन इन्धनका रूपमा गुइठा/गोरहा प्रयोग गर्ने सबैभन्दा धेरै ४४ हजार ७ सय १५ परिवार संख्या सप्तरी जिल्लामा रहेको छ।

तालिका ६.३ - मधेश प्रदेशमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनमा आधारित परिवार संख्या

क्षेत्र	जम्मा परिवार संख्या	मुख्य रूपमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन						
		काठ/ दाउरा	एल. पी.ग्याँस	बिजुली	गुइठा/ गोरहा	बायो ग्याँस	मट्टितेल	अन्य
सप्तरी	१४६,८१६	८०,९९५	१९,०८२	१,०७७	४४,७१५	६७२	२४	२५१
सिराहा	१४८,५४९	८६,८७०	३३,१८६	१,११३	२६,५३५	७११	१९	११५
धनुषा	१७७,०९१	८७,५९९	६६,३१३	१,१५०	२०,७६८	५७९	२८	६५४

क्षेत्र	जम्मा परिवार संख्या	मुख्य रूपमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धन						
		काठ/ दाउरा	एल. पी.ग्याँस	बिजुली	गुइठा/ गोरहा	बायो ग्याँस	मट्टितेल	अन्य
महोत्तरी	१३७,८८६	८८,२२३	३७,२१९	७१७	१०,०५८	१,२७५	४२	३५२
सर्लाही	१६४,८२४	१०९,७२०	४४,८८९	१,२६४	६,७८८	१,७५८	२४	३८१
रौतहट	१३७,०२५	८५,५६९	३५,८६९	१,६८७	११,६४०	१,७४८	६१	४५१
बारा	१३१,१७९	७८,६१५	४५,०३८	१,६०७	४,६६७	१,०६६	५५	१३१
पर्सा	११३,०१३	६०,१४१	५०,३९६	८५३	१,१०२	४४३	५०	२८

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ ।

६.६ मधेश प्रदेशमा बत्ती बाल्नका लागि मूख्यरूपमा बिजुलीको प्रयोग हुने गरेको छ। मधेश प्रदेशमा अवस्थित कुल परिवार मध्ये ९८ प्रतिशत परिवारले बत्तीको बाल्न बिजुलीको प्रयोग गर्ने गरेका छन्। मधेश प्रदेशमा अवस्थित प्रत्येक जिल्लाका न्यूनतम ९७ प्रतिशत परिवारले बत्ती बाल्न इन्धनको रूप बिजुली प्रयोग गर्ने गरेका छन्।

चार्ट ६.४ - मधेश प्रदेशमा बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको अवस्था (परिवार संख्या)

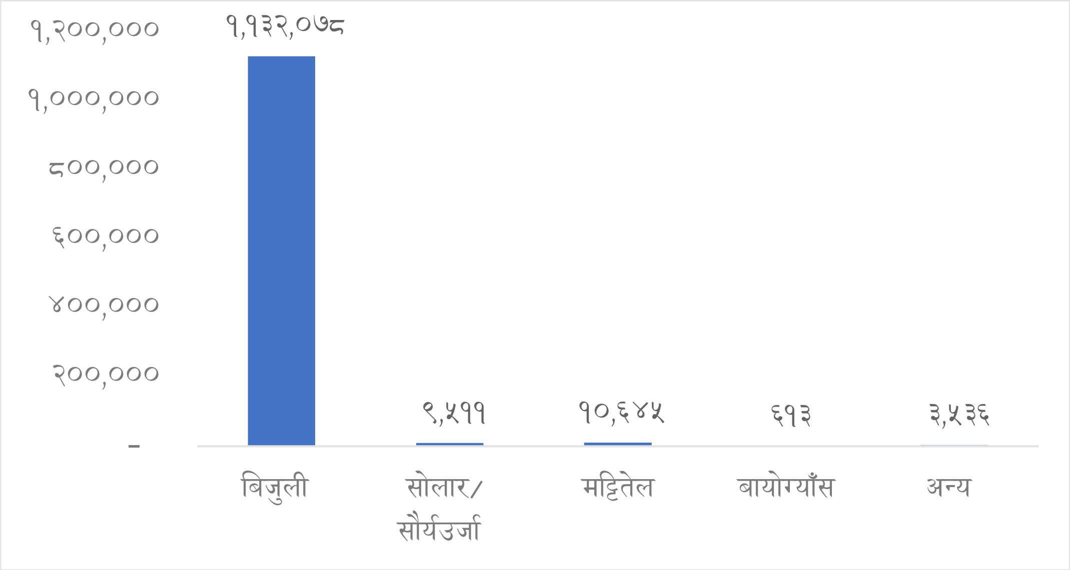

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका ६.४ - मधेश प्रदेशमा बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनमा आधारित परिवार संख्या

क्षेत्र	जम्मा परिवार संख्या	मुख्य रूपमा बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धन				
		बिजुली	सोलार/सौर्यउर्जा	मट्टितेल	बायोग्याँस	अन्य
सप्तरी	१४६,८१६	१४४,२०१	६७५	१,४९६	७४	३७०
सिराहा	१४८,५४९	१४६,३४५	९३९	८८३	७५	३०७
धनुषा	१७७,०९१	१७५,३५४	५७६	८५९	४८	२५४
महोत्तरी	१३७,८८६	१३५,६७३	५०६	१,१९४	६१	४५२
सर्लाही	१६४,८२४	१५९,५४४	२,३१२	२,०३५	११५	८१८
रौतहट	१३७,०२५	१३३,३९४	१,१३५	१,६९६	११६	६८४
बारा	१३१,१७९	१२७,१९८	२,१९०	१,३०६	७३	४१२
पर्सा	११३,०१३	११०,३६९	१,१७८	१,१७६	५१	२३९

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ ।

सिँचाई

६.७ मधेश सिँचित क्षेत्रफल क्रमशः वृद्धि हुँदै गएको छ। आ.व. २०७९/८० सम्म २६२८४९ हेक्टर क्षेत्रमा सिँचाई सुविधा उपलब्ध रहेको। आ.व. २०७८/७९मा कुल सिँचित क्षेत्रफल २ लाख २० हजार ४ सय ७८ हेक्टर रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७९/८० सम्म मधेश प्रदेशमा कुल कृषि क्षेत्रको अनुपातमा सिँचाई क्षेत्र ५१.०९ प्रतिशत देखिन्छ भने मधेश प्रदेशको कुल सिँचाई योग्य क्षेत्रको अनुपातमा सिँचाई क्षेत्र ८५.३६ प्रतिशत देखिन्छ।

चार्ट ६.५ - मधेश प्रदेशको जिल्लामा कृषि, सिँचाई र सिँचाईयोग्य क्षेत्र (हेक्टरमा)

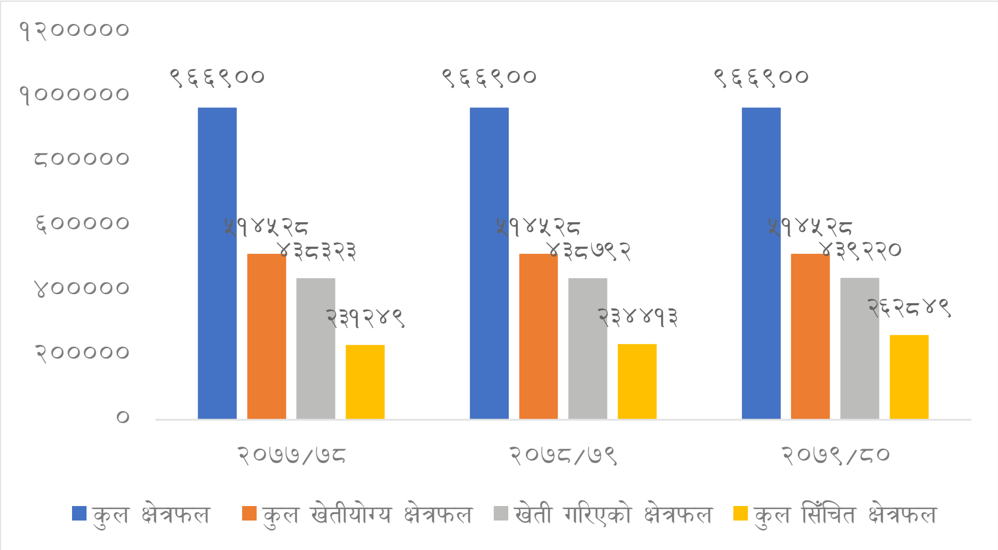

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

६.८ मधेश प्रदेशमा आ.व.२०७९/८० सम्म कुलो, नहर, पोखरी र बोरिङ्गबाट सिँचाई भएको क्षेत्र क्रमशः ७६ हजार १ सय ५० हेक्टर, १ लाख २६ हजार ९ सय ०२ हेक्टर, ५ सय ५० हेक्टर र २२ हजार ८१ हेक्टर रहेको छ। यसैगरी आ.व.२०७८/७९ सम्म कुलो, नहर, पोखरी र बोरिङ्गबाट सिँचाई भएको क्षेत्र क्रमशः ७३ हजार ८ सय ६० हेक्टर, १ लाख २४ हजार ७२ हेक्टर, ५ सय ४५ हेक्टर र ३५ हजार ९ सय ३६ हेक्टर रहेको छ।

तालिका ६.५ - मधेश प्रदेशमा प्रयोगमा रहेका प्रमुख सिँचाई प्रकारहरूको अवस्था (हेक्टरमा)

सिँचाईको प्रकार	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७८/७९मा भएको प्रतिशत परिवर्तन	२०७८/७९मा भएको प्रतिशत परिवर्तन
कुलो	७१,९१४	७३,८६०	७६,१५०	२.७	३.१
नहर	१२२,९०७	१२४,०७२	१२६,९०२	०.९	२.३
पोखरी	४९२	५४५	५५०	१०.८	०.९
बोरिङ्ग	३५,९३६	३५,९३६	२२,०८१	-	-३८.६

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

चार्ट ६.६ - मधेश प्रदेशको जिल्लामा सिँचाईको अवस्था (हेक्टरमा)

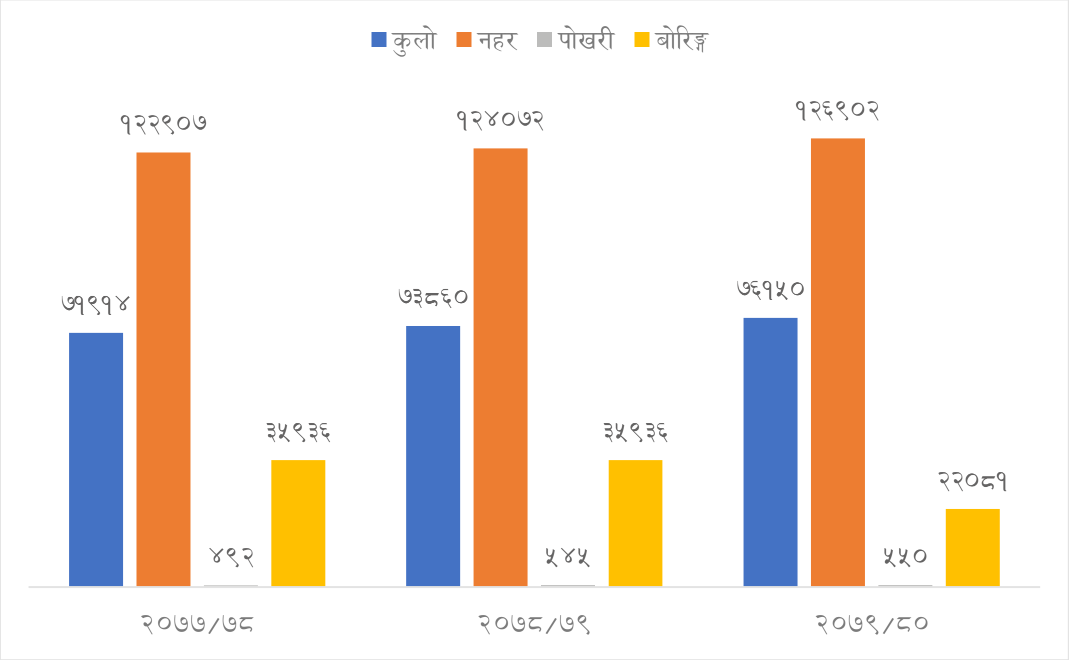

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

खानेपानी

६.९ मधेश प्रदेशका खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा ट्युबवेल र पाइप प्रणाली हुन्। यस प्रदेशमा खानेपानीका लागि ट्युबवेल/ हातेपम्पको प्रयोग गर्ने ८ लाख ३० हजार २ सय १९ रहेको छ। यसैगरी खाने पानीका लागि नदी/खोलामा आश्रित परिवार संख्या ७ सय २९ रहेको छ। मधेश प्रदेशमा अवस्थित कुल परिवार संख्या मध्ये खानेपानीका लागि ट्युबवेल र पाइपमा आश्रित परिवार संख्या सबैभन्दा धेरै सप्तरी जिल्लामा र सबैभन्दा कम बारा जिल्लामा रहेको छ।

चार्ट ६.७ - मधेश प्रदेशमा खानेपानीको मुख्य स्रोतका आधारमा परिवार संख्या

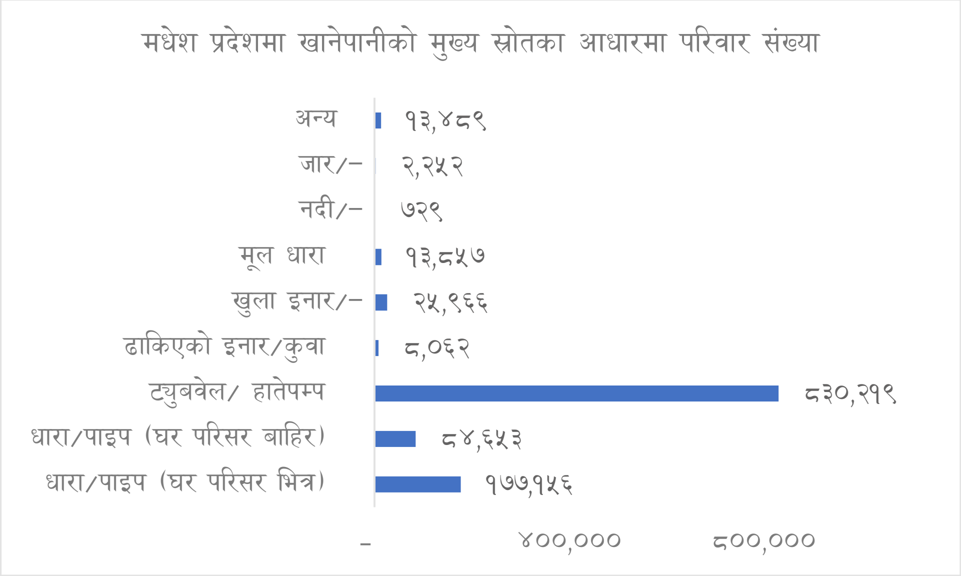

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका ६.६ - मधेश प्रदेशमा जिल्लागत खानेपानीको अवस्था

क्षेत्र	खानेपानीको मुख्य स्रोत								
	धारा/पाइप (घर परिसर भित्र)	धारा/पाइप (घर परिसर बाहिर)	ट्युबवेल/ हातेपम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	मूल धारा	नदी/ खोला	जार/ बोतल	अन्य
सप्तरी	४,६४५	२,०९०	१३७,१६४	५८८	१,०८४	२०७	६३	२१२	७६३
सिराहा	१५,०५९	८,२६२	११६,७५९	१,५३५	४,०७४	६८९	२८५	३७८	१,५०८
धनुषा	२०,६४५	६,९९९	१३३,३७८	१,९१३	१०,४१२	१,५२९	११४	५४२	१,५५९
महोत्तरी	२७,६३१	१४,०७०	८७,१९२	१,०१५	२,१३७	२,२३१	४७	९४	३,४६९

क्षेत्र	खानेपानीको मुख्य स्रोत								
	धारा/पाइप (घर परिसर भित्र)	धारा/पाइप (घर परिसर बाहिर)	ट्युबवेल/ हातेपम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	मूल धारा	नदी/ खोला	जार/ बोतल	अन्य
सर्लाही	२९,२३१	१३,१००	१११,४०७	१,६२५	५,७४७	१,२८९	८५	४०६	१,९३४
रौतहट	२६,२८५	१०,४६३	९४,७९३	७१४	७७८	१,८९९	८७	२२९	१,७७७
बारा	३०,०७०	१६,०६९	७९,४९६	४५६	१,००६	२,६२२	२१	७८	१,३६१
पर्सा	२३,५९०	१३,६००	७०,०३०	२१६	७२८	३,३९१	२७	३१३	१,११८

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

७. भौतिक पूर्वाधार, यातायात, र सञ्चार

भौतिक पूर्वाधार (सडक)

७.१ २०८० फागुनसम्म मधेश प्रदेशका सबै स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँच विस्तार भएको छ भने २५ वटा स्थानीय तहको १३९ कि.मि. सडक केन्द्रसम्म पुगेको भए पनि पक्की हुन बाँकी रहेको छ। समग्रमा नेपालमा जम्मा २१ स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक संजाल पुगेको छैन।

तालिका ७.१ - स्थानीय तहको केन्द्रसम्म सडक पहुँच अवस्था

प्रदेश	स्थानीय तह	केन्द्रसम्म सडक पहुँच नपुगेको		केन्द्रसम्म सडक पुगेको तर पक्की हुन बाँकी सडक		जम्मा सडकको लम्बाई
		स्थानीय तह	सडकको लम्बाई	स्थानीय तह	सडकको लम्बाई	
	सङ्ख्या		कि.मी.	सङ्ख्या	कि.मी.	
मधेश	१३६	०	०	२५	१३९	१३९
नेपाल	७५३	२१	४४७	२००	२,९३६	३,३८३

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

७.२ २०७९/८० सम्म मधेश प्रदेशमा संघीय राजमार्ग १०२४ कि.मी. समेत गरी ६६४६ कि.मी. सडक छ। जसमध्ये संघीय समेत गरी १२९८ कि.मी. पक्की, ग्राभेल २९०४ कि.मी. र कच्ची २४४३ कि.मी. (देशको कूल सडक लम्बाइको ९.१७ प्रतिशत) रहेको छ। यस प्रदेशमा प्रादेशिक सडक ३३९४ कि.मी. र प्रादेशिक लोकमार्ग २२३८ कि.मी. रहेको छ। सडकको घनत्व प्रति सय वर्ग कि.मी. ६८.८९ कि.मी. रहेको छ।

७.३ आ.व.२०७९/८० सम्म देश सरकार अन्तर्गत ४३ वटा सडक पुल निर्माण गरिएका छन्। यसैगरी १३ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिएका छन् र स्थानीय तहबाट निर्माण भएका समेत गरी २०१ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिएका छन् (झोलुङ्गे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम, मधेश प्रदेश)।

७.४ प्रदेश सभाका ६४ वटा निर्वाचन क्षेत्रमा कम्तीमा ५ कि.मी. दरले जम्मा ३२० कि.मी. पक्की सडक निर्माण गर्न कार्य चालु रहेको छ। प्रादेशिक तथा स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत आठ ओटै जिल्लामा सडक स्तरोन्नति, बृहत मर्मत र नियमित मर्मत कार्य सञ्चालन हुँदै आएको छ।

यातायात

७.५ मधेश प्रदेशमा आ.व.२०७९/८० मा गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ५ प्रतिशतले ह्रास आई थप २ लाख ३६ हजार ४५२ नयाँ सवारी साधनहरू दर्ता भएका छन्। आ.व.२०७९/८० मा सवारी साधनहरू मध्ये मोटरसाइकलको नयाँ दर्ता संख्यामा ८५ प्रतिशत र अन्य यातायात साधनको नयाँ दर्ता संख्यामा १५ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ७.१ - मधेश प्रदेशमा आ.व.२०७९/८० मा नयाँ सवारीसाधन दर्ताको विवरण

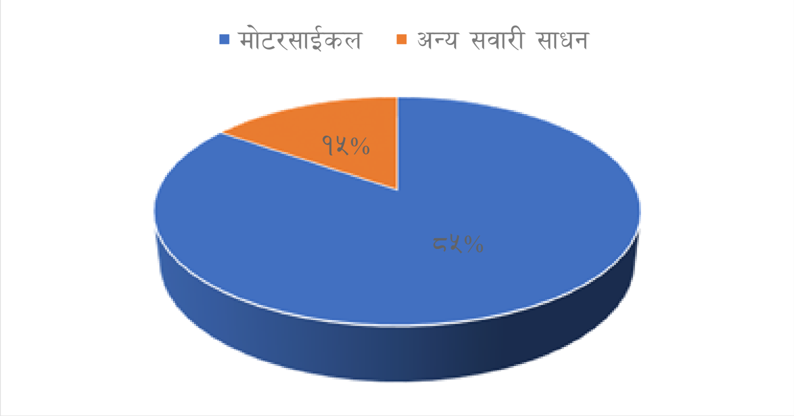

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

संचार क्षेत्र

७.६ मधेश प्रदेशमा १४३ वटा दैनिक, ५०५ साप्ताहिक, ४५ पाक्षिक, १९ मासिक प्रकाशन दर्ता छन्। मधेश प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरूमा मध्ये पर्सा जिल्लामा सबैभन्दा बढी प्रकाशन (२५०) दर्ता र सबैभन्दा कम रौतहटमा (३४) मा रहेका छन्। दैनिक पत्रपत्रिका सबैभन्दा कम सर्लाहीमा (४ वटा) र महोत्तरीमा (५ वटा) दर्ता भएको रहेको छ। यी प्रकाशनहरू प्रदेशमा समाचार सम्प्रेषण तथा संचारमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएका छन्।

७.७ संचार क्षेत्रमा भएको परिवर्तनहरू सँगै यस नयाँ प्रविधि र माध्यमहरू विकास हुने क्रम जारी रहेको छ । यससँगै जनसमुदायमा पनि सूचना तथा संचारका माध्यमहरूको प्रयोगमा विविधता आएको छ। मधेश प्रदेशमा अवस्थित कुल परिवार संख्यामा ७४.७८ प्रतिशत परिवारले मोबाइल र ६६.८५ प्रतिशतले स्मार्ट मोबाइलको प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।यसै गरी मधेश प्रदेशमा अवस्थित जम्मा घर परिवारमा रेडियो, टेलिभिजन, ल्याण्डलाइन, फोन, कम्प्युटर र इन्टरनेट प्रयोग गर्ने परिवार संख्या क्रमशः २२.१८ प्रतिशत, ४३.६२ प्रतिशत, १.६४ प्रतिशत, ७४.७८ प्रतिशत, ७.८५ प्रतिशत र २१.४५ प्रतिशत रहेको छ। मधेश प्रदेशका जिल्लागत रूपमा मोबाइल र इन्टरनेट प्रयोगमा परिवारको पहुँच वृद्धि अधिक रहेको देखिन्छ।

तालिका ७.२ - मधेश प्रदेशमा संचार उपकरण प्रयोगको अवस्था

क्षेत्र	संचार उपकरण वा माध्यम							जम्मा परिवार संख्या
	रेडियो	टेलिभिजन	ल्याण्डलाइन फोन	साधारण मोबाइल	स्मार्ट मोबाइल	कम्प्युटर	इन्टरनेट	
मधेश	२५६,४४९	५०४,३५७	१८,९३२	८६४,७००	७७३,०८४	९०,७१९	२४८,०१६	१,१५६,३८३
प्रतिशतमा	२२.१८	४३.६२	१.६४	७४.७८	६६.८५	७.८५	२१.४५	१००.००

स्रोतः National Population & Housing Census, २०२१

तालिका ७.३ - मधेश प्रदेशमा जिल्लागत रूपमा संचार उपकरण वा माध्यम प्रयोग अवस्था (परिवार संख्यामा आधारित)

क्षेत्र	रेडियो	टेलिभिजन	ल्याण्डलाइन फोन	साधारण मोबाइल	स्मार्ट मोबाइल	कम्प्युटर	इन्टरनेट
सप्तरी	२४,९७०	५९,९६४	१,९९७	१०७,९६३	८६,०१६	९,५४८	१८,०६१
सिराहा	३७,३५४	६८,१६६	२,३३४	१०१,९०२	१०४,५३८	१२,७२६	३७,६०५
धनुषा	३५,५१९	९२,१८४	२,८६७	११८,८९३	१३३,९०४	१७,४१४	५२,५८२
महोत्तरी	२२,०९५	६०,८२४	१,३१६	९४,१५४	९५,९५४	९,१०५	३१,९५२
सर्लाही	२८,२५८	६३,५१४	२,०७६	१२८,६२५	१०२,९८८	९,७६०	२४,०३१
रौतहट	३१,९२९	३९,८९१	२,४३६	११२,८६०	८५,७८६	९,४७७	२५,९८९
बारा	३२,६६२	६१,८९६	२,२२५	१०८,८७४	८७,५०८	११,२४३	२९,०६३
पर्सा	४३,६६२	५७,९१८	३,६८१	९१,४२९	७६,३९०	११,४४६	२८,७३३

स्रोतः National Population & Housing Census, २०२१

आवास र अन्य

७.८ मधेश प्रदेशमा अवस्थित घर परिवार मध्ये ९७ प्रतिशत परिवारहरू आफ्नै स्वामित्व भएको आवासीय एकाइमा बसोबास गरिरहेका देखिन्छन् भने २ प्रतिशत परिवारहरू भाडामा लिइएको आवासीय इकाइमा बसोबास गर्न गरेका छन्। करिब एक प्रतिशत परिवारको बसोबास भने सरकारी वा संस्थागत कार्यालय र अन्य प्रकारको आवासीय एकाइमा रहेको देखिन्छ ।

चार्ट ७.२ - मधेश प्रदेशमा घरको स्वामित्वको अवस्था (परिवार संख्या)

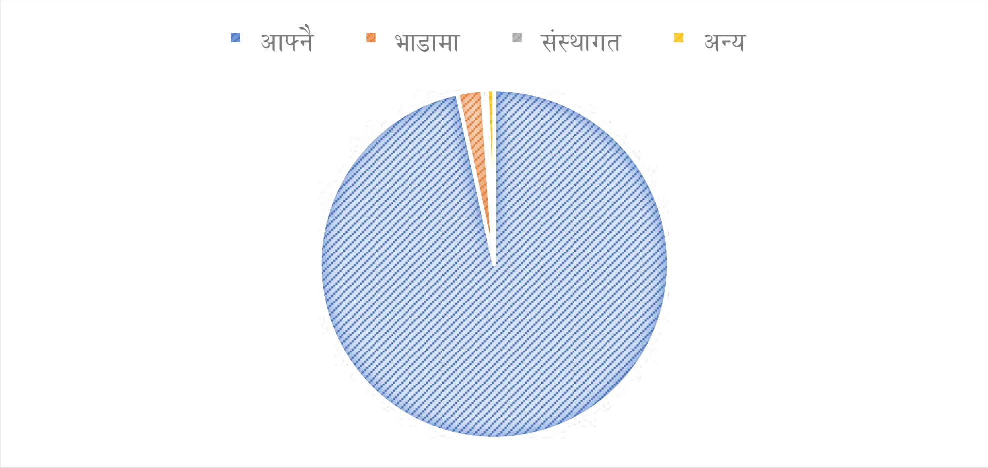

स्रोत: National Population & Housing Census, २०२१

७.९ जिल्लाअनुसार आवासीय एकाइको स्वामित्व अनुसार धनुषा जिल्लामा सबैभन्दा बढी १ लाख ६८ हजार ४३९ परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गर्न गरेका छन्। नगर तथा विकसित क्षेत्रमा भन्दा कम विकसित तथा ग्रामीण क्षेत्रमा आफ्नै स्वामित्वमा घर हुने परिवार बढी हुने र भाडामा बस्ने परिवारको संख्या तुलनात्मक रूपमा कम भएको देखिन्छ ।

तालिका ७.४ - मधेश प्रदेशमा जिल्लागतरूपमा घरको स्वामित्वको अवस्था (परिवार संख्या)

क्षेत्र	आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
सप्तरी	१४३,६२८.००	१,२४५.००	६१२.००	१,३३१.००
सिराहा	१४४,३७६.००	१,९०४.००	७०२.००	१,५६७.००
धनुषा	१६८,४३९.००	६,८०९.००	१,०५०.००	७९३.००
महोत्तरी	१३४,१५३.००	२,१६४.००	३६१.००	१,२०८.००
सर्लाही	१६१,१३५.००	२,३०६.००	४३०.००	९५३.००
रौतहट	१३३,९११.००	१,८७०.००	४६९.००	७७५.००
बारा	१२६,७५२.००	३,३४४.००	३३२.००	७५१.००
पर्सा	१०४,७९४.००	६,९९१.००	७९७.००	४३१.००

स्रोत: National Population & Housing Census, २०२१

७.१० घर र जग्गाजमिनमा महिलाको पहुँच अझ पनि न्यून भए तापनि विगतमा भन्दा विस्तारै वृद्धि हुने क्रममा रहेको छ। मधेश प्रदेशमा आफ्नो नाममा घरको स्वामित्व भएका महिलाको संख्या २.३ प्रतिशत रहेको छ भने जग्गा मात्र आफ्नो नाममा हुने १०.७८ प्रतिशत पुगेको छ। सोही अनुपातमा जग्गामा स्वामित्व भएका महिलाको सङ्ख्या र अनुपात पनि वृद्धि भएको देखिन्छ। करिब ७३ प्रतिशत परिवारमा महिलाको घर र जग्गा दुवैमा स्वामित्व नभएको अवस्था रहेको छ ।

तालिका ७.५ - मधेश प्रदेशमा महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर संख्या

क्षेत्र	महिलाको स्वामित्वमा				
	घर मात्र भएका	जग्गा मात्र भएका	घर जग्गा दुवै भएका	घर जग्गा दुवै नभएका	उल्लेख नभएको
मधेश	३०,६८८	१२२,३१०	१३८,३९४	८४६,६३८	१८,३५३
प्रतिशतमा	२.६५	१०.५८	११.९७	७३.२१	१.५९

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८।

७.११ मधेश प्रदेशका जिल्लाअनुसार महिलाको घर र जग्गाको स्वामित्वमा पहुँचसम्बन्धी विवरण अनुसार तुलनात्मकरूपले धनुषा र सर्लाही रहेका छन् ।

तालिका ७.६ - मधेश प्रदेशमा जिल्लागत रूपमा महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर संख्या

क्षेत्र	महिलाको स्वामित्वमा				
	घर मात्र भएका	जग्गा मात्र भएका	घर जग्गा दुवै भएका	घर जग्गा दुवै नभएका	उल्लेख नभएको
सप्तरी	३,६५३	१९,३०३	१४,६०९	१०७,१२२	२,१२९
सिराहा	३,१९६	१८,१६५	१६,३७५	१०७,९८५	२,८२८
धनुषा	४,८४२	२१,०२१	२६,४९६	१२२,२२५	२,५०७
महोत्तरी	२,९३७	१५,१७७	१६,८५८	१००,६३५	२,२७९
सर्लाही	३,५१७	१६,०२७	२०,९५८	१२१,९३७	२,३८५
रौतहट	३,७२१	१२,५४५	१५,५०५	१०३,१९१	२,०६३
बारा	४,३९३	१०,९१६	१३,६९०	९९,९१४	२,२६६
पर्सा	४,४२९	९,१५६	१३,९०३	८३,६२९	१,८९६

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ ।

८. उद्योग र वाणिज्य

८.१ मधेश प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा नेपालमा दर्ता भएको कुल उद्योगको करिब ११ प्रतिशत अर्थात् ३६ वटा नयाँ उद्योग थपिएका छन्। यसबाट सो आर्थिक वर्षमा प्रदेशमा १ अर्ब ५७ करोड रुपैयाँ लगानी भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा ६ हजार ३ सय २ जनालाई रोजगारको अवसर सृजना भएको देखिन्छ।

तालिका ८.१ - मधेश प्रदेशमा उद्योगको सङ्ख्या र लगानीको अवस्था (२०७९/८०)

प्रदेश	उद्योगको सङ्ख्या	कुल लगानी (रु.करोडमा)	प्रस्तावित रोजगारी
मधेश	३६	१५७	३३,०२
नेपाल	३२२	२,१४२	२३,३२४

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

८.२ मधेश प्रदेशमा विगत ५ वर्षमा नेपालमा दर्ता भएका १५५० उद्योग मध्ये १५३ वटा थप भएका छन्।

तालिका ८.२ - मधेश प्रदेशमा उद्योग दर्ताको तुलनात्मक विवरण

प्रदेश	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०७८/७९	२०७९/८०
मधेश	३०	१८	२१	४८	३६
नेपाल	४३९	२७७	२०३	३०९	३२२

स्रोतः वार्षिक आर्थिक गतिविधि अध्ययन प्रतिवेदन, २०७९/८०, नेपाल राष्ट्र बैंक।

८.३ मधेश प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म १६५८ कम्पनी थप भएका छन्। यो संख्या सोही अवधिमा नेपालमा थप भएको कम्पनीको १० प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ८.३ - २०८० फागुनसम्मको नयाँ तथा जम्मा कम्पनी दर्ताको विवरण

विवरण	२०८० असारसम्म	२०८० फागुनसम्म	जम्मा
मधेश	२०,३४३	१,६५८	२२,००१
नेपाल	३२२,२७९	१६,५९०	३३८,८६९

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

लघु घरेलु तथा साना उद्योग

८.४ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा देशभर कुल ३७,१४२ लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरू दर्ता भएको मध्ये ७,१५२ अर्थात् १९.३३ प्रतिशत नयाँ उद्योग मधेश प्रदेशमा दर्ता भएका थिए। मधेश प्रदेशमा नयाँ दर्तामा आर्थिक वर्ष २०७८.७९को तुलनामा करिब ४५ प्रतिशतले कमी आएको थियो।

तालिका ८.४ - लघु घरेलु तथा साना उद्योगको नयाँ दर्ता विवरण

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
मधेश	७,४६४	६,४४२	१२,६२६	१२,९९०	७,१५२
नेपाल	५२,६२९	४८,८५४	८३,३८६	६५,०६९	३७,१४२

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

८.५ मधेश प्रदेशमा जिल्लागत अनुरूपमा आ.व. २०७९/८० सम्म कुल दर्ता भएको लघु, घरेलु तथा साना उद्योग मध्ये रौतहट जिल्लामा सबैभन्दा धेरै ३३ हजार ३२८ वटा र सबैभन्दा कम सप्तरी जिल्लामा ७ हजार ३६८ वटा उद्योगहरू दर्ता रहेको छ।

तालिका ८.५ - मधेश प्रदेशमा जिल्लागत रूपमा लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण (२०७९/०८० सम्म)

जिल्ला	शुरुदेखि आ.व ०७४/७५	आ.व ०७५/७६	आ.व ०७६/७७	आ.व ०७७/७८	आ.व ०७८/७९	आ.व ०७९/८०	कुल जम्मा
सिराहा	६,३९५	१,४२७	१,१४७	१,६९८	१,८४४	९४२	१३,४५३
सप्तरी	४,५६६	४३९	३९५	८१२	६९२	४६४	७,३६८
महोत्तरी	४,२३०	८१२	५४०	१,५०६	१,४३८	८३४	९,३६०
धनुषा	६,८४८	१,१५१	८८०	१,८०४	१,९११	१,१२९	१३,७२३
सर्लाही	५,३३८	४८६	९०३	२,०९३	२,१८७	९२०	११,९२७
बारा	५,५२४	१,०२०	८२६	१,५७६	१,७३३	८९९	११,५७८
पर्सा	९,७४०	१,२३७	१,०६९	१,४०९	१,४८८	१,०८९	१६,०३२
रौतहट	२७,४५४	८९२	६८२	१,७२८	१,६९७	८७५	३३,३२८
जम्मा	७०,०९५	७,४६४	६,४४२	१२,६२६	१२,९९०	७,१५२	११६,७६९

स्रोतः लघु, घरेलु तथा साना उद्योग तथ्याङ्क २०७९/८०, उद्योग विभाग।

८.६ आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मधेश प्रदेशमा दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमा रु. २० अर्व २१ करोड लगानी स्वीकृत भएको र ३२ हजार ४ सय ८४ रोजगारीको अवसर सृजना भएको देखिन्छ। यस अवधिको कुल स्वीकृत लगानीमध्ये यस प्रदेशमा तुलनात्मक रूपमा सबैभन्दा बढी २४.७ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ८.६ - लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको कुल लगानी तथा रोजगार विवरण

विवरण	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता सङ्ख्या	कुल लगानी (रू. करोडमा)	प्रस्तावित रोजगारी (जना)
मधेश	७,१५२	२,०५१	३२,४८४
नेपाल	३७,१४२	८,२९०	१४३,४०८

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

८.७ मधेश प्रदेशमा आ.व. २०७९/८०मा दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमा कृषि तथा वन जन्य, सेवा, उत्पादन मुलक, पर्यटन र पूर्वाधार सम्बन्धी उद्योगहरूको संख्या क्रमशः ३,७१६, २,१८२, ७७६, २९४ र १८४ वटा दर्ता भएका छन्। यस आ.व.मा दर्ता भएको कृषि तथा वन जन्य उद्योगहरू मध्ये सर्लाहीमा मात्र सबैभन्दा धैरै ५९१ वटा कृषि तथा वन जन्य उद्योगहरू दर्ता भएको छ भने सेवातर्फ पर्सा जिल्लामा ४८२ वटा उद्योगहरू दर्ता भएका छन्। समग्रमा आ.व. २०७९/८०मा धनुषा जिल्लामा सबैभन्दा बढी उद्योगहरू थप भएका छन्।

तालिका ८.७ - मधेश प्रदेशमा २०७९/०८०मा दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण

जिल्ला	उत्पादन मुलक	उर्जा मूलक	कृषि तथा वन जन्य	पर्यटन	खनिज	सेवा	पूर्वाधार	सूचना तथा प्रविधि	कुल जम्मा
सिराहा	५५	-	५६२	-	-	३२५	-	-	९४२
ससरी	५१	-	३०४	२३	-	८६	-	-	४६४
महोत्तरी	७१	-	४८६	-	-	१९६	८१	-	८३४
धनुषा	१२१	-	४८४	१२०	-	४०३	१	-	१,१२९
सर्लाही	९६	-	५९१	-	-	२३०	३	-	९२०
बारा	१३८	-	४७१	४	-	२८६	-	-	८९९
पर्सा	१८०	-	२५६	७२	-	४८२	९९	-	१,०८९
रौतहट	६४	-	५६२	७५	-	१७४	-	-	८७५
जम्मा	७७६	-	३,७१६	२९४	-	२,१८२	१८४	-	७,१५२

स्रोतः लघु, घरेलु तथा साना उद्योग तथ्याङ्क २०७९/८०, उद्योग विभाग।

८.८ देशभर अद्यावधिक भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमध्ये मधेश प्रदेशमा १४.६ प्रतिशत रहेका छन भने समग्रमा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी २९.५ प्रतिशत र कर्णालीमा सबैभन्दा कम ६.२ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ८.८ - लगत कट्टा गरी अद्यावधिक गरिएको लघु, घरेलु तथा साना उद्योग सङ्ख्या*

विवरण	उद्योग	हिस्सा
मधेश	८६,०८९	१५
नेपाल	५८९,८५४	१००

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार। *२०८० असारसम्म

८.९ २०८० फाल्गुन मसान्तसम्म नेपालमा रहेको जम्मा १८२ तारे होटेलहरू मध्ये मधेश प्रदेशमा कुल ११ वटा तारे होटेलहरू रहेका छन्। यस प्रदेशमा एक तारे, एक तारे, दुई तारे, तीन तारे, चार तारे र पाँच तारे होटलको संख्या क्रमशः २, ४, २, २ र १ वटा रहेको छ।

तालिका ८.९ - प्रदेशगत तारे होटलको सङ्ख्या (२०८० फागुनसम्म)

तारे होटल वर्गीकरण	कोशी	मधेश	वाग्मती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदुरपश्चिम	नेपाल
एक तारे	२	२	३३	३	३	०	३	४६
दुई तारे	१	४	३१	८	४	०	०	४८
तीन तारे	२	२	२७	२	३	०	०	३६
चार तारे	२	२	८	७	१२	०	१	३२
पाँच तारे	१	१	१२	२	३	०	०	१९
पाँच तारे डिलक्स	१	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा	९	११	१११	२२	२५	०	४	१८२

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

८.१० सिमरा विशेष आर्थिक क्षेत्रमा २०८० फागुनसम्म करिब रू.५ अर्व ५९ करोडको लगानीमा २७ उद्योग सञ्चालनमा रही ४,३७४ व्यक्तिले रोजगारी प्राप्त गरेका छन्। चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म यस क्षेत्रमा रू.२३ करोड ५७ लाख लगानीमा थप ३ उद्योग सञ्चालन गर्न अनुमति दिइएको र उद्योग सञ्चालनबाट ६७६ थप रोजगारी सिर्जना हुने अनुमान छ।

९. सामाजिक क्षेत्र

मधेश प्रदेशको जनसंख्या विवरण

९.१ देशको कुल जनसंख्यामध्ये मधेश प्रदेशको जनसंख्या करिब २१ प्रतिशत रहेको छ। मधेश प्रदेशको जनघनत्व सातवटै प्रदेशभन्दा धेरै (६३३ प्रति वर्ग कि.मि.) छ। मधेश प्रदेशको जनसंख्या वृद्धिदर १.१९ प्रतिशत रहेको छ। देशको कुल घरधुरी ६६ लाख ६६ हजार ९३७ मध्ये मधेश प्रदेश प्रदेशमा ११ लाख ५६ हजार ७१५ वटा रहेका छन्। मधेश प्रदेशको औसत घरपरिवारको आकार ५.२९ रहेका छन्। मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या धनुषामा ८ लाख ६७ हजार ७४७ र सबैभन्दा कम पर्सामा ६ लाख ५४ हजार ४७१ रहेका छन्। प्रदेशको सबैभन्दा धेरै जनघनत्व धनुषाको ७३५ र सबैभन्दा कम पर्साको ४८४ वर्ग किलोमिटर रहेको छ। मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै यादव समुदायको (१५.२ प्रतिशत) बसोबास रहेको छ। दोस्रो बढी मुसलमान समुदायको जनसंख्या ७ लाख ९२ हजार ७७६ (१३ प्रतिशत) रहेको छ। तेस्रो बढी तेली समुदायको जनसंख्या ३ लाख २४ हजार ७०५ (५.३ प्रतिशत), र चौथोमा थारू समुदायको ३ लाख १ हजार ३८ (४.९ प्रतिशत) रहेको छ।

मधेश प्रदेशमा शिक्षा

९.२ शैक्षिक सत्र २०८० मा देशभरका ३५ हजार ८ सय ७६ विद्यालयमध्ये मधेश प्रदेशमा १३.३९ प्रतिशत अर्थात् ४ हजार ८ सय ६ विद्यालय रहेका छन्। प्रदेशगतरूपमा कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी १९.४ प्रतिशत र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम ९.० प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ९.१ - प्रदेशअनुसार विभिन्न तहका विद्यालयको विवरण

प्रदेश/तह	आधारभूत तह कक्षा (१-५)		आधारभूत तह कक्षा (१-८)		माध्यमिक तह कक्षा (९-१०)		माध्यमिक तह कक्षा (११-१२)		जम्मा	
	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत
कोशी	३,०६७	३५६	१,००७	४०५	६५३	६२०	६३२	२२२	५,३५९	१,६०३
मधेश	२,१०१	४०९	६२९	४०३	३५५	३४५	४२४	१४०	३,५०९	१,२९७
बागमती	२,५०६	२८३	७८८	२१०	६९७	१,१८७	७५२	४१४	४,७४३	२,०९४
गण्डकी	१,९२३	१३४	५२४	११५	४६७	२७०	४९३	११८	३,४०७	६३७
लुम्बिनी	२,५४१	३१२	८२५	३२९	५५५	४७२	६१०	१५६	४,५३१	१,२६९
कर्णाली	१,७८५	१०३	५२४	७१	३४९	५७	३२५	१९	२,९८३	२५०

प्रदेश/तह	आधारभूत तह कक्षा (१-५)		आधारभूत तह कक्षा (१-८)		माध्यमिक तह कक्षा (९-१०)		माध्यमिक तह कक्षा (११-१२)		जम्मा	
	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत
सुदूरपश्चिम	१,८७९	२१८	६७५	२६२	४५७	१८८	४४७	६८	३,४५८	७३६
जम्मा	**१५,८०२**	**१,८१५**	**४,९७२**	**१,७९५**	**३,५३३**	**३,१३९**	**३,६८३**	**१,१३७**	**२७,९९०**	**७,८८६**

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

९.३ सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत स्थायी, अस्थायी र राहत शिक्षक समेत गरी कुल १ लाख ५३ हजार २ सय ७५ शिक्षक मध्ये मधेश प्रदेशमा ११.९६ प्रतिशत कार्यरत रहेका छन्। यस प्रदेशमा सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत देशभरका स्थायी, अस्थायी र राहत शिक्षकहरू मध्ये क्रमशः १२.३८ प्रतिशत, ८.८८ प्रतिशत र १२.०२ प्रतिशत कार्यरत रहेका छन्।

तालिका ९.२ - सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको तुलनात्मक विवरण

तह/प्रदेश	प्रकार	नेपाल	मधेश	प्रतिशत
आधारभूत तह	स्थायी	७१०५८	८७३२	१२.२९
(६-८)	अस्थायी	९१०६	८१८	८.९८
	राहत	२१८७१	३४७२	१५.८७
आधारभूत तह	स्थायी	१४३३९	१७४८	१२.१९
(६-८)	अस्थायी	१९१३	१३२	६.९०
	राहत	९६०९	७५२	७.८३
माध्यमिक तह	स्थायी	११७३४	१५४८	१३.१९
(९-१०)	अस्थायी	१०४२	६३	६.०५
	राहत	६७४४	५६७	८.४१
माध्यमिक तह	स्थायी	०	०	०.००
(११-१२)	अस्थायी	१९१८	२२९	११.९४
	राहत	३९४१	२७८	७.०५
कुल जम्मा	**स्थायी**	**९७१३१**	**१२०२८**	**१२.३८**
	अस्थायी	**१३९७९**	**१२४२**	**८.८८**
	राहत	**४२१६५**	**५०६९**	**१२.०२**
	जम्मा	**१५३२७५**	**१८३३९**	**११.९६**

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

विद्यालय भर्ना दर

९.४ शैक्षिक सत्र २०८० मा कक्षा १ देखि १२ सम्मका कुल विद्यार्थी ७१ लाख ४३ हजार ३ सय मध्ये मधेश प्रदेशमा १५ लाख ६८ हजार ५ सय (२१.९६ प्रतिशत) विद्यार्थी रहेका छन्। यस शैक्षिक सत्रमा मधेश प्रदेशमा भर्ना भएकोमा छात्र र छात्राको अनुपात ५१ प्रतिशत र ४९ प्रतिशत रहेको छ। मधेश प्रदेशमा कक्षा १ देखि ८ सम्म १२ लाख ७८ हजार १ सय जना विद्यार्थी भर्ना भएकोमा छात्राको संख्या ६ लाख २५ हजार ७ सय र छात्रको संख्या ६ लाख ५२ हजार ४ सय रहेको छ। यसैगरी मधेश प्रदेशमा कक्षा ९ देखि १२ सम्म २ लाख ९० हजार ४ सय विद्यार्थी भर्ना भएका छन्, जसमा छात्राको संख्या १ लाख ३९ हजार ९ सय र छात्रको संख्या १ लाख ५० हजार ५ सय रहेको छ।

तालिका ९.३ - मधेश प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८०मा विद्यार्थी भर्नाको तुलनात्मक विवरण (हजारमा)

तह\प्रदेश	विद्यार्थी	नेपाल	मधेश	प्रतिशत
आधारभूत तह (१-५)	छात्रा	१,६९०.१०	४३४.३०	२५.७०
	छात्र	१,८२९.१०	४५३.८०	२४.८१
	जम्मा	**३,५१९.२०**	**८८८.००**	**२५.२३**
आधारभूत तह (६-८)	छात्रा	८९५.६०	१९१.४०	२१.३७
	छात्र	९५६.९०	१९८.६०	२०.७५
	जम्मा	**१,८५२.५०**	**३९०.१०**	**२१.०६**
आधारभूत तह (१-८)	छात्रा	२,५८५.७०	६२५.७०	२४.२०
	छात्र	२,७८६.००	६५२.४०	२३.४२
	जम्मा	**५,३७१.७०**	**१,२७८.१०**	**२३.७९**
माध्यमिक तह (९-१०)	छात्रा	५१२.००	९६.३०	१८.८१
	छात्र	५३३.१०	१०६.३०	१९.९४
	जम्मा	**१,०४५.१०**	**२०२.६०**	**१९.३९**
माध्यमिक तह (११-१२)	छात्रा	३६७.३०	४३.६०	११.८७
	छात्र	३५९.२०	४४.१०	१२.२८
	जम्मा	**७२६.५०**	**८७.७०**	**१२.०७**
माध्यमिक तह (९-१२)	छात्रा	८७९.३०	१३९.९०	१५.९१

तह\प्रदेश	विद्यार्थी	नेपाल	मधेश	प्रतिशत
	छात्र	८९२.३०	१५०.५०	१६.८७
	जम्मा	१,७७१.६०	२९०.४०	१६.३९
कुल	छात्रा	३,४६४.९०	७६५.६०	२२.१
	छात्र	३,६७८.३०	८०२.८०	२१.८
	जम्मा	७,१४३.३०	१,५६८.५०	२१.९६

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

चार्ट ९.१ - मधेश प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८० मा भएको विद्यार्थी भर्ना अनुपात

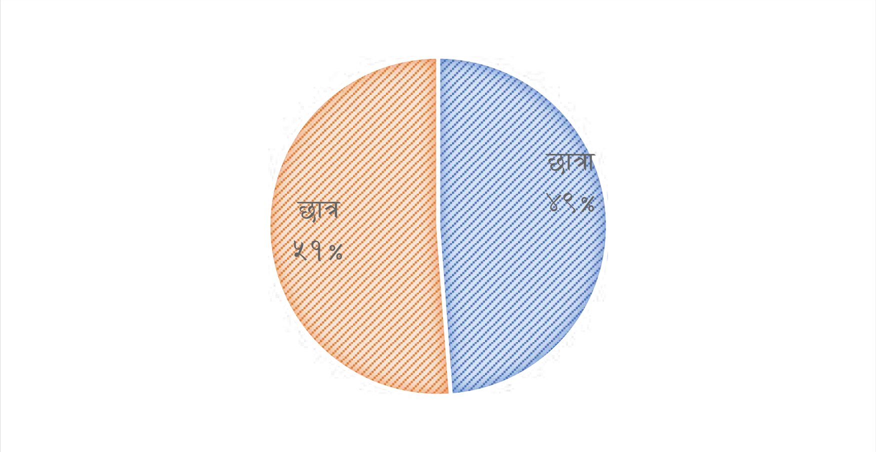

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

९.५ शैक्षिक सत्र २०८० मा कक्षा १ देखि १२ सम्मका कुल ७१ लाख ४३ हजार ३ सय विद्यार्थीमध्ये ६९.९ प्रतिशत सामुदायिक विद्यालयमा र संस्थागत विद्यालयमा ३०.१ प्रतिशत अध्ययनरत रहेका छन्। प्रदेशगत रूपमा कर्णाली प्रदेशका कुल विद्यार्थीमध्ये ९०.३ प्रतिशत सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत छन् भने बागमती प्रदेशका ५०.३ प्रतिशत विद्यार्थी सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत छन्। मधेश प्रदेशका कुल विद्यार्थीमा ७९.९ प्रतिशत सामुदायिक विद्यालयमा र २०.१ प्रतिशत संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत रहेका छन्।

चार्ट ९.२ - प्रदेशगत रूपमा सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण (प्रतिशतमा)

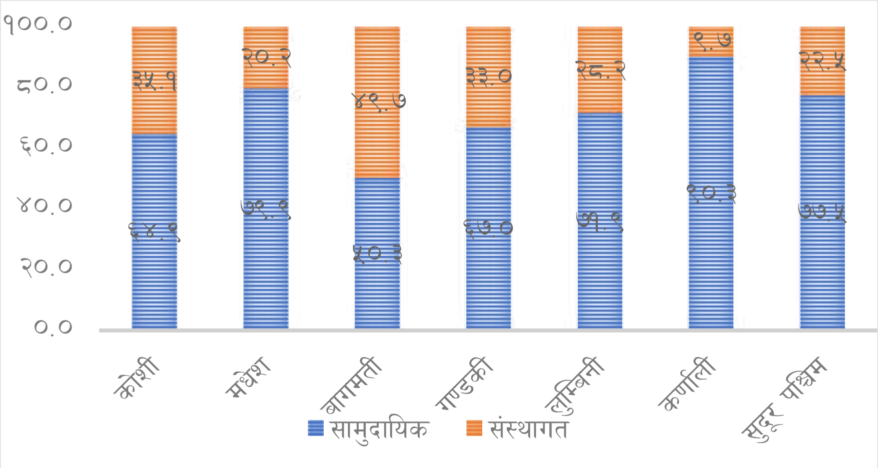

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

९.६ मधेश प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८०मा कक्षा १-८ र कक्षा ९-१२ को खुद भर्ना दर क्रमशः ९४.६ प्रतिशत र ५१.३ प्रतिशत रहेको छ । समग्रमा प्रदेशगतरूपमा शैक्षिक सत्र २०८० मा सबै तहको खुद विद्यार्थी भर्नादर बागमती र कर्णालीमा राष्ट्रिय औसतभन्दा बढी रहेको छ भने मधेशमा सबैभन्दा कम रहेको छ।

तालिका ९.४ - प्रदेशगत रूपमा विद्यार्थी खुद भर्नादर (प्रतिशतमा)

प्रदेश	कक्षा १-५	कक्षा ६-८	कक्षा १-८	कक्षा ९-१०	कक्षा ११-१२	कक्षा ९-१२
कोशी	९५.६	९४.८	९५.३	७५.९	३६.९	५६.२
मधेस	९५.४	९२.९	९४.६	७५.७	२६	५१.३
बागमती	९६.१	९५.६	९५.९	७६.६	४६.९	६१.२
गण्डकी	९५.४	९४.६	९५.१	७७.१	४०.६	५८.८
लुम्बिनी	९५.५	९४.३	९५.१	७५.७	३५.९	५५.२
कर्णाली	९५.९	९४.६	९५.४	७७.७	४१.५	५९.५
सुदूरपश्चिम	९५.७	९४.४	९५.२	७८.१	३५.८	५७.२
नेपाल	९५.६	९४.४	९५.१	७६.५	३७.१	५७.९

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

९.७ शैक्षिक सत्र २०७९ को माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) मा कुल ४ लाख ८४ हजार ९ सय २४ विद्यार्थी सहभागी मध्ये मधेश प्रदेशबाट ८० हजार ५ जना सहभागी भएका थिए। राष्ट्रियस्तरमा जि.पि.ए. २.०० देखि २.४० प्राप्त गर्ने विद्यार्थी सङ्ख्या सबैभन्दा बढी २१.१ प्रतिशत रहेका छन्। मधेश प्रदेशबाट सहभागी विद्यार्थीमा जि.पि.ए. २.०० देखि २.४० प्राप्त गर्नेको संख्या सबैभन्दा बढी २०.२७ प्रतिशत रहेको छ भने जि.पि.ए. ०.८० देखि १.२० प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको संख्या सबैभन्दा कम ०.३३ प्रतिशत रहेको छ। प्रदेशगतरूपमा सहभागी विद्यार्थीमा जिपिए ३.६० देखि ४.०० प्राप्त गर्ने कुल विद्यार्थीमध्ये बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ११.६३ प्रतिशत र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम ०.६४ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ९.५ - माध्यमिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा १० (SEE) २०७९ को नतिजा विवरण (जम्मा सहभागीको प्रतिशतमा)

प्रदेश	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	नेपाल
GPA ०.८० To < १.२०	०.३३	०.३३	०.११	०.२०	०.८४	०.३२	१.१३	०.५
GPA १.२० To < १.६०	६.२२	९.०६	२.५१	४.८५	१२.३१	६.५९	१५.७४	८.०
GPA १.६० To < २.००	१८.०५	१८.१४	९.१६	१६.८५	२२.२०	२२.३०	२७.३३	१८.२
GPA २.०० To < २.४०	२२.३२	२०.२७	१६.११	२२.८०	२०.४०	२९.३६	२३.६१	२१.१
GPA २.४० To < २.८०	१९.०२	१८.४८	१८.४९	२१.२४	१६.५२	२२.०५	१५.५९	१८.४
GPA २.८० To < ३.२०	१६.११	१५.६०	१९.६५	१६.८८	१२.९४	१०.७१	८.१०	१४.९
GPA ३.२० To < ३.६०	११.५४	११.३१	२०.५३	११.६१	८.७०	३.८५	३.५५	११.४
GPA ३.६० To <= ४.००	३.६१	२.९१	११.६३	४.१४	३.४९	०.६४	०.७५	४.६
NA	२.७८	३.९०	१.८०	१.४४	२.६०	४.१८	४.१९	२.९
जम्मा सहभागी	७९६७६	८०००५	१०१६७६	४३३२९	८५५३३	३८५७८	५६१२७	४८४९२४

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

९.८ मधेश प्रदेशमा पछिल्लो समय विद्यालय व्यवस्थापन, नेतृत्व, लगानी र गुणस्तरमा वृद्धिका लागि भएका विभिन्न प्रयासका कारण सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीको आकर्षण बढ्दै गएको छ। नेपालमा सबैभन्दा बढी विद्यार्थी संख्या रहेको १५ सामुदायिक विद्यालयमा ३ सामुदायिक विद्यालयहरू मधेश प्रदेशमा अवस्थित रहेको छन् ।

तालिका ९.६ - मधेश प्रदेशमा अवस्थित सबैभन्दा बढी विद्यार्थी सङ्ख्या रहेका सामुदायिक विद्यालयको विवरण

प्रदेश	जिल्ला	स्थानीय तह	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या
मधेश	धनुषा	विदेह नपा	जनता नमूना मावि	५७८९
मधेश	पर्सा	विरगञ्ज मनपा	त्रिजुद्ध महावीर रघुवीर राम मावि	४४१६
मधेश	धनुषा	जनकपुरधाम उमनपा	सङ्कटमोचन देवशरण रामरति मावि	३५८४

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

९.९ माध्यमिक शिक्षा परीक्षामा कम्तिमा १०० भन्दा बढी विद्यार्थी सहभागी गराई ३० प्रतिशतभन्दा बढी विद्यार्थीले औसत स्तरीकृत अंक जि.पि.ए. ३.२ वा सोभन्दा माथि प्राप्त गर्ने सामुदायिक विद्यालय १५ रहेकामा मधेश प्रदेशमा ३ विद्यालयहरू रहेका छन्।

तालिका ९.७ - ३० प्रतिशत भन्दा बढी विद्यार्थीले जिपिए ३.२ र सोभन्दा माथि हासिल गरेका सामुदायिक विद्यालय (मधेश प्रदेश)

विद्यालयको नाम र ठेगाना	जम्मा विद्यार्थी	औसत स्तरीकृत अंक ३.२ र सोभन्दा माथि हासिल गर्ने विद्यार्थीको प्रतिशत
मावि गरूडा, बैरिया, रौतहट	१८८	६१.१७
जुद्ध मावि, गौर, रौतहट	४४१	५२.८३
सरस्वती मावि, पिपरा, भलोहिया, रौतहट	२४८	४७.९८

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

मधेश प्रदेशमा उच्च शिक्षा

९.१० मधेश प्रदेशमा १२३ वटा क्याम्पसहरू रहेका छन्। तीमध्ये आंगिक क्याम्पस ९, सामुदायिक ४१ र निजी ७३ वटा रहेका छन्। मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन लिएका क्याम्पस संचालनमा छन्।

९.११ मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै व्यवस्थापन र शिक्षा संकायमा पढाइ हुने क्याम्पसहरू रहेका छन्। व्यवस्थापनका ७१, शिक्षाका ६८, मानविकी र समाजशास्त्रका २३, विज्ञान तथा प्रविधिका ११, स्वास्थ्य विज्ञानका ८, कानुनका २, संस्कृतका २, र कृषि, आयुर्वेद र इन्जिनियरिङका एक-एक क्याम्पस संचालनमा छन्।

मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य सेवा

९.१२ चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म मुलुकभर विभिन्न व्यक्तिले अन्तरङ्ग, बहिरङ्ग र आकस्मिक सेवा गरी जम्मा ४ करोड १३ लाख ८४ हजार पटक स्वास्थ्य सेवा लिएकोमा बहिरङ्ग सेवाको अंश मात्र ९५.७ प्रतिशत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिसम्म बहिरङ्ग सेवाको अंश

९२.५ प्रतिशत रहेको थियो। यसैगरी चालु आर्थिक वर्षको फाल्गुनसम्म मधेश प्रदेशका विभिन्न व्यक्तिले अन्तरङ्ग, बहिरङ्ग र आकस्मिक सेवा गरी जम्मा ५० लाख २८ हजार पटक स्वास्थ्य सेवा लिएको छ जुनमा बहिरङ्ग सेवाको अंश ९७.३७ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ९.८ - अस्पताल सुविधा लिएको प्रदेशगत विवरण (पटक हजारमा)

प्रदेश	२०७८/७९			२०७९/८०			२०८०/८१*		
	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक
मधेश	१०५	५,१३०	२२७	११०	६,४८३	१६८	१४	४,८९६	११८
नेपाल	१,४८६	४५,८१७	२,९३९	१,१८७	५३,८८०	१,९४८	३८५	३९,५८८	१,४११

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार। * फागुनसम्म

९.१२ राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ (जनसाङ्ख्यिक सूचक) अनुसार नेपालको कुल प्रजनन दर १.९ रहेको छ। मधेश प्रदेशमा कुल प्रजनन दर राष्ट्रिय औसत भन्दा बढी २.७ रहेको छ। आ.व. २०७९/८०मा मधेश प्रदेशमा दक्ष प्रसूतिकर्मीबाट सुत्केरी हुने महिलाको दर ६६.८ प्रतिशत पुगेको छ भने शिशु ५ वर्षमुनिका बालबालिकाको मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा) ४३ रहेको छ। मधेश प्रदेशमा पूर्ण रूपमा खोप लगाउने बालबालिका ९२ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ९.९ - स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचक

सूचक	मधेश	नेपाल
	आ.व. २०७९/८०	राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (जनसांख्यिक सूचक, २०८०)
कुल प्रजनन दर (सङ्ख्या प्रति महिला)	२.७	१.९
परिवार नियोजनका आधुनिक साधन प्रयोगकर्ता दर (प्रतिशत)	४५	४२.७
नवजात शिशु मृत्युदर (प्रति १००० जीवित जन्ममा, जन्मेको २८ दिनभित्र)	२७	-
५ वर्षमुनिको बाल मृत्युदर (प्रति १००० जीवित जन्ममा)	४३	२२.९
कम्तीमा ४ पटक गर्भ जाँच गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	७२	८०.५

सूचक	मधेश	नेपाल
	आ.व. २०७९/८०	राष्ट्रिय जनगणना २०७८ (जनसांख्यिक सूचक, २०८०)
दक्ष प्रसूतिकर्मीबाट प्रसूति गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	६८	८०.१
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति गराउने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	६५	७९.३
पूर्ण रूपमा खोप लगाउने बालबालिकाको प्रतिशत (Basic Antigens)	९२.६	८०.०

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८०/८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार र स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेशको वार्षिक प्रतिवेदन २०७९/८०।

९.१४ स्वास्थ्य निर्देशनालयको वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन आ. व. २०७९/०८० सम्म मधेश प्रदेशमा १३ वटा सरकारी अस्पताल, ३२ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ७४० वटा स्वास्थ्य चौकी, ४० वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २१ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५६ वटा बर्थिङ्ग सेन्टर र २१३ वटा निजी स्वास्थ्य संस्थाहरु विभिन्न जिल्लाहरूमा सञ्चालनमा रहेका छन् ।

तालिका ९.१० - आ. व. २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र. स.	जिल्ला	सरकारी अस्पताल	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकी	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	बर्थिङ्ग सेन्टर	निजी स्वास्थ्य संस्था
१.	सप्तरी	२	४	१११	५	१	२४	८
२.	सिरहा	२	३	१०२	४	१	२३	६२
३.	धनुषा	१	५	९८	६	६	१४	३७
४.	महोत्तरी	२	४	७१	४	२	१३	१३
५.	सर्लाही	१	५	९३	२	५	२५	१५
६.	रौतहट	२	३	९३	४	१	२२	१०
७.	बारा	१	५	९३	१०	३	१३	३०
८.	पर्सा	२	३	७९	५	२	२२	३८
	जम्मा	१३	३२	७४०	४०	२१	१५६	२१३

स्रोतः वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन आ. व. २०७९/०८०, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही।

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम

९.१५ मधेश प्रदेशमा राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम अन्तर्गत पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकालाई बि.सि.जि., डी.पि.टी., पोलियो, दादुरा, रूबेला लगायत विभिन्न प्रकारका रोग विरूद्धको खोप उपलब्ध गराइदै आएको छ। आ.व. २०७९/८०मा मधेश प्रदेशमा संचालित खोप कार्यक्रमहरूको लक्ष्य अनुरूपको प्रगति देखिएको छ।

तालिका ९.११ - मधेश प्रदेशमा आ.व. २०७९/८० मा संचालित खोप कार्यक्रमहरूको लक्ष्य तथा प्रगति विवरण

क्र.स.	एन्टिजेन	लक्ष्य (संख्या)	यथार्थ (संख्या)	प्रगति प्रतिशत
१	वि.सि.जि. भ्याक्सिन	१३०,४५०	१४०,६९३	१०८
२	डि.पि.टी, हेप-बी., हिब (पहिलो मात्रा)	१३०,४५०	१४२,७९०	१०९
३	डि.पि.टी, हेप-बी., हिब (दोस्रो मात्रा)	१३०,४५०	१३९,८४७	१०७
४	डि.पि.टी, हेप-बी., हिब (तेस्रो मात्रा)	१३०,४५०	१३८,०७०	१०६
५	पोलियो (पहिलो मात्रा)	१३०,४५०	१४२,०३७	१०९
६	पोलियो (दोस्रो मात्रा)	१३०,४५०	१३९,४९३	१०७
७	पोलियो (तेस्रो मात्रा)	१३०,४५०	१३७,०४६	१०५
८	पि.सि.भि. पहिलो मात्रा	१३०,४५०	१३३,८३३	१०३
९	पि.सि.भि. दोस्रो मात्रा	१३०,४५०	१३१,३९२	१०१
१०	पि.सि.भि. तेस्रो मात्रा	१३०,४५०	१२१,४१७	९३
११	दादुरा, रूबेला पहिलो मात्रा	१३०,४५०	१३२,१८२	१०१
१२	दादुरा, रूबेला दोस्रो मात्रा	१३०,०३१	१२७,१५३	९८
१३	जापानिज इन्सेफ्लाइटिस	१३०,०३१	१२४,३६७	९६
१४	टिटानस र डिप्थेरिया	१४९,९३८	१२९,००९	८६

स्रोतः वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन आ. व. २०७९/०८०, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही।

उपचार सेवा

९.१६ आर्थिक सहायता व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० बमोजिम मधेश प्रदेश सरकारको स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयबाट विभिन्न १३ वटा कडा रोग लागेका बिरामीहरूलाई उपचार सहायता बापत एक लाख रुपैयाँसम्म दिने व्यवस्था रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वैशाख महिना सम्म उक्त उपचार सहायता प्राप्त गर्ने जम्मा बिरामीहरूको संख्या ६६० रहेको छ । साथै जिल्लागत रूपमा उपचार सहायता प्राप्त गर्ने नागरिक सबैभन्दा बढी धनुषा जिल्ला र सबैभन्दा कम रौतहट जिल्लाको रहेको छ ।

तालिका ९.१२ - मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य उपचार सहायता विवरण (२०८१ वैशाखसम्म)

क्र. स.	जिल्ला	रोग अनुसार बिरामीको संख्या							जम्मा
		मुटु	मृगौला	क्यान्सर	कलेजो	स्पाइनल इन्जुरी	हेड इन्जुरी	मस्तिष्कघात	
१.	सप्तरी	५	९	३०	०	०	०	०	४४
२.	सिरहा	८	१८	३६	०	०	१	०	६३
३.	धनुषा	७६	६४	७०	०	३	०	३	२१६
४.	महोत्तरी	३२	२९	४२	०	२	०	०	१०५
५.	सर्लाही	११	४०	६६	१	०	१	०	११९
६.	रौतहट	३	४	२२	०	१	०	०	३०
७.	बारा	३	१७	२६	०	०	०	०	४६
८.	पर्सा	४	१९	१५	०	०	०	१	३९
	जम्मा	१४२	२००	३०५	१	६	२	४	६६०

स्रोतः वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन आ. व. २०७९/०८०, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही।

परिवार नियोजन कार्यक्रम

९.१७ स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपहीको वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा परिवार नियोजनका अस्थायी साधनको नयाँ प्रयोगकर्ता १ लाख २२ हजार १ सय २३ रहेका छन्। यस अवधिमा परिवार नियोजनका साधनहरु मध्ये डिपो सबैभन्दा बढी लोकप्रिय साधनको रुपमा रहेको छ।

सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम

९.१८ स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपहीको वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा Maternal and Perinatal Death को जम्मा संख्या १११ रहेको छ।

९.१९ आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मधेश प्रदेशमा स्वास्थ्य संस्था सुरक्षित गर्भपतन सेवा लिने ८२०३ जना रहेका छन्।

क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

९.२० स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपहीको वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा औषधि प्रतिरोधी क्षयरोग उपचार केन्द्र ३, उपचार उपकेन्द्र १७ र जिनएक्सपर्ट केन्द्र १० स्थानमा विस्तार भएको छ। यस अवधिमा ९ हजार १ सय ६१ जना क्षयरोगका बिरामी रहेका छन्। मधेश प्रदेशमा क्षयरोगको Case Notification Rate १४७, Treatment Success Rate ९३.५% रहेको छ।

कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

९.२१ स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपहीको वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा कुष्ठरोगको नयाँ बिरामी संख्या ९४४ जना रहेको छ।

एच.आई.भी. एड्स तथा यौन रोग कार्यक्रम

९.२२ स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपहीको वार्षिक स्वास्थ्य प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा ४३ हजार ४ सय ७५ को एच.आरइ.भी. परीक्षण गरिएकोमा एच.आई. भी पोजेटिभ देखिएको सङ्ख्या ६०६ रहेको छ। उक्त अवधिमा ३ हजार ९ सय २६ एच.आई. भी संक्रमितलाइ एन्टी रेट्रो भारइरल ट्रिट्मेन्ट (ART) केन्द्रबाट एन्टी रेट्रो भाइरल (ARV) औषधि वितरण भएको छ।

९.२३ आर्थिक वर्ष २०७९/०८० सम्ममा मधेश प्रदेशमा आमाबाट बच्चामा सर्ने एच.आई.भी.को रोकथाम (PMTCT) कार्यक्रममा १ लाख ९ हजार ६ सय ९ जना आमाको एच.आरइ.भी. परीक्षण गरिएकोमा एच.आई.भी पोजेटिभ देखिएको सङ्ख्या ११ रहेको छ।

१०. सुशासन, लैंगिक उत्तरदायित्व र जलवायु परिवर्तन

सुशासनको अवस्था

१०.१ मधेश प्रदेशमा सार्वजनिक निकायका काम कारवाहीलाई पारदर्शी, जवाफदेही र छिटो छरितो बनाउँदै सार्वजनिक सेवा सुविधामा जनताको पहुँच सुनिश्चित गरी सुशासनको प्रत्याभूति गर्न आवश्यक कानूनको निर्माण, संस्थागत व्यवस्था, कार्य संस्कृतिमा सुधार र सूचना प्रविधिको उपयोग हुँदै आएको छ। प्रदेश स्थापना भएदेखि आर्थिक वर्ष २०८० फाल्गुन मसान्त सम्ममा मधेश प्रदेश सभाले विकास, सुशासन र लोकतन्त्रको सुदृढीकरणको लागि ५६ वटा ऐनहरू पारित गरेका छन्। हाल मधेश प्रदेश सभामा ६ वटा विधेयक दर्ता रहेका छन्।

१०.२ सेवाग्राही जनतालाई चुस्त-दुरुस्त सेवा उपलब्ध गराउन मधेश प्रदेशमा आवश्यकता अनुसार विभिन्न प्रदेश-स्तरीय संरचनाहरू स्थापना गरिएका छन्। मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मधेश प्रदेश अन्तर्गत रहेको प्रदेश निजामती किताब खानाबाट प्राप्त जानकारी अनुसार मधेश प्रदेश सरकार अन्तर्गतका मन्त्रालय, सचिवालय, आयोग, निर्देशनालय र कार्यालयहरू गरी जम्मा १४२ वटा सरकारी निकायहरू रहेका छन्। २०८० असार मसान्तसम्म प्रदेशका सरकारी निकायहरूमा रहेको स्वीकृत दरबन्दी ३१२५ मध्ये २०६२ पदपूर्ति भएको छ।

तालिका १०.१ - मधेश प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी निकायहरू, स्वीकृत दरबन्दी र पदपूर्ती

क्र.स.	विवरण	जम्मा
१	प्रदेश निकाय वा कार्यालयको संख्या	१४२
२	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	३१२५
३	पदपूर्ती संख्या	२०६२

स्रोतः मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, मधेश प्रदेश, २०८१।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

१०.३ मधेश प्रदेशको प्रदेश लोक सेवा आयोगले आ.व. २०७७/७८ देखि प्रदेश सरकारका विभिन्न पदका लागि दरखास्त आह्वान गरी पदपूर्ति गर्दै आएको छ। आ.व. २०७९/८० मा आयोगले १६७ वटा विज्ञापन निकाल्दा २०,३७५ जना निवेदकहरूबाट दरखास्त बापत कुल राजस्व १ करोड ४३ लाख ८३ हजार ३ सय रुपैयाँ संकलन भएको छ । यसै गरी, २०७८/७९ मा आयोगले १०८ वटा विज्ञापन निकाल्दा ४६,२८० जना निवेदकहरूबाट दरखास्त बापत कुल राजस्व २ करोड ८५ लाख ७९ हजार ३ सय ३५ रुपैयाँ संकलन गरेको थियो।

तालिका १०.२ - प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेशले आह्वान गरेको दरखास्त, राजस्व, र पदपूर्ति

आ.व.	विज्ञापन संख्या	विज्ञापनमा परेको दरखास्त	दरखास्त बापत प्राप्त राजस्व	पदपूर्तिको विवरण
२०७७/७८	९७	२,३४८	३७,९८,३००	०
२०७८/७९	१०८	४६,२८०	२,८५,७९,३३५	१७
२०७९/८०	१६७	२०,३७५	१,४३,८३,३००	१८

स्रोतः प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश।

क्षमता अभिवृद्धि र तालिम

१०.४ मधेश प्रदेश सरकार अन्तर्गतको प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रबाट आ.व. २०७९/८० मा प्रादेशिक सरकारी निकायहरूका जम्मा २६०९ कर्मचारी/पदाधिकारीहरूको ज्ञान र क्षमता विकासका लागि ७२ वटा तालिमहरू संचालन गरिएको थियो।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

१०.५ आ.व. २०७९/८० मा मसान्त सम्म संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायहरूमा प्रदेशगत उजुरीलाई विश्लेषण गर्दा प्रत्येक प्रदेशमा स्थानीय तहका निकायविरुद्ध बढी उजुरी परेको देखिन्छ। समष्टिगत रूपमा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै उजुरी रहेको र गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा कम उजुरी रहेको छ। मधेश प्रदेशमा कुल उजुरीको २२.८१ प्रतिशत उजुरी रहेको छ।

तालिका १०.३ - संघीय, प्रदेश र स्थानीय तहका प्रदेशगत उजुरीको विवरण*

प्रदेश	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह	कुल जम्मा	प्रतिशत
कोशी	८३०	३५७	१६३०	२८१७	११.०२
मधेश	१५६८	५२३	३७३८	५८२९	२२.८१
बागमती	४४८१	५४९	१७७७	६८०७	२६.६४
गण्डकी	५९७	३३१	१०९०	२०१८	७.९०
लुम्बिनी	९२९	४८१	१८४८	३२५८	१२.७५
कर्णाली	३४३	४८४	१५८७	२४१४	९.४५
सुदुरपश्चिम	३७३	५६८	१४७२	२४१३	९.४४
प्रदेशगत जम्मा	९१२१	३२९३	१३१४२	२५५५६	१००
प्रतिशत	३५.७	१२.८९	१८७७	१००	

स्रोतः अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको ३३ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०७९/८०। (*२०८० असार मसान्त सम्म)

१०.६ २०८० असार मसान्तसम्म मधेश प्रदेशमा संघीय निकाय र प्रदेश सरकारका निकाय भन्दा स्थानीय निकायका विरुद्ध बढी उजुरी (लगभग ६४ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ।

चार्ट १०.१ - मधेश प्रदेशमा तीनै तहका सरकारका उजुरी (२०८० असार मसान्त सम्म)

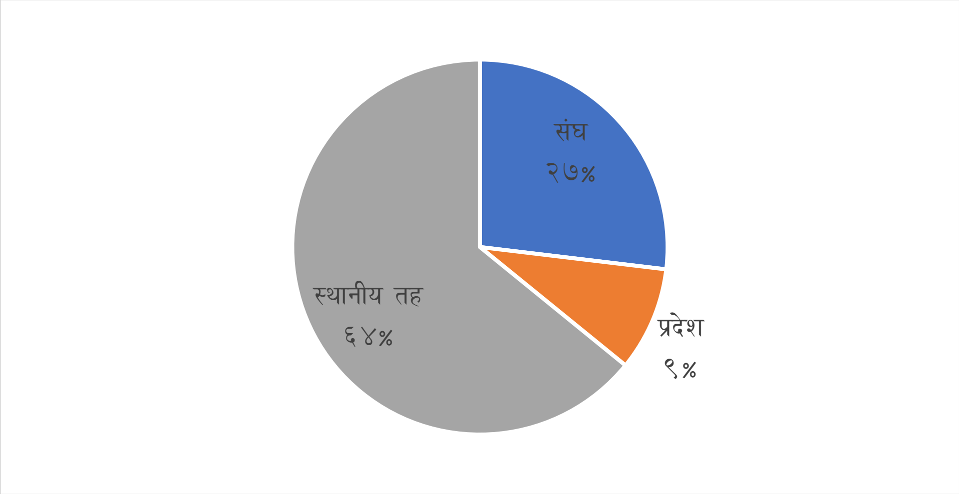

स्रोतः अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको ३३ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०७९/८०।

१०.७ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, बर्दिबासबाट आ.व. २०७९/८० मा जम्मा उजुरी मध्ये ५४.९४ प्रतिशत (१३९६ वटा) उजुरीहरू फछ्यौट भएको छ।

चार्ट १०.२ - आयोगको कार्यालय, बर्दिबासबाट भएका उजुरी फछ्यौट सम्बन्धी विवरण

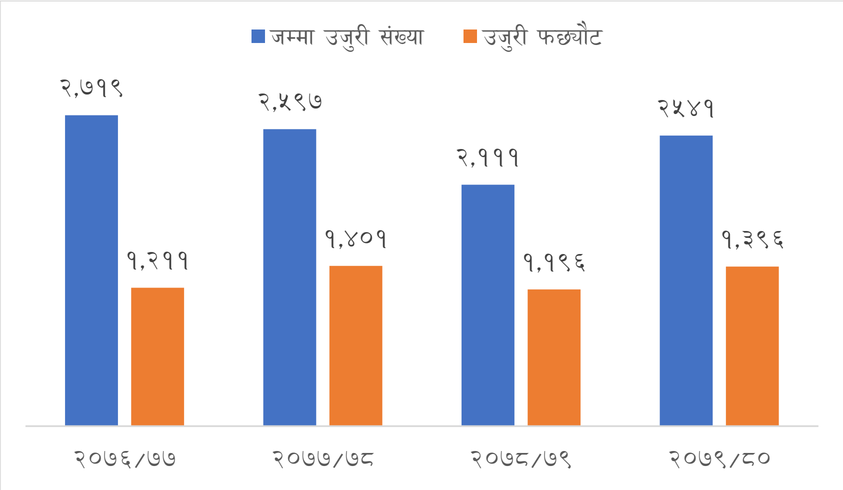

स्रोतः अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको ३३ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०७९/८०।

मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय, मधेश प्रदेश

१०.८ नेपालको संविधानको धारा १६० को उपधारा (५) र मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा सेवाका अन्य शर्त सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७५ बमोजिम मधेश प्रदेश सरकार र यस अन्तर्गतका कार्यालयहरुलाई विपक्षी बनाई सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत पाटन, उच्च अदालत जनकपुर, उच्च अदालत जनकपुर अस्थायी ईजलास बिरगंज र उच्च अदालत जनकपुर राजबिराज इजलासमा दर्ता गरिएका उत्प्रेषण, प्रतिषेध, अधिकारपृच्छा, निषेधाज्ञा, अदालतको अवहेलना जस्ता रिट निवेदनका मुद्दाहरुमा प्रदेश सरकारको तर्फबाट यस कार्यालयले प्रतिरक्षा गर्दै आएको छ। आ.व. २०७९/८० सम्म मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा मधेश प्रदेश सरकार पक्ष तथा विपक्ष रहेको कुल ३६४ थान चालु अवस्थामा रहेका छन्।

तालिका १०.४ - मुद्दाको प्रतिरक्षा सम्बन्धी विवरण (२०७९/८० सम्म)

अदालत/मुद्दा	उत्प्रेषण/परमादेश	अदालतको अपहेलना	निषेधाज्ञा	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	जग्गा खिचोला	करार बमोजिम परिपालना	सम्बन्ध विच्छेद	अंश दर्ता	घरेलु हिंसा	लेनदेन	जालसाजी	मानाचालम	अन्य
सर्वोच्च अदालत	१५७	१				१							३
उच्च अदालत जनकपुर	९०	६	१४	१		९							
उच्च अदालत अस्थायी ईजलाश विरगंज	२५	४	२२	१				२					५
उच्च अदालत जनकपुर राजबिराज ईजलास	२२	१	२२	१	१								१
सप्तरी जिल्ला अदालत	२	३	६	१	२		८	९	१७			३	२८
सिराहा जिल्ला अदालत	१	१	३		६		७	२०	४	९	७	१३	४६
धनुषा जिल्ला अदालत		१	१		७	२९	५	३	९	२	१		१४
महोत्तरी जिल्ला अदालत	१		८		१		१९	२०	३	१५	३	२	५३
सर्लाही जिल्ला अदालत					२	१	११	२४	२	१	१	६	५६
रौतहट जिल्ला अदालत		२	४	१	६		७	१३	५	८	४	२	९४
बारा जिल्ला अदालत	१	२	१		४	१	४	५	१			२	५
पर्सा जिल्ला अदालत	१०	२	१६		११		८	९	३	३४	२		५९
जम्मा मुद्दा	३०९	२३	९७	५	४०	४१	६९	१०५	४४	६९	१८	२८	३६४

(स्रोतः मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय मधेश प्रदेशको आ.व २०७९/८० को वार्षिक प्रतिवेदन) (*२०८० असार मसान्त सम्म)

१०.९ मधेश प्रदेशको ८ वटै जिल्लामा कानूनी सहायता अधिकृतहरुले नियमित रुपमा कार्य हुँदै आएको छ। कानूनी सहायता अधिकृतहरूबाट निःशुल्क रुपमा कानूनी सहायता उपलब्ध गराइएको मुद्दाहरूको प्रकृति हेर्दा माना-चामल, सम्बन्ध विच्छेद, अंशचलन, लेनदेन, नागरिकता सम्बन्धी मुद्दा, चेक अनादर, लिखत बदर, कुटपिट, निषेधाज्ञा, परमादेश जस्ता मुद्दाहरू रहेका छन्। त्यस्तै पीडितको तर्फबाट जाहेरी दरखास्त लेखिदिने, रोक्का निवेदन लेखिदिने जस्ता कार्यहरुका समेत भएका छन्। विपन्न, असहाय व्यक्तिहरूको तर्फबाट अदालतमा बहस पैरवी गर्ने, विभिन्न प्रकारका निवेदन लेख्ने, फिराद/प्रतिउत्तर/लिखित जवाफ लेख्ने जस्ता कार्यहरूमा निःशुल्क कानूनी सहायता प्रदान गर्ने गरिएको छ। साथै स्थानीय तहका प्रतिनिधिहरूलाई तथा न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरूलाई आवश्यक परेको बेला समय समयमा कानूनी सल्लाह, परामर्श दिने, मेलमिलापकर्ताहरुलाई अभिमुखी कार्यक्रममा सहभागिता लगायतका कार्यहरू समेत हुँदै आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट २८८१ थान मुद्दामा निःशुल्क कानूनी सहायता प्रदान गरिएको छ।

तालिका १०.५-प्रदेश कानून अधिकृत/सहायता अधिकृतहरूले सम्पादन गरेका कार्यहरूको विवरण (२०७९/८०)

क्र.सं.	कानूनी सहायत अधिकृतको कार्यालय	कानूनी सहायता प्रदान गरेको मुद्दा संख्या
१	सप्तरी	१४१
२	सिराहा	५३३
३	धनुषा	२२७
४	महोत्तरी	४५१
५	सर्लाही	३७८
८	रौतहट	५३५
६	बारा	७८
७	पर्सा	२३८
	जम्मा	**२८८१**

स्रोतः मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय मधेश प्रदेशको आ.व २०७९/८० को वार्षिक प्रतिवेदन।

लैंगिक उत्तरदायी बजेट तथा जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण बजेट

१०.१० लैंगिक उत्तरदायी बजेट अन्तर्गत महिलालाई ५० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने क्रियाकलाप अनुसारको बजेटको हिस्सा आ.व. २०७८/७९ र २०७९/८० मा क्रमशः ५१.४० प्रतिशत र ५२.०९ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०८०/८१मा ७८.५ प्रतिशत रहेको छ। यस्तो बजेटको अप्रत्यक्ष लाभ भने तटस्थको तुलनामा कम रहेको छ।

तालिका १०.६ - विगत तीन वर्षको लैंगिक उत्तरदायी बजेट (रु. करोडमा)

आ.व.	प्रत्यक्ष लाभ (संकेत १)		अप्रत्यक्ष लाभ (संकेत २)		तटस्थ (संकेत ३)	
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
२०७८/७९	१७३७	५१.४	४८२	१४.२५	११६०	३४.३५
२०७९/८०	२४४२	५२.१	१०२७	२१.९०	१२१९	२६.००
२०८०/८१	३४६१	७८.५	२८६	६.४९	६६३	१५.०४

स्रोतः अर्थ मन्त्रालय, मधेश प्रदेश।

१०.११ विगत दुई वर्षमा जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण बजेट अन्तर्गत ५० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने क्रियाकलाप अनुसारको बजेटको हिस्सा आ.व. २०७८/७९ र २०७९/८० मा क्रमशः ११.४० प्रतिशत र ११.६९ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०८०/८१ मा सोको हिस्सा १५.११ प्रतिशत रहेको छ। यस्तो बजेटको अप्रत्यक्ष लाभ भने तटस्थको तुलनामा कम देखिएको हुँदा लाभ वृद्धि हुने तय बजेट निर्माणको आवश्यकता रहेको देखिएको छ।

तालिका १०.७ - विगत तीन वर्षको जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण बजेट (रु. करोडमा)

आर्थिक वर्ष	प्रत्यक्ष लाभ(संकेत १)		अप्रत्यक्ष लाभ (संकेत २)		तटस्थ (संकेत ३)	
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
२०७८/७९	३८५	११.४	६२०	१८.३४	२३७४	७०.२५
२०७९/८०	५४८	११.६९	१०९८	२३.४३	३०४२	६४.८८
२०८०/८१	६६७	१५.११	६३३	१४.३६	३१११	७०.५३

स्रोतः अर्थ मन्त्रालय, मधेश प्रदेश।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १.१ : मधेश प्रदेश र नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि (औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार)
(प्रचलित मूल्यमा)

(रू. करोडमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	मधेश						नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१६४४९	१६४९८	१८३१३	१९७८७	२१६७०	२३३०६	८३२८९	८६२५२	९५८४९	१०४०८२	११३३३३	१२१६६५
खानी तथा उत्खनन्	३१३	८६	८६	९८	१०१	१००	२२००	२०४४	२०४५	२३२५	२४०२	२३८२
उत्पादनमूलक उद्योग	२७३१	२४७६	२९५४	३४०८	३४६३	३४७९	१९२२३	१७४०१	२०७४४	२४०४७	२४४५२	२४६०४
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	२०३	२३२	२६०	३८७	४२०	५०४	३३८६	४०३७	४२०५	६४२८	७६९९	९१४३
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	३७४	३८२	३९३	४००	४१३	४२५	१९७२	२०१२	२०७३	२१०९	२१७८	२२४२
निर्माण	२३१८	२१२१	२२११	२५५३	२७६४	२६९७	२३४२६	२१३५३	२२२५९	२५७११	२७७३९	२७३०१
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	६६५८	६२८५	७०७४	८१८०	८१४८	८६६०	५४३०४	५१४९८	५७९६८	६७०३३	६६७६४	६९८७८
यातायात तथा भण्डारण	२७८३	२३२६	२५३३	३३१५	४१११	४७४२	२१५८०	१८०३२	१९६३८	२५७०६	३१८७४	३६७६९
आवास तथा भोजन सेवा	३६२	२४२	२८१	३२७	४४४	५८६	७५६५	५०४३	५८७८	६८२३	९२६८	१२२३३
सूचना तथा सञ्चार	१२५७	१३०५	१४०२	१४९३	१५७३	१६६२	७४१२	७६९६	८२६९	८८००	९२७४	९८०१
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	१३४०	१६०९	१७७३	२००२	२३३२	२३९९	२०७१३	२४१९४	२५३२८	२८९६०	३३३६८	३४४३४
घरजग्गा कारोवारको सेवा	१२४३	१३५८	१४०३	१५०४	१६९७	१८१८	२९५७१	३२२९६	३३३६१	३५४१८	३९०५६	४२०४९
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	१७७	१९१	२०१	२२१	२४५	२७०	३२७२	३५३५	३७१०	४०७७	४५३३	४९९२
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	१७४	१९०	१९९	२०८	२२७	२४७	२५४७	२७७७	२९१२	३०३९	३३०६	३६०३

औद्योगिक वर्गीकरण	मधेश						नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	३१२८	३९६०	४११७	५३४४	६७३०	६९०५	२१८५७	२७६६६	२८७६६	३७३३३	४७२५०	४८६३९
शिक्षा	४१४३	४७४५	४८८०	५५५७	६५०१	६९९५	२५१५९	२८८४६	२९६६६	३३७८४	३९५२३	४२९४४
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	६२४	७५७	८१९	९३०	११४१	११६२	४९७८	६०३३	६५२८	७४१६	९०९९	९४२९
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	१७६	२०९	२२५	२४५	२७२	२७९	१७९३	२१३६	२२९३	२५०७	२७७७	२९०३
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	४४४५५	४४९७०	४९१२३	५५९५८	६२२५०	६६२३६	३३४२४८	३४२८५२	३७१४९३	४२५५९९	४७३८९५	५०५०१०
उत्पादित वस्तुमा खुद कर	६१७५	८५७०	९४८१	८०१९	८६००	८६००	५१६४५	४६०१८	६३७६२	७२०५७	६०९५९	६५४७५
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)	५०३५४	५११४४	५७६९३	६५४३९	७०२६९	७४८३७	३८५८९३	३८८८७०	४३५२५५	४९७६५६	५३४८५३	५७०४८५

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१

* प्रारम्भिक

अनुसूची १.२: मधेश प्रदेशको प्रचलित मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१९.७	१९.१	१९.१	१९.०	१९.१	१९.२
खानी तथा उत्खनन्	१४.२	४.२	४.२	४.२	४.२	४.२
उत्पादनमूलक उद्योग	१४.२	१४.२	१४.२	१४.२	१४.२	१४.१
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	६.०	५.८	६.२	५.९	५.४	५.५
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	१९.०	१९.०	१९.०	१९.०	१९.०	१९.०
निर्माण	९.९	९.९	९.९	९.९	१०.०	९.९
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१२.३	१२.२	१२.२	१२.२	१२.२	१२.४
यातायात तथा भण्डारण	१२.९	१२.९	१२.९	१२.९	१२.९	१२.९
आवास तथा भोजन सेवा	४.८	४.८	४.८	४.८	४.८	४.८
सूचना तथा सञ्चार	१७.०	१७.०	१७.०	१७.०	१७.०	१७.०
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	६.५	६.६	७.०	६.९	७.०	७.०
घरजग्गा कारोवारको सेवा	४.२	४.२	४.२	४.२	४.३	४.३
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	५.४	५.४	५.४	५.४	५.४	५.४
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	६.९	६.९	६.९	६.९	६.९	६.९
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	१४.३	१४.३	१४.३	१४.३	१४.२	१४.२
शिक्षा	१६.५	१६.४	१६.४	१६.४	१६.४	१६.३
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१२.५	१२.५	१२.५	१२.५	१२.५	१२.३
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	९.८	९.८	९.८	९.८	९.८	९.६
औसत योगदान	१३.३	१३.१	१३.२	१३.१	१३.१३	१३.११

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१

अनुसूची १.३: मधेश प्रदेश र नेपालको वृहत औद्योगिक वर्गीकरण अनुसारको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

(प्रचलित मूल्यमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	मधेश					नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
प्राथमिक क्षेत्र	३७.७	३६.९	३७.५	३५.५	३५.०						
कृषि, वन र मत्स्यपालन	३७.०	३६.७	३७.३	३५.४	३४.८	२४.९	२५.२	२५.८	२४.५	२३.९	२४.०९
खानी तथा उत्खनन्	०.७	०.२	०.२	०.२	०.२	०.७	०.६	०.६	०.५	०.५	०.५
द्वितीय क्षेत्र	१२.७	११.६	११.८	१२.१	११.३						
उत्पादनमूलक उद्योग	६.१	५.५	६.०	६.१	५.६	५.८	५.१	५.६	५.६	५.२	४.९
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	०.५	०.५	०.५	०.७	०.७	१.०	१.२	१.१	१.५	१.७	१.८
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	०.८	०.८	०.८	०.७	०.७	०.६	०.६	०.६	०.५	०.५	०.४
निर्माण	५.२	४.७	४.५	४.६	४.४	७.०	६.२	६.०	६.०	५.९	५.४
सेवा क्षेत्र	४९.६	५१.५	५०.७	५२.४	५३.७						
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१५.०	१४.०	१४.४	१४.६	१३.१	१६.२	१५.०	१५.६	१५.७	१४.१	१३.८
यातायात तथा भण्डारण	६.३	५.२	५.२	५.९	६.६	६.५	५.३	५.३	६.०	६.७	७.३
आवास तथा भोजन सेवा	०.८	०.५	०.६	०.६	०.७	२.३	१.५	१.६	१.६	२.०	२.४
सूचना तथा सञ्चार	२.८	२.९	२.९	२.७	२.५	२.२	२.२	२.२	२.१	२.०	१.९
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	३.०	३.६	३.६	३.६	३.७	६.२	७.१	६.८	६.८	७.०	६.८

औद्योगिक वर्गीकरण	मधेश					नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
घरजग्गा कारोवारको सेवा	२.८	३.०	२.९	२.७	२.७	८.८	९.४	९.०	८.३	८.२	८.३
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	०.४	०.४	०.४	०.४	०.४	१.०	१.०	१.०	१.०	१.०	१.०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	०.४	०.४	०.४	०.४	०.४	०.८	०.८	०.८	०.७	०.७	०.७
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	७.०	८.८	८.४	९.५	१०.८	६.५	८.१	७.७	८.८	१०.०	९.६
शिक्षा	९.३	१०.६	९.९	९.९	१०.४	७.५	८.४	८.०	७.९	८.३	८.५
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१.४	१.७	१.७	१.७	१.८	१.५	१.८	१.८	१.७	१.९	१.९
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	०.४	०.५	०.५	०.४	०.४	०.५	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६
कुल जम्मा	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१

अनुसूची १.४ः मधेश प्रदेश र नेपालको वृहत औद्योगिक वर्गीकरण अनुसारको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	मधेश						नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि दर					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
कृषि, वन र मत्स्यपालन	५.९७	-२.६३	२.४८	३.२५	३.०८	३.८०	५.१६	२.४३	२.८५	२.३५	२.७६	३.०५
खानी तथा उत्खनन्	१८.६७	-३.४६	५.२३	८.९०	०.७६	२.४४	१७.६२	-२.२३	४.६५	८.८४	०.९८	२.३१
उत्पादनमूलक उद्योग	७.३९	-९.८९	१०.४०	६.१०	-२.४२	-०.९८	६.५२	-९.०३	८.६६	६.७०	-१.९८	-१.६०
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	७.००	१४.२६	१०.१७	१७.४३	१५.६९	२१.९१	९.६१	१९.५१	४.१८	५२.६७	१९.८९	१७.४४
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	१.२७	१.९३	१.४०	३.०६	२.८७	३.६६	१.२२	२.१५	१.३५	३.०८	३.२४	२.८०
निर्माण	८.३१	-५.२०	७.०५	८.६०	-१.१६	-२.१९	७.४८	-४.३९	७.००	६.९३	-१.१०	-२.०७
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१६.४८	-१२.५४	६.५४	७.३८	-३.३६	०.१६	८.११	-११.३९	६.६४	७.४२	-३.०२	०.१६
यातायात तथा भण्डारण	१०.०८	-११.५५	५.३४	५.१२	-०.५१	११.४७	८.७७	-११.७९	४.४४	४.६०	१.४५	११.८९
आवास तथा भोजन सेवा	९.९४	-४०.४९	१६.२९	१२.४३	१५.६८	२१.९५	९.९२	-३६.७८	१०.७३	१२.५७	१८.०३	२१.८४
सूचना तथा सञ्चार	७.२२	१.७२	४.०७	३.७२	२.११	४.३१	७.०५	२.०२	३.६७	४.१९	४.१५	४.९१
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	१०.५०	२.००	९.६९	६.००	८.३८	८.२४	६.३५	-०.३५	४.६६	६.९२	७.२६	७.८०
घरजग्गा कारोवारको सेवा	१.७७	-०.०१	१.५४	१.०२	३.३४	३.१०	३.७५	२.०८	२.७७	१.७२	२.१८	२.९८
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	६.२५	१.१२	१.३५	३.२६	३.२८	४.८५	५.६१	१.५२	१.५१	३.५०	३.९३	४.१५
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	६.९०	१.५०	२.१३	१.५५	४.४४	४.६९	६.४४	२.१९	२.३०	१.५९	५.०३	४.०३
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	५.१२	११.३३	-१.४२	४.०८	५.२४	४.१५	५.१२	६.१६	३.३८	४.०८	५.७५	४.४९

औद्योगिक वर्गीकरण	मधेश						नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि दर					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
शिक्षा	५.९१	२.५५	३.९९	४.७५	३.४३	२.६५	५.९८	३.२०	३.९२	४.६६	३.९३	२.७१
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	६.७६	४.८७	६.६६	७.०९	६.०४	४.७६	६.६९	५.२०	६.६०	६.९९	६.५७	५.५२
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	५.९८	१.७७	३.३५	४.५७	४.४५	३.१७	५.९२	१.७७	३.३८	४.४७	५.१२	४.१६
प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)												
आधारभूत मल्यमा	७.९	-३.८	४.१	४.८	१.८	३.४	६.३९	-२.४२	४.४९	५.२८	२.३१	३.५४
उत्पादकको मूल्यमा	८.०	-२.०	४.५	५.१	१.५	३.८	६.६६	-२.३७	४.८४	५.६३	१.९५	३.८७

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१

* प्रारम्भि

अनुसूची १.५ : मधेश प्रदेश र नेपालको वृहत औद्योगिक वर्गिकरण अनुसार कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको बार्षिक बृद्दिदर र मूल्य सूचकाङ्कको संरचना

विवरण	मधेश						कुल मूल्य अभिवृद्धि					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
प्रचलित मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभुत मूल्यमा)(रु. करोडमा)	४४४५५	४४९७०	४९१२३	५५९५८	६२२५०	६६२३६	३३४२४८	३४२८५२	३७१४९३	४२५५९९	४७३८९५	५०५०१०
प्राथमिक क्षेत्र	१६७६३	१६५८४	१८३९९	१९८८४	२१७७१	२३४०६	८५४८९	८८२९६	९७८९४	१०६४०७	११५७३५	१२४०४७
द्वितीय क्षेत्र	५६२७	५२१०	५८१८	६७४९	७०६०	७१०६	४८००७	४४८०४	४९२८१	५८२९५	६२०६७	६३२९०
सेवा क्षेत्र	२२०६५	२३१७५	२४९०७	२९३२५	३३४१९	३५७२५	२००७५२	२०९७५२	२२४३१८	२६०८९६	२९६०९२	३१७६७२
स्थिर मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभुत मूल्यमा) (रु. करोडमा)	२९०८१	२७९८१	२९१४१	३०५२८	३१०९३	३२१६४	२१०९२६	२०५८१५	२१५०५०	२२६३९८	२३१६३४	२३९८३३
प्राथमिक क्षेत्र	१२४७३	१२१४४	१२४४६	१२८५५	१३२४९	१३७५१	६२९४३	६४४०३	६६२६४	६७९२३	६९७६९	७१८८१
द्वितीय क्षेत्र	३७०९	३४८४	३७७१	४०५१	४०३१	४०४६	३१६३३	३०३३३	३२४७४	३५९७९	३६४८२	३६९२१
सेवा क्षेत्र	१२९००	१२३५३	१२९२४	१३६२२	१३८१३	१४३६८	११६३५१	१११०७९	११६३१२	१२२४९६	१२५३८३	१३१०३१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको बार्षिक बृद्दिदर (प्रतिशतमा)												
प्राथमिक क्षेत्र	६.०	-२.६	२.५	३.३	६.४	७.०	५.४	२.३	२.९	२.५	२.७	३.०
द्वितीय क्षेत्र	७.२	-६.१	८.२	७.४	६.९	-०.१	६.९	-४.१	७.१	१०.८	१.४	१.२
सेवा क्षेत्र	१०.०	-४.२	४.६	५.४	६.९	५.५	६.८	-४.५	४.७	५.३	२.४	४.५
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन मूल्य सूचकाङ्क (इम्प्लिसिट्)												
प्राथमिक क्षेत्र	१३४.४	१३६.६	१४७.८	१५४.७	१६४.३	१७०.२	१३५.८	१३७.१	१४७.७	१५६.७	१६५.९	१७२.६
द्वितीय क्षेत्र	१५१.७	१४९.६	१५४.३	१६६.६	१७५.१	१७५.६	१५१.८	१४७.७	१५१.८	१६२.२	१७०.५	१७१.६

विवरण	मधेश						कुल मूल्य अभिवृद्धि					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१*
सेवा क्षेत्र	१७१.१	१८७.६	१९२.७	२१५.३	२४१.९	२४८.६	१७२.५	१८८.८	१९२.९	२१३.०	२३६.२	२४२.४
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशत)												
प्राथमिक क्षेत्र	३७.७	३६.९	३७.५	३५.५	३५.०	३५.३	२५.६	२५.८	२६.४	२५.०	२४.४	२४.६
द्वितीय क्षेत्र	१२.७	११.६	११.८	१२.१	११.३	१०.७	१४.४	१३.१	१३.३	१३.७	१३.१	१२.५
सेवा क्षेत्र	४९.६	५१.५	५०.७	५२.४	५३.७	५३.९	६०.१	६१.२	६०.४	६१.३	६२.५	६२.९
प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (रु.)	८५२०१	८५५२६	९५३६१	१०६९२७	११३५२०	११९३५७	१३५८८९	१३५६९२	१५०४९५	१७०५०६	१८१५६९	१९१८८८
प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (US$)	७५५	७३५	८०९	८८५	८६८	८९२	१२०४	११६७	१२७७	१४११	१३८९	१४३४
विनिमय दर (१ अमेरिकी डलर =....... रूपैंया)	११२.८८	११६.३१	११७.८७	१२०.८४	१३०.७५	१३३.८२	११२.८८	११६.३१	११७.८७	१२०.८४	१३०.७५	१३३.८२
जनसंख्या (दश लाखमा)	५.९१	५.९८	६.०५	६.१२	६.१९	६.२७	२८.४	२८.६६	२८.९२	२९.१९	२९.४६	२९.७३

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१

* प्रारम्भिक

अनुसूची २.१ : मधेश प्रदेशको विनियोजित बजेट तथा यथार्थ खर्च (रू. करोडमा)

विवरण	२०७५/७६			२०७६/७७			२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
चालु	१,१९५	६६३	५५.४६	२,१७०	९६८	४४.६२	१,४०८	८६४	६१.३९	१,५३२	१,०३४	६७.४७	२,०९०	१,०६७	५१.०५
पुँजीगत	१,७२३	८४७	४९.१४	२,२४५	८२७	३६.८४	२,०३७	१,३९१	६८.२७	१,९५७	१,१९३	६०.९६	२,५९८	१,६२०	६२.३६
वित्तीय व्यवस्था	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जम्मा	**२,९१८**	**१,५०९**	**५१.७३**	**४,४१४**	**१,७९५**	**४०.६७**	**३,४४४**	**२,२५५**	**६५.४६**	**३,४८९**	**२,२२६**	**६३.८२**	**४,६८८**	**२,६८७**	**५७.३२**

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

अनुसूची २.२ : मधेश प्रदेश सरकार मातहत रहेका मन्त्रालय/निकायहरुको विगत आर्थिक वर्षहरुको चालु खर्चको विवरण (रु. करोडमा)

क्र.स	मन्त्रालय/निकाय	२०७५/०७६			२०७६/०७७			२०७७/०७८			२०७८/०७९			२०७९/८०		
		विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
१	प्रदेश सभा सचिवालय	३५.०५	२२.७९	६५.०२	३९.१०	२८.६३	७३.२२	३४.९८	२७.४१	७८.३६	३४.००	२६.९५	७९.०७	३६.९६	२४.५१	६६.३२
२	प्रदेश लोकसेवा आयोग	-	-	-	-	-	-	४.४४	२.६७	६०.१४	९.२६	४.६९	५०.६४	७.७०	४.९५	६४.३२
३	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२.२४	१.६६	७४.११	३.२४	२.२३	६८.८३	३.७८	३.०४	८०.४२	३.२०	२.७६	८६.१३	३.८२	२.९४	७६.९२
४	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय	१४५.५९	३७.०८	२५.४७	१११.३२	५२.०६	४६.७७	१२७.६०	४०.०४	३१.३८	५३.९९	१९.६१	३६.७१	७८.१२	२३.४३	३०.००
५	अर्थ मन्त्रालय	२२१.१४	१७१.८२	७७.७०	२०.५०	८.७८	४२.८३	२०.६५	९.९९	४८.३८	३०.२९	७.६५	२५.२५	२२.८६	१०.००	४३.७४
६	गृह तथा संचार मन्त्रालय	१५.१०	८.४६	५६.०३	२९.४६	१६.८२	५७.०९	३०.११	११.९६	३९.७२	३२.६९	२२.८२	६९.९५	३०.०१	२२.६७	७५.५३
७	उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय	११८.८७	६९.७५	५८.६८	१७०.३०	१११.६१	६५.५४	१३०.३१	८५.३६	६५.५१	१०९.१२	७९.८७	७३.२०	२३४.६५	९८.४४	४१.९५
८	भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	९६.१५	५२.९८	५५.१०	२३४.५१	९३.८५	४०.०२	१८४.४०	९६.०७	५२.१०	१५५.१५	७३.१७	४७.२७	१५९.००	६४.५२	४०.५८
९	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	२४२.९०	१६५.३०	६८.०५	२६३.४०	९६.७६	३६.७४	६३.१०	४५.१९	७१.६२	८०.९७	४४.३४	५४.७६	१७४.८८	७३.६६	४२.१२
१०	सामाजिक विकास मन्त्रालय	३१७.९९	१३२.९२	४१.८०	४६५.८३	२००.२८	४२.९९	३६२.५९	२४६.३४	६७.९४	४७५.६३	३८१.५३	८०.२३	४७४.३७	३५८.०३	७५.४७
११	कानून,न्याय तथा प्रदेश सभा मामिला मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४.१९	१.९९	४७.५७	५.००	२.३२	४६.४३
१२	खानेपानी तथा ऊर्जा विकास मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-		१६.७७	६.१७	३६.७९	१६.३७	१०.४७	६३.९५
१३	वाणिज्य,आपूर्ति तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-		५.००	१.३६	२७.३२	३.४२	१.३५	३९.५०
१४	महिला,बालबालिका,युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-		१३.७६	५.००	३६.३४	२४.७३	१०.७५	४३.५१

क.स	मन्त्रालय/निकाय	२०७५/०७६			२०७६/०७७			२०७७/०७८			२०७८/०७९			२०७९/८०		
		विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
१५	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	-	-	-	४.७९	०.८६	१७.९५	३.१५	०.६८	२१.५९	३.७३	०.८८	२३.६८	६.५३	१.१४	१७.५५
१६	अर्थ विविध	-	-	-	३८८.९८	९.१६	२.३५	१२८.८७	०.१३	०.१०	१२९.३६	-	-	३७०.५१	-	-
१७	स्थानिय तह अनुदान	-	-	-	४३८.२२	३४७.१४	७९.२२	३१३.६०	२९५.१८	९४.१३	३७४.७४	३५४.८१	९४.६९	४२५.९०	३५७.७८	८४.०१
	जम्मा	**१,१९५.०३**	**६६२.७६**	**५५.४६**	**२,१६९.६५**	**९६८.१८**	**४४.६२**	**१,४०७.५८**	**८६४.०६**	**६१.३९**	**१,५३१.९२**	**१,०३३.६०**	**६७.४७**	**२,०७४.९४**	**१,०६७.०३**	**५१.४२**

स्रोत:-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

अनुसूची २.३ : मधेश प्रदेश सरकार मातहत रहेका मन्त्रालय/निकायहरुको विगत आर्थिक वर्षहरुको पुँजीगत खर्चको विवरण

(रु. करोडमा)

क. स.	मन्त्रालय/ निकाय	२०७५/०७६			२०७६/०७७			२०७७/०७८			२०७८/०७९			२०७९/८०		
		विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत	विनियोजन	खर्च	प्रतिशत
१	प्रदेश सभा सचिवालय	१६.३६	१२.५१	७६.४७	१४.१८	११.७०	८२.५१	१४.६६	१०.२९	७०.१९	४.०५	२.९८	७३.६९	२.१०	१.९५	९२.९९
२	प्रदेश लोकसेवा आयोग	-	-	-	-	-	-	२.५०	१.८५	७४.००	१.९५	०.७२	३६.९६	१.५१	०.३३	२२.१८
३	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१.६१	१.५४	९५.६५	१.१२	१.१०	९८.२१	१.०१	१.०१	१००.००	०.५६	०.५५	९९.८२	०.१९	०.११	५९.४७
४	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय	१४.२५	५.९६	४१.८२	३३७.७३	२६३.३२	७७.९७	३३५.७४	२८४.१३	८४.६३	१७.३७	५.६६	३२.५६	१३.५७	२.२२	१६.४२
५	अर्थ मन्त्रालय	११.७६	८.६३	७३.३८	५.३७	२.८३	५२.७०	५.१७	२.९४	५६.८७	४.८६	२.२३	४५.८९	१.९८	१.१६	५८.७५
६	गृह तथा संचार मन्त्रालय	२७.३१	१३.१५	४८.१५	७९.४६	२०.०९	२५.२८	७२.८६	३३.२५	४५.६४	२९.४९	१७.६३	५९.७७	२७.०१	६.४१	२३.७५
७	उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय	१७३.३४	८६.२५	४९.७६	१९९.५२	६०.७१	३०.४३	२०७.८६	१३७.६०	६६.२०	१७९.९८	११२.०३	६२.२४	२२४.८१	१४१.४४	६२.९२
८	भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	२१५.७८	९४.४८	४३.७९	१३४.३७	२७.७९	२०.६८	१४३.८०	७५.५९	५२.५७	११४.५५	६६.५३	५८.०७	८५.३४	४२.८०	५०.१५
९	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१,२३५.७४	६१७.२७	४९.९५	९६४.१३	४२५.०१	४४.०८	९४१.५१	६५७.३३	६९.८२	१,१५२.६६	७२१.८४	६२.६२	१,६९०.६६	१,००२.२९	५९.२८
१०	सामाजिक विकास मन्त्रालय	२६.४६	६.७१	२५.३६	९९.२४	८.३४	८.४०	२२२.१९	१८५.७५	८३.६०	१८५.९१	१४६.३५	७८.७२	३३९.९२	२७७.२५	८१.५६
११	कानून,न्याय तथा प्रदेश सभा मामिला मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-	-	५.३७	५.३४	९९.५३	०.४६	०.२६	५७.९८
१२	खानेपानी तथा ऊर्जा विकास मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१८१.५४	९८.६३	५४.३४	१६९.६८	१०९.६६	६४.६३
१३	वाणिज्य,आपूर्ति तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-	-	५.००	३.२९	६५.७३	०.७५	०.४३	५७.०२
१४	महिला,बालबालिका,युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	-	-	-	-	-	-	-	-	-	३६.९७	८.६१	२३.२९	३२.८२	१८.५१	५६.४०

१५	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	-	-	-	०.८४	०.७३	८६.९०	०.३०	०.१४	४६.६७	०.३४	०.०६	१७.२६	०.५०	०.०६	१२.४८
१६	अर्थ विविध	-	-	-	४०५.९६	३.१०	०.७६	८९.१६	०.६२	०.७०	-	-	-	३६.१८	१५.००	४१.४६
१७	स्थानिय तह अनुदान	-	-	-	२.७०	२.२४	८२.९६	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	कुल जम्मा	**१,७२२.६१**	**८४६.५०**	**४९.१४**	**२,२४४.६२**	**८२६.९६**	**३६.८४**	**२,०३६.७६**	**१,३९०.५०**	**६८.२७**	**१,९५६.८६**	**१,१९२.४४**	**६०.९४**	**२,६२७.५३**	**१,६१९.९५**	**६१.६५**

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

अनुसूची २.४ : मधेश प्रदेश सरकारका खर्च संकेत अनुसार प्रदेशगत खर्च (रू करोडमा)

खर्च संकेत	खर्च शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
चालु खर्चः						
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	७७.५६	११६.७१	१२८.५९	१३५.२७	१४६.७५
२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	८.६५	१७.५४	१८.११	१९.१२	१६.८८
२११२१	पोशाक	२.०९	२.२२	२.३८	२.६४	३.१९
२११२२	खाद्यान्न	४.५५	४.५२	५.९२	५.५७	१५.२५
२११३२	महंगी भत्ता	३.४८	४.७९	५.२६	५.५५	४.३७
२११३३	फिल्ड भत्ता	०.०४	-	-	-	-
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	१.२९	१.५७	२.४५	२.२६	१.५३
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहान तथा पुरस्कार	१.२४	१.६०	१.३८	१.९९	१.१७
२११३९	अन्य भत्ता	३.६६	२.१३	७.०४	३.४१	४.४२
२११४१	पदाधिकारी बैंठक भत्ता	०.९३	१.७२	१.८९	०.९६	१.२३
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुविधा	११.४३	४.५३	४.०५	४.४८	४.९४
२११४९	पदाधिकारी अन्य भन्ता	-	०.१०	०.०७	०.४७	०.५६
२१२१२	योगदानमा आधारित निवृतभरणतथा उपदान कोष खर्च	-	-	-	-	०.००
२१२१३	कर्मचारी योगदानमा आधारी बीमा कोष खर्च	०.०१	०.३७	०.५७	०.५८	०.५८
२२१११	पानी तथा विजुली	१.८९	५.५६	४.६६	९.३१	९.२६
२२११२	संचार महसुल	१.०४	१.६०	१.९५	२.२७	२.३०
२२११३	सार्वजनिक उपयोगिताको सेवा खर्च	०.०१	-	-	-	-

खर्च संकेत	खर्च शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
२२२११	इन्धन(पदाधिकारी)	१.५६	१.२०	१.१३	१.८५	२.०५
२२२१२	इन्धन (कार्यलय प्रयोजन)	२.१३	४.१८	५.३८	७.७३	९.०९
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	३.३९	४.०५	४.९३	५.८०	७.००
२२२१४	वीमा तथा नवीकरण खर्च	०.२३	०.५९	०.८६	१.४३	१.६७
२२२२१	मेशिनेरी तथा औजार मर्मत संम्भार तथा संचालन खर्च	०.५५	१.३७	२.९९	३.५१	४.१५
२२२३१	निर्मिति सार्वजनिक सम्पतिको मर्मत सम्भार खर्च	१.७६	१.६८	३.६३	४.५५	२.४६
२२२९१	अन्य सम्पतिहरुको संचालन तथा सम्भार खर्च	०.०३	०.५५	०.१४	०.१०	०.२५
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	६.७३	७.६७	९.२६	१०.५५	११.७१
२२३१२	पशुपंछीहरुको आहार	-	०.०३	०.०१	०.०६	०.०४
२२३१३	पुस्तक तथा सार्वजनिक खर्च	०.०२	०.२३	०.३६	०.५०	२.५४
२२३१४	इन्धन अन्य प्रयोजन	०.२९	०.५८	०.७२	०.८७	१.४०
२२३१५	पत्रपत्रिका छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१.२०	२.७१	३.४९	४.७२	३.८०
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	०.०९	०.६४	१.०१	१.०७	१.४८
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	१.४५	०.७१	१.२२	०.७६	१.१५
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेर संचालन खर्च	०.१७	०.२६	०.९०	०.२५	०.२०
२२४१३	करार सेवा शुल्क	४.१६	१०.३४	२१.१३	२९.१६	३५.१२
२२४१४	सरसफाई सेवा शुल्क	०.०५	-	-	-	-

खर्च संकेत	खर्च शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	५.२८	५.२१	२.५०	५.७०	३.०३
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	३.७१	१.६३	३.६२	८.०८	४.८४
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	२८.०९	७.७९	२९.०२	१८.४०	१९.३९
२२५२१	उत्पादन सामाग्री/सेवा खर्च	०.३४	१.३३	१.६९	१.११	०.९५
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१०७.८९	१०२.७४	११४.६७	२०४.०५	१८०.५८
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	०.३३	०.१४	२८.६७	०.२९	०.१३
२२६११	अनुगमन मूल्यांकन खर्च	३.११	३.६८	४.१२	५.३८	५.३८
२२६१२	भ्रमण खर्च	३.७६	२.९१	३.१२	२.८२	२.३०
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	०.३७	०.६७	०.४२	०.४६	०.२८
२२६१९	अन्य भ्रमण खर्च	-	०.००	०.००	-	-
२२७११	विविध खर्च	४.३९	५.८५	६.४१	५.१७	५.७६
२५१२२	वित्तीय सस्थाहरुलाई पूँजिगत सहायता	०.१९	-	-	-	-
२५३११	शैक्षिक संस्थाहरुलाई सहायता	०.५२	-	-	३१.७६	१०.००
२५३१२	स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई सहायता	०.००	-	-	-	-
२५३१४	धार्मिक तथा सांकृतिक संस्था सहायता	०.००	०.०५	-	-	०.०१
२५३१५	अन्य सस्था सहायता	-	०.०५	-	-	-
२६३११	-	०.२७	-	-	-	-
२६३१२	-	२.००	-	-	-	-

खर्च संकेत	खर्च शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
२६३२२	-	११०.७५	-	-	-	-
२६३३१	-	४०.००	९७.७४	९९.५७	११९.६०	१२६.८४
२६३३२	सर्शत अनुदान	१३.२८	२१७.५८	१५०.१६	२०६.०२	१९७.९५
२६३३३	विशेष अनुदान	-	४०.६१	४८.६९	५४.३८	४५.५१
२६३३४	समपुरक अनुदान	-	४१.६०	२६.१८	२३.२०	६४.६६
२६३३५	अन्य अनुदान	-	१७.३७	-	-	१.५०
२६४११	सरकारी निकाय, समिति, प्रतिष्ठान एवं बोर्डहरुलाई निशर्त चालु अनुदान	११.५२	०.५५	१४.३२	१४.००	१४.४३
२६४१२	सरकारी निकाय, समिति, प्रतिष्ठान एवं बोर्डहरुलाई शर्सत चालु अनुदान	२९.१२	२२.१४	-	-	२०.८२
२६४१३	अन्य सस्थालाई सर्शत चालु अनुदान	११३.९७	६८.०२	२४.००	०.४०	-
२६४२१	सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड पुँजीगत निःशर्त अनुदान	-	-	-	-	४.०५
२६४२२	सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड पुजिगत सर्शत अनुदान	२३.५७	३६.२८	१२.८७	१३.८५	-
२६४२३	अन्य संस्थालाई सशर्त अनुदान	-	१३.०२	-	-	-
२७१११	सामाजिक शुरक्षा	०.०१	७.४६	०.०३	०.०१	०.०२
२७११२	अन्य सामाजिक सुरक्षा	०.०८	-	-	०.०४	०.०४
२७२११	छात्रवृत्ति	२.६५	२.६०	१.५१	२.८९	४.८३
२७२१२	उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	५.५१	५.९९	-	१.१४	५.००
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	८.५१	२०.२५	४७.३७	४२.३०	४७.४१
२७२१९	अन्य सामाजिक सहायत	-	२५.१४	-	०.१७	०.१८

खर्च संकेत	खर्च शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
२८१४२	घरभाडा	१.५१	२.३२	३.२३	३.५१	४.१४
२८१४३	सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार भाडा	०.२७	०.४०	०.३६	०.४४	०.४७
२८१४९	अन्य भाडा	०.०१	-	०.००	-	-
२८२११	राजश्वा फिर्ता	-	-	०.०४	०.००	-
२८९११	भौपरी आउने चालु खर्च	०.०६	-	-	-	-
२८२१९	अन्य फिर्ता	-	-	-	१.६४	-
पुँजिगत खर्चः						
३१११११	आवासीय भवन निर्माण/खरिद	-	-	०.४०	-	१.०७
३१११२	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	१३५.२५	९४.४६	२६६.८०	१४१.१४	३००.५२
३१११३	-	१.८१	२.३२	-	-	-
३१११५	-	४.७१	०.०२	-	-	-
३११२१	सवारी साधन	३५.०८	२२.८३	२४.७१	४५.३१	८.८२
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	३५.२८	२१.३७	११५.९०	१०४.६९	१६८.४६
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर	-	३.१३	४.५०	५.६५	६.१२
३११३२	अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	०.२६	०.२६	-	-	-
३११३४	कप्युटर सफ्टवेर निर्माण तथा खरिद खर्च	-	-	०.९५	-	०.३३
३११३५	पूँजीगत परामर्श खर्च	-	-	-	-	०.५०
३११५१	सडक तथा पुल निर्माण	३०२.४३	९४.७९	२४३.१६	२०४.७६	३२२.३६
३११५३	विद्युत संचार निर्माण	-	०.०५	०.००	०.२१	१.६४

खर्च संकेत	खर्च शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
३११५४	तटबन्ध तथा बाद निर्माण	५८.६१	४६.२०	२८.८३	४६.५८	७६.८७
३११५५	सिँचाई संरचना निर्माण	५१.५९	१११.९४	१५४.४२	१३४.३६	१६६.०३
३११५६	खानेपानी संरचना निर्माण	१०.६६	६९.२७	८५.९९	९५.७७	९६.६६
३११५७	वन तथा वातावरण संरक्षण	३५.३६	३२.५९	३५.७८	६३.२८	६०.३३
३११५८	सरसफाई संचरना निर्माण	०.५६	२८.८९	४९.४०	३.८८	६.९३
३११५९	अन्य सार्वजनिक निर्माण	७४.२१	२४५.८०	३६२.१५	३२६.४४	३६३.२४
३११६१	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	-	-	५.४२	८.६०	१२.०९
३११७१	पुँजिगत सुधार खर्च	७९.६३	१.४२	४.८८	५.८५	१९.८९
३११७२		२०.३६	५.१२	३.८०	५.८५	८.०९
३१४११	जग्गा प्राप्ति खर्च	०.७०	०.६२	-	-	-
३१५११	भौपरी आउने पुजिगत खर्च	-	-	३.४०	०.१९	-
जम्मा		१,५०९.२४	१,७९५.१४	२,२५४.५८	२,२२६.०४	२,६८६.९९

* एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार खारेज भएका पुराना राजश्व संकेतहरूको हकमा राजश्व शिर्षक खाली राखिएको छ।

स्रोत:-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

अनुसूची २.५ : स्थानीय तहको वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण (रकम रु.करोडमा)

अनुदान	२०७५/७६			२०७६/७७			२०७७/७८			२०७८/७९			२०७९/८०		
	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत	अनुमान	हस्तान्तरण	प्रतिशत
समानीकरण	४०.००	४०.००	१००.००	९९.४९	९७.७६	९८.२७	१००.००	९९.५७	९९.५७	११९.९०	११९.२९	९९.४९	१३२.००	१२६.८४	९६.०९
सशर्त	१११.५०	८३.५६	७४.९४	१११.५०	९९.४६	८९.२०	१४२.१०	१२९.०४	९०.८१	१६७.५३	१६२.८५	९७.२१	२२२.६५	१८९.९०	८५.२९
समपूरक	०.००	०.००	०.००	३.६२	२.९८	८२.४३	२८.६५	२६.१८	९१.३९	२८.४०	१९.६३	६९.१३	२८.४०	१०.०५	३५.४०
विशेष	०.००	०.००	०.००	५.००	४.१३	८२.६०	४२.८५	४०.३८	९४.२४	४२.००	३१.९७	७६.१३	४२.८५	३०.९९	७२.३३
जम्मा	**१५१.५०**	**१२३.५६**	**८१.५६**	**२१९.६१**	**२०४.३३**	**९३.०४**	**३१३.६०**	**२९५.१८**	**९४.१३**	**३५७.८३**	**३३३.७५**	**९३.२७**	**४२५.९०**	**३५७.७९**	**८४.०१**

स्रोतः- प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

अनुसूची २.६ : मधेश प्रदेशमा अवस्थित स्थानीय तहका आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेट तथा खर्च स्थिति

क्र. स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	
१	कञ्चनरुप नगरपालिका,सप्तरी	६३.९८	२०.६३	०.००	८४.६२	५३.२५	११.२८	०.००	६४.५३	७६.३
२	खडक नगरपालिका,सप्तरी	५३.४८	२८.०४	०.००	८१.५३	४६.०८	१६.६०	०.००	६२.६८	७६.९
३	डाक्नेश्वरी नगरपालिका,सप्तरी	४८.१९	२३.८८	०.००	७२.०७	३४.७०	१५.७६	०.००	५०.४६	७०.०
४	बोदेबरसाइन नगरपालिका,सप्तरी	४९.९७	३३.७८	०.००	८३.७५	३९.०८	२६.८३	०.००	६५.९१	७८.७
५	राजबिराज नगरपालिका,सप्तरी	७१.५५	५७.८७	०.००	१२९.४२	५९.५२	२३.०४	०.००	८२.५६	६३.८
६	शम्भुनाथ नगरपालिका,सप्तरी	३९.५९	२५.६२	०.००	६५.२१	३३.३६	१५.२०	०.००	४८.५६	७४.५
७	सप्तकोशी नगरपालिका,सप्तरी	२८.५४	१८.६०	०.००	४७.१४	२१.९४	११.४३	०.००	३३.३७	७०.८
८	सुरुङ्गा नगरपालिका,सप्तरी	४८.९५	२९.७०	०.००	७८.६५	३७.८०	१८.९३	०.००	५६.७३	७२.१
९	हनुमाननगर कंकालिनी नगरपालिका,सप्तरी	४१.५२	२४.२६	०.००	६५.७८	३३.६९	१७.८३	०.००	५१.५२	७८.३
१०	अग्नीसाइर कृष्णासवरन गाउँपालिका,सप्तरी	३१.६४	२७.२२	०.००	५८.८७	२५.८८	१९.७७	०.००	४५.६५	७७.६
११	छिन्नमस्ता गाउँपालिका,सप्तरी	४४.३८	४७.७८	०.०५	९२.२१	३५.०८	२६.३५	०.०५	६१.४७	६६.७
१२	तिरहुत गाउँपालिका,सप्तरी	३६.४७	३०.३४	०.००	६६.८१	२६.०७	१६.११	०.००	४२.१८	६३.१
१३	तिलाठी कोईलाडी गाउँपालिका,सप्तरी	४२.९५	२३.६७	०.००	६६.६२	३६.१४	१८.८७	०.००	५५.०१	८२.६
१४	बलान-विहुल गाउँपालिका,सप्तरी	२५.४३	१४.६९	०.००	४०.१२	२२.०१	९.८४	०.००	३१.८४	७९.४
१५	बिष्णुपुर गाउँपालिका,सप्तरी	३५.३५	२०.०२	०.००	५५.३६	३०.९३	१५.७६	०.००	४६.६९	८४.३
१६	राजगढ गाउँपालिका,सप्तरी	२९.९५	१७.८८	०.००	४७.८४	२४.४८	११.४३	०.००	३५.९१	७५.१
१७	महादेवा गाउँपालिका,सप्तरी	३३.३५	१३.७१	०.००	४७.०७	२७.५४	९.५८	०.००	३७.१२	७८.९
१८	रुपनी गाउँपालिका,सप्तरी	३८.७६	१२.०२	०.००	५०.७८	३१.८३	८.३७	०.००	४०.२०	७९.२

क्र.स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	
१९	कर्जन्हा नगरपालिका,सिराहा	२८.७७	२८.३२	०.००	५७.०९	२४.७०	२०.३४	०.००	४५.०४	७८.९
२०	कल्याणपुर नगरपालिका,सिराहा	३९.३६	४८.५२	०.००	८७.८८	३१.९५	३७.६२	०.००	६९.५७	७९.२
२१	गोलबजार नगरपालिका,सिराहा	५८.०८	४२.३५	०.००	१००.४३	४८.१५	३१.४९	०.००	७९.६४	७९.३
२२	धनगढीमाई नगरपालिका,सिराहा	५३.६३	३७.४८	०.००	९१.११	३८.६०	२०.८७	०.००	५९.४७	६५.३
२३	मिर्चैया नगरपालिका,सिराहा	४९.७४	३३.६३	०.००	८३.३७	४२.०२	१८.६१	०.००	६०.६३	७२.७
२४	लहान नगरपालिका,सिराहा	८०.०३	६६.५३	०.००	१४६.५५	५८.२४	४५.४५	०.००	१०३.६९	७०.७
२५	सिरहा नगरपालिका,सिराहा	८८.६१	३७.९६	०.००	१२६.५७	७०.६९	२०.१८	०.००	९०.८७	७१.८
२६	सुखीपुर नगरपालिका,सिराहा	३६.३९	२६.६५	०.००	६३.०३	३०.८०	१६.८०	०.००	४७.६०	७५.५
२७	अर्नमा गाउँपालिका,सिराहा	३१.७९	१८.५७	०.००	५०.३६	२४.८५	११.१०	०.००	३५.९४	७१.४
२८	औरही गाउँपालिका,सिराहा	३२.६८	२१.३१	०.००	५३.९९	२५.५३	१२.५२	०.००	३८.०६	७०.५
२९	नरहा गाउँपालिका,सिराहा	२३.०४	२०.६८	०.००	४३.७१	१९.८०	१२.८७	०.००	३२.६७	७४.७
३०	नवराजपुर गाउँपालिका,सिराहा	३३.९१	१८.८०	०.००	५२.७१	२७.१४	१३.९२	०.००	४१.०६	७७.९
३१	बरियारपट्टी गाउँपालिका,सिराहा	२७.७८	२५.२७	०.००	५३.०५	२४.६८	१०.०९	०.००	३४.७८	६५.६
३२	बिष्णुपुर गाउँपालिका,सिराहा	२६.१५	१७.६९	०.००	४३.८४	१९.८६	७.३९	०.००	२७.२५	६२.२
३३	भगवानपुर गाउँपालिका,सिराहा	२४.१९	२०.८७	०.००	४५.०६	२०.०९	९.९५	०.००	३०.०४	६६.७
३४	लक्ष्मीपुर पतारी गाउँपालिका,सिराहा	२८.०३	२१.०७	०.००	४९.११	२३.१५	९.३८	०.००	३२.५३	६६.२
३५	सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका,सिराहा	२३.४५	१८.८४	०.००	४२.२९	१८.१३	९.७३	०.००	२७.८६	६५.९
३६	जनकपुरधाम उप महानगरपालिका,धनुषा	११४.४०	९१.२४	०.००	२०५.६४	९५.३९	५८.६५	०.००	१५४.०४	७४.९

क्र. स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	
३७	कमला नगरपालिका,धनुषा	३४.५९	२२.७८	०.००	५७.३६	२७.४८	१५.२१	०.००	४२.६९	७४.४
३८	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका,धनुषा	३९.२२	३४.८२	०.००	७४.०५	२५.८७	१७.६७	०.००	४३.५४	५८.८
३९	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका,धनुषा	३९.२१	४४.३६	०.००	८३.५७	३२.८५	३१.३२	०.००	६४.१७	७६.८
४०	धनुषाधाम नगरपालिका,धनुषा	४७.६०	३०.३१	०.००	७७.९२	३४.०२	१९.२३	०.००	५३.२६	६८.४
४१	नगराइन नगरपालिका,धनुषा	३७.९९	४२.५५	०.००	८०.५४	३०.३१	२२.९३	०.००	५३.२४	६६.१
४२	मिथिला नगरपालिका,धनुषा	५५.२०	३७.३१	०.००	९२.५१	४५.२८	२०.५२	०.००	६५.८०	७१.१
४३	विदेह नगरपालिका,धनुषा	३६.७२	१७.७२	०.००	५४.४४	२९.५३	८.६४	०.००	३८.१७	७०.१
४४	शहिदनगर नगरपालिका,धनुषा	४८.३२	२७.६५	०.२०	७६.१७	३८.३७	१७.३३	०.००	५५.७०	७३.१
४५	सबैला नगरपालिका,धनुषा	४९.१९	३६.१४	०.२०	८५.५३	३५.१०	९.४४	०.००	४४.५४	५२.१
४६	हंसपुर नगरपालिका,धनुषा	४३.७०	३२.३४	०.०५	७६.०८	३७.०५	२६.६२	०.००	६३.६६	८३.७
४७	औरहि गाउँपालिका,धनुषा	२७.९५	१५.०१	०.००	४२.९६	२३.७४	१२.४७	०.००	३६.२०	८४.३
४८	जनकनन्दिनी गाउँपालिका,धनुषा	३२.३६	२३.३९	०.००	५५.७५	२६.०८	१७.५५	०.००	४३.६३	७८.३
४९	धनौजी गाउँपालिका,धनुषा	२४.८३	२६.२७	०.००	५१.११	१७.२४	७.९१	०.००	२५.१५	४९.२
५०	बटेश्वर गाउँपालिका,धनुषा	२८.६७	२५.०३	०.००	५३.७०	२२.६३	११.३०	०.००	३३.९३	६३.२
५१	मिथिला बिहारी नगरपालिका,धनुषा	४३.६६	२९.९४	०.००	७३.६०	३५.१७	२२.७०	०.००	५७.८८	७८.६
५२	मुखियापट्टी मुसहरमिया गाउँपालिका,धनुषा	२९.२१	२८.९३	०.००	५८.१४	२१.०३	१०.३३	०.००	३१.३६	५३.९
५३	लक्ष्मिनिया गाउँपालिका,धनुषा	३६.२२	१५.७३	०.००	५१.९६	३२.५९	१२.५३	०.००	४५.१२	८६.८
५४	गौशाला नगरपालिका,महोत्तरी	५६.३९	४६.१३	०.००	१०२.५२	४०.१०	२०.६८	०.००	६०.७८	५९.३

क्र.स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	
५५	जलेश्वर नगरपालिका,महोत्तरी	५२.५३	५६.९२	०.००	१०९.४५	४४.०९	२९.७७	०.००	७३.८५	६७.५
५६	बर्दिबास नगरपालिका,महोत्तरी	६३.५१	७८.२५	०.००	१४१.७६	५६.००	३९.८१	०.००	९५.८१	६७.६
५७	बलवा नगरपालिका,महोत्तरी	४५.२१	२५.३१	०.००	७०.५१	३५.७१	१४.८६	०.००	५०.५७	७१.७
५८	भँगाहा नगरपालिका,महोत्तरी	३९.४४	२५.९९	०.००	६५.४३	२७.७१	१५.४७	०.००	४३.१८	६६.०
५९	मटिहानी नगरपालिका,महोत्तरी	३३.५९	२२.३९	०.००	५५.९७	२५.६६	१७.१३	०.००	४२.७९	७६.४
६०	मनरा शिसवा नगरपालिका,महोत्तरी	४०.८३	२५.५५	०.००	६६.३८	३१.२४	१८.८०	०.००	५०.०४	७५.४
६१	रामगोपालपुर नगरपालिका,महोत्तरी	२९.९६	२०.३२	०.००	५०.२७	२५.५३	१७.६९	०.००	४३.२२	८६.०
६२	लोहरपट्टी नगरपालिका,महोत्तरी	३८.१२	२५.४९	०.००	६३.६०	२९.३१	१५.४५	०.००	४४.७६	७०.४
६३	एकडारा गाउँपालिका,महोत्तरी	२८.४३	२५.४७	०.०२	५३.९२	२४.२३	१७.६५	०.००	४१.८७	७७.७
६४	औरही नगरपालिका,महोत्तरी	२७.५५	२४.६०	०.००	५२.१५	२१.६९	१४.७०	०.००	३६.३९	६९.८
६५	पिपरा गाउँपालिका,महोत्तरी	५०.५५	३३.७६	०.००	८४.३२	३५.९७	१७.८३	०.००	५३.८०	६३.८
६६	महोत्तरी गाउँपालिका,महोत्तरी	२६.८१	१८.११	०.००	४४.९२	२१.५३	१३.९९	०.००	३५.५२	७९.१
६७	साम्सी गाउँपालिका,महोत्तरी	३०.५१	२६.४६	०.००	५६.९७	१९.९६	९.४७	०.००	२९.४३	५१.७
६८	सोनमा गाउँपालिका,महोत्तरी	३१.२६	२९.३७	०.००	६०.६३	१९.२७	६.८७	०.००	२६.१४	४३.१
६९	ईश्वरपुर नगरपालिका,सर्लाही	५८.००	४८.९३	०.००	१०६.९४	४४.४८	२४.०२	०.००	६८.४९	६४.१
७०	कविलासी नगरपालिका,सर्लाही	४४.७५	३३.४०	०.००	७८.१५	३०.७५	१४.४६	०.००	४५.२१	५७.९
७१	गोडैटा नगरपालिका,सर्लाही	४१.८६	२९.८२	०.००	७१.६८	३६.८५	२२.५१	०.००	५९.३६	८२.८
७२	बरहथवा नगरपालिका,सर्लाही	५६.६०	३९.७३	०.००	९६.३३	४६.६५	२७.९७	०.००	७४.६१	७७.५

क्र. स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	
७३	बलरा नगरपालिका,सर्लाही	३४.७७	२७.२७	०.००	६२.०४	२८.९४	२०.६२	०.००	४९.५७	७९.९
७४	बागमती नगरपालिका,सर्लाही	३७.९४	४८.०७	०.००	८६.०१	२९.५३	३७.१८	०.००	६६.७१	७७.६
७५	मलंगवा नगरपालिका,सर्लाही	४१.८८	२८.७५	०.००	७०.६३	३३.१४	२१.८३	०.००	५४.९७	७७.८
७६	लालबन्दी नगरपालिका,सर्लाही	५९.०५	५७.५२	१.२०	११७.७७	४८.९८	३७.१५	१.१७	८७.३०	७४.१
७७	हरिपुर नगरपालिका,सर्लाही	४१.८४	२८.३८	०.००	७०.२२	३४.५४	१५.०१	०.००	४९.५५	७०.६
७८	हरिपुर्वा नगरपालिका,सर्लाही	३८.५५	१८.११	०.००	५६.६६	२२.१५	३.३६	०.००	२५.५१	४५.०
७९	हरिवन नगरपालिका,सर्लाही	५७.१२	४४.४६	०.००	१०१.५८	४५.३१	३२.४१	०.००	७७.७१	७६.५
८०	कौडेना गाउँपालिका,सर्लाही	२४.३५	२२.१२	०.०१	४६.४८	२१.१९	१९.०१	०.००	४०.२०	८६.५
८१	चक्रघट्टा गाउँपालिका,सर्लाही	२३.३८	२६.३५	०.००	४९.७४	१८.५०	१६.३८	०.००	३४.८८	७०.१
८२	चन्द्रनगर गाउँपालिका,सर्लाही	३४.१०	२८.०१	०.००	६२.१०	२३.६४	१२.३६	०.००	३६.००	५८.०
८३	धनकौल गाउँपालिका,सर्लाही	२०.२९	१७.९२	०.००	३८.२१	१७.०४	१५.५३	०.००	३२.५७	८५.३
८४	पर्सा गाउँपालिका,सर्लाही	२५.९५	१२.२९	०.००	३८.२४	१९.३६	१०.३८	०.००	२९.७५	७७.८
८५	बसबरिया गाउँपालिका,सर्लाही	२१.५५	२१.७०	०.००	४३.२४	१७.३९	१७.१५	०.००	३४.५५	७९.९
८६	ब्रह्मपुरी गाउँपालिका,सर्लाही	३०.९४	१८.८८	०.००	४९.८३	२३.८७	१४.१७	०.००	३८.०४	७६.३
८७	रामनगर गाउँपालिका,सर्लाही	२४.२७	१६.५६	०.०१	४०.८५	२०.७३	१२.२२	०.००	३२.९५	८०.७
८८	विष्णु गाउँपालिका,सर्लाही	२६.१५	२५.८९	०.००	५२.०३	२०.६९	१४.३८	०.००	३५.०७	६७.४
८९	ईशनाथ नगरपालिका,रौतहट	२९.९३	२५.७१	०.००	५५.६४	२५.५४	२१.६९	०.००	४७.२४	८४.९
९०	कटहरिया नगरपालिका,रौतहट	३९.३५	२१.४६	०.००	६०.८१	३३.५५	१७.११	०.००	५०.६६	८३.३

क्र. स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	
९१	गढीमाई नगरपालिका,रौतहट	४०.७९	३२.७३	०.००	७३.५१	३६.२८	२८.२७	०.००	६४.५४	८७.८
९२	गरुडा नगरपालिका,रौतहट	४७.७५	२७.८८	०.०१	७५.६४	३८.२८	१८.३६	०.००	५६.६५	७४.९
९३	गुजरा नगरपालिका,रौतहट	४२.७८	३०.१०	०.००	७२.८८	३१.२८	२३.१७	०.००	५४.४५	७४.७
९४	गौर नगरपालिका,रौतहट	३५.८९	२८.४०	०.३४	६४.६३	३१.५९	२०.७९	०.३४	५२.७३	८१.६
९५	चन्द्रपुर नगरपालिका,रौतहट	६२.२०	७६.०९	०.००	१३८.२९	५५.६१	४६.४२	०.००	१०२.०४	७३.८
९६	देवाही गोनाही नगरपालिका,रौतहट	३१.३५	२१.७४	०.००	५३.१०	२६.३०	१४.८२	०.००	४१.११	७७.४
९७	परोहा नगरपालिका,रौतहट	३६.९३	२५.२६	०.००	६२.१९	३२.९३	१८.६७	०.००	५१.५९	८३.०
९८	फतुबाबिजयपुर नगरपालिका,रौतहट	३३.८५	२०.०५	०.००	५३.९०	२९.२९	१३.९०	०.००	४३.१९	८०.१
९९	बृन्दावन नगरपालिका,रौतहट	४२.४१	३९.२२	०.००	८१.६३	३४.४९	१२.८९	०.००	४७.३८	५८.०
१००	बौधीमाई नगरपालिका,रौतहट	२७.४०	१८.०८	०.००	४५.४९	२१.३४	११.७७	०.००	३३.१२	७२.८
१०१	माधव नारायण नगरपालिका,रौतहट	३६.४९	१९.७७	०.००	५६.२६	२६.८०	१३.८७	०.००	४०.६७	७२.३
१०२	मौलापुर नगरपालिका,रौतहट	२५.०६	१६.७८	०.००	४१.८४	२२.२४	१५.२७	०.००	३७.५२	८९.७
१०३	राजदेवी नगरपालिका,रौतहट	४१.८५	१९.८५	०.००	६१.७०	३७.०७	१६.५५	०.००	५३.६२	८६.९
१०४	दुर्गा भगवती गाउँपालिका,रौतहट	३०.१४	१४.९६	०.००	४५.१०	२५.६५	११.५८	०.००	३७.२३	८२.६
१०५	यमुनामाइ गाउँपालिका,रौतहट	२४.६५	१३.२४	०.००	३७.८९	१९.७९	१०.३३	०.००	३०.१२	७९.५
१०६	राजपुर नगरपालिका,रौतहट	२९.८२	२६.६०	०.००	५६.४२	२६.९१	२३.४२	०.००	५०.३३	८९.२
१०७	कलैया उप महानगरपालिका,बारा	९२.९२	६६.२१	०.००	१५९.१३	७९.५६	५०.८६	०.००	१३०.४२	८२.०
१०८	जीतपुरसिमरा उप महानगरपालिका,बारा	१२७.३६	८४.२९	०.००	२११.६५	१०३.२७	३८.७२	०.००	१४१.९९	६७.१

क्र. स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूंजीगत	वित्तीय	जम्मा	
१०९	कोल्हवी नगरपालिका,बारा	३९.०६	४२.६४	०.००	८१.७१	३५.८२	२७.०३	०.००	६२.८५	७६.९
११०	निजगढ नगरपालिका,बारा	५८.११	४२.२९	०.००	१००.३९	४१.२९	१९.१७	०.००	६०.४६	६०.२
१११	पचरौता नगरपालिका,बारा	४३.७६	२२.७६	०.००	६६.५२	३३.७८	१०.२०	०.००	४३.९८	६६.१
११२	महागढीमाई नगरपालिका,बारा	५४.८३	२५.७२	०.००	८०.५५	४९.२०	१६.९१	०.००	६६.११	८२.१
११३	सिम्रौनगढ नगरपालिका,बारा	३३.५६	३०.०१	०.००	६३.५७	२९.७२	१६.८५	०.००	४६.५७	७३.३
११४	आदर्श कोटवाल गाउँपालिका,बारा	३०.६१	२१.५६	०.००	५२.१७	२३.२९	१५.४७	०.००	३८.७६	७४.३
११५	करैयामाई गाउँपालिका,बारा	२९.६९	२१.२४	०.००	५०.९३	२५.०३	१७.१५	०.००	४२.१८	८२.८
११६	देवताल गाउँपालिका,बारा	२६.९१	१४.७३	०.००	४१.६४	२२.६३	९.५५	०.००	३२.१८	७७.३
११७	परवानीपुर गाउँपालिका,बारा	२२.०८	३२.६१	०.००	५४.६८	१७.१९	२३.८४	०.००	४१.०३	७५.०
११८	प्रसौनी गाउँपालिका,बारा	२५.३३	२४.७८	०.००	५०.१०	२१.६७	१६.७७	०.००	३८.४४	७६.७
११९	फेटा गाउँपालिका,बारा	२७.६०	१५.३०	०.००	४२.९०	२३.३३	११.३५	०.००	३४.६८	८०.८
१२०	बारागढी गाउँपालिका,बारा	२६.२३	१९.६९	०.००	४५.९२	२०.३४	११.१३	०.००	३१.४८	६८.५
१२१	विश्रामपुर गाउँपालिका,बारा	२४.६८	१६.६९	०.००	४१.३७	२१.२४	१२.९६	०.००	३४.२०	८२.७
१२२	सुवर्ण गाउँपालिका,बारा	३२.४४	१९.१६	०.००	५१.६१	२६.७९	१२.४७	०.००	३९.२६	७६.१
१२३	बिरगंज महानगरपालिका,पर्सा	२५७.१०	१८७.८७	०.०८	४४५.०५	२२८.८९	१२६.७१	०.००	३५५.६०	७९.९
१२४	पर्सागढी नगरपालिका,पर्सा	४२.५०	२७.४७	०.००	६९.९७	३४.७१	१९.९१	०.००	५४.६२	७८.१
१२५	पोखरिया नगरपालिका,पर्सा	४१.६९	२७.२६	०.००	६८.९५	३४.०२	१९.५५	०.००	५३.५७	७७.७
१२६	बहुदरमाई नगरपालिका,पर्सा	३४.०८	२६.२९	०.००	६०.३६	२६.७९	१९.९३	०.००	४६.७३	७७.४

क्र. स.	स्थानीय तह	बजेट (रू. करोडमा)				खर्च (रू. करोडमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पूँजीगत	वित्तीय	जम्मा	
१२७	कालिकामारइ गाउँपालिका,पर्सा	२५.३३	१६.४४	०.००	४१.७७	१९.७४	११.१५	०.००	३०.८८	७३.९
१२८	छिपहरमाई गाउँपालिका,पर्सा	२२.१५	१७.८४	०.००	३९.९९	२०.६२	१६.००	०.००	३६.६२	९१.६
१२९	जगरनाथपुर गाउँपालिका,पर्सा	३१.६४	१८.९०	०.००	५०.५५	२४.५८	१५.५८	०.००	४०.१६	७९.५
१३०	जिराभवानी गाउँपालिका,पर्सा	२९.०१	१८.९४	०.००	४७.९५	२३.२१	१४.२६	०.००	३७.४७	७८.२
१३१	ठोरी गाउँपालिका,पर्सा	२७.८९	१९.९१	०.००	४७.८०	२५.३३	१७.८५	०.००	४३.१८	९०.३
१३२	धोबीनी गाउँपालिका,पर्सा	२२.८१	१३.७७	०.००	३६.५८	१८.२८	१०.६२	०.००	२८.९०	७९.०
१३३	पकाहा मैनापुर गाउँपालिका,पर्सा	२३.७७	१८.८४	५.६०	४८.२२	२०.०६	१४.३७	०.००	३४.४४	७१.४
१३४	पटेर्वा सुगौली गाउँपालिका,पर्सा	२६.७५	१९.००	०.००	४५.७५	२१.९४	१६.०६	०.००	३८.००	८३.१
१३५	बिन्दबासिनी गाउँपालिका,पर्सा	२७.५६	१७.०४	०.००	४४.६०	२२.३०	१३.०५	०.००	३५.३५	७९.२
१३६	सखुवा प्रसौनी गाउँपालिका,पर्सा	३७.५२	२४.११	०.००	६१.६३	३२.४४	२०.६४	०.००	५३.०८	८६.१
	जम्मा	**५५६०**	**४०६५**	**८**	**९६३३**	**४५०१**	**२५८७**	**२**	**७०९०**	**७३.६**

स्रोतः महालेखा नियन्त्रक कार्यालय/आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल सरकार।

अनुसूची २.७ : मधेश प्रदेश सरकारबाट आ.व २०७९/८० मा स्थानीय तहहरुलाई भएको वित्तीय हस्तान्तरण अनुदानको विवरण

(रू. करोडमा)

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१	हनुमाननगर कंकालिनी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१०	१.१०
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
२	बोदेवरसाईन नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०८	१.०८
		सर्शत अनुदान	१.७५	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
३	राजविराज नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.५४	१.५४
		सर्शत अनुदान	५.७५	५.४६
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
४	शम्भूनाथ नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९४	०.९४
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
५	महादेवा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८३	०.८३
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६	राजगढ गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८३	०.८३
		सर्शत अनुदान	१.७५	१.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७	विष्णपूर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७५	०.७५
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
८	ससकोशी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७१	०.७१
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
९	खडक नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०९	१.०९
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१०	कन्चनरुप नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.२४	१.२४
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
११	अग्नीसाइर कृष्णसावरण गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८१	०.८१
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१२	बलानबिहुल गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७१	०.७१
		सर्शत अनुदान	०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१३	तिलाठीकोइलाडी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९१	०.९१
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१४	सुरुङ्गा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०८	१.०८
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१५	तिरहुत गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७२	०.७२
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१६	रुपनी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७९	०.७९
		सर्शत अनुदान	२.२५	२.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१७	डाक्नेश्वरी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०६	१.०६
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१८	छिन्नमस्ता गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८३	०.८३
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१९	सिरहा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.५९	१.५९
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२०	गोलबजार नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१९	१.१९
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२१	धनगढिमाइ नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.११	१.११
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
२२	कल्याणपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०८	१.०८
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२३	सूखिपूर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९४	०.९४
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
२४	कर्जन्हा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८५	०.८५
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२५	नरहा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६३	०.६३
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२६	लाहान नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.७६	१.७६
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२७	अर्नामा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६९	०.६९
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
२८	विष्णूपूर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६३	०.६३
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
२९	बरियारपट्टी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७५	०.७५
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
३०	नवराजपुर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६२	०.६२
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
३१	सखुवानान्कार कट्टीगाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६३	०.६३
		सर्शत अनुदान	१.८५	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
३२	औरही गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७२	०.७२
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
३३	लक्ष्मीपुर पतारी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८०	०.८०
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
३४	मिर्चैया नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१२	१.१२
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
३५	भगवानपुर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६९	०.६९
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.३८
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१	जनकपुर उपमहानगरपालिका	समानीकरणअनुदान	२.५६	२.५६
		सशर्त अनुदान	१७.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.७५	०
		समपुरक अनुदान	०.५०	०
२	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	१.०४	०.७८
		सशर्त अनुदान	१.००	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
३	गणेशमान–चारनाथ नगरपालिका	समानिकरणअनुदान	०.९२	०.६९
		सशर्त अनुदान	२.२५	१.१३
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
४	धनुषाधाम नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	१.०६	१.०६
		सशर्त अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
५	नगराइन नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	०.९४	०.९४
		सशर्त अनुदान	३.००	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.१५
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६	मिथिला नगरपालिका	समानिकरणअनुदान	१.१३	१.१३
		सशर्त अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७	विदेह नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	०.८७	०.६५
		सशर्त अनुदान	०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
८	सबैला नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	१.१६	१.१६
		सशर्त अनुदान	०.७५	०.३८
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
९	शहिदनगर नगरपालिका	समानिकरणअनुदान	१.०८	१.०८
		सशर्त अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१०	कमला नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	०.९३	०.९३
		सशर्त अनुदान	१.७५	१.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११	मिथिला विहारी नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	०.८८	०.८८
		सशर्त अनुदान	२.००	२.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२	हंसपुर नगरपालिका	समानीकरणअनुदान	०.९५	०.९५
		सशर्त अनुदान	२.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.१०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१३	औरही गाउँपालिका	समानीकरणअनुदान	०.७१	०.७१
		सशर्त अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१४	जनकनन्दिनी गाउँपालिका	समानीकरणअनुदान	०.७५	०.७५
		सशर्त अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१५	बटेश्वर गाउँपालिका	समानीकरणअनुदान	०.७१	०.७१
		सशर्त अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१६	मुखियापट्टि मुसहरनिया गाउँपालिका	समानीकरणअनुदान	०.७४	०.७४
		सशर्त अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१७	लक्ष्मीनिया गाउँपालिका	समानीकरणअनुदान	०.८२	०.८२
		सशर्त अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१८	धनौजी गाउँपालिका	समानीकरणअनुदान	०.६९	०.५१
		सशर्त अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
५४	जलेश्वर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.३२	१.३२
		सर्शत अनुदान	२.७५	२.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
५५	बलवा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९८	०.९८
		सर्शत अनुदान	२.२५	२.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
५६	गौशाला नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.३४	१.३४
		सशर्त अनुदान	०.५०	०.४६
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२८
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
५७	सोनमा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९३	०.९३
		सशर्त अनुदान	१.२५	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
५८	बर्दिवास नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.३८	१.३८
		सशर्त अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
५९	भंगाहा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०४	१.०४
		सशर्त अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६०	एकडारा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८०	०.८०
		सशर्त अनुदान	०.८०	०.८०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
६१	मटिहानी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८३	०.८३
		सशर्त अनुदान	३.००	२.५५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६२	मनरा सिस्वा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१४	१.१४
		सशर्त अनुदान	१.७५	१.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
६३	रामगोपालपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७९	०.७९
		सशर्त अनुदान	२.७५	२.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
६४	महोत्तरी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७९	०.७९
		सर्शत अनुदान	१.७५	१.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
६५	औरही नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८२	०.८२
		सर्शत अनुदान	२.५०	२.३५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६६	लोहरपट्टी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९२	०.९२
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६७	सम्सी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८४	०.८४
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
६८	पिपरा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९४	०.९४
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
६९	लालबन्दी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.३३	१.१६
		सर्शत अनुदान	१.००	०.७६
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२८
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७०	इश्वरपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.२८	१.१२
		सर्शत अनुदान	१.००	०.५१
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७१	मलंगवा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१४	१.००
		सर्शत अनुदान	२.००	१.९८
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०

सि.न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
७२	बरहथवा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.४१	१.२३
		सशर्त अनुदान	५.७५	५.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
७३	बलरा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०७	०.९४
		सशर्त अनुदान	०.५०	०.४७
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७४	बागमती नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०३	१.०३
		सशर्त अनुदान	६.००	६.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
७५	हरिवन नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०९	०.९६
		सशर्त अनुदान	४.५०	४.४९
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
७६	बसबरिया गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७०	०.६१
		सशर्त अनुदान	३.९०	३.३९
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७७	पर्सा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६७	०.५९
		सशर्त अनुदान	१.५०	१.४५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
७८	चन्द्रनगर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८७	०.७६
		सशर्त अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
७९	कौडेना गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७४	०.६५
		सशर्त अनुदान	०.७५	०.६९
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
८०	ब्रम्हपुरी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८२	०.६८
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
८१	विष्णू गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७४	०.७४
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
८२	रामनगर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८०	०.७०
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.६६
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
८३	कविलासी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.००	०.८७
		सर्शत अनुदान	५.८०	५.५५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
८४	हरिपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९४	०.८२
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
८५	चक्रघट्ट गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७७	०.६८
		सर्शत अनुदान	६.८०	६.८०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
८६	हरिपुर्वा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८९	०.७८
		सर्शत अनुदान	१.२५	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
८७	गौडैता नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०७	०.९४
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
८८	धनकौल गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७१	०.६२
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
८९	मौलापुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७२	०.६३
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
९०	ईशनाथ गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९९	०.८६
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.५८
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
९१	गौर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९७	०.९७
		सर्शत अनुदान	२.००	१.९७
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
९२	राजपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९२	०.९२
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
९३	यमुनामाई गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६९	०.६१
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.४७
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
९४	राजदेवी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८६	०.७५
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.४९
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
९५	चन्द्रपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.५०	१.३१
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
९६	देवानीगोनाही नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८१	०.७१
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
९७	दुर्गाभगवती गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७३	०.६४
		सर्शत अनुदान	१.००	०.९८
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
९८	परोह नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९०	०.६८
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
९९	बृन्दावन नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९७	०.८४
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१००	माधवनारायण नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८९	०.७८
		सर्शत अनुदान	१.७५	१.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१०१	कटहरिया नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९२	०.८०
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१०२	बौधीमाइ नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८५	०.७१
		सर्शत अनुदान	०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१०३	गरुडा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१३	०.९४
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि.न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१०४	गुजरा नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.०७	०.९४
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.२४
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१०५	फतुवाविजयपुर नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९१	०.७९
		सर्शत अनुदान	०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१०६	गढिमाई नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९४	०.९४
		सर्शत अनुदान	०.७५	०.७५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१०७	महागढीमाई नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.२३	१.२३
		सर्शत अनुदान	१.००	०.९१
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१०८	कलैयाउपमहानगरपालिका	समानीकरण अनुदान	२.१०	२.१०
		सर्शत अनुदान	२.००	१.९२
		विषेश अनुदान	०.७५	०
		समपुरक अनुदान	०.५०	०
१०९	करैयामाई गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८१	०.८१
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.०७
११०	जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिका	समानीकरण अनुदान	२.०८	२.०८
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.१३
		विषेश अनुदान	०.७५	०
		समपुरक अनुदान	०.५०	०
१११	परवानीपुर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७६	०.७६
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
११२	निजगढ नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९८	०.९८
		सर्शत अनुदान	२.००	२.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११३	कोल्हवी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१३	०.९९
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११४	देवताल गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७४	०.७४
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
११५	आदर्श कोटवाल गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८०	०.८०
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११६	पचरौता नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९०	०.९०
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११७	बिश्रामपुर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७७	०.७७
		सर्शत अनुदान	०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११८	प्रसौनी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८१	०.८१
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.०८
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
११९	बारागढी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८२	०.८२
		सर्शत अनुदान	१.२५	१.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१२०	सुर्वण गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८१	०.८१
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२१	फेटा गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८१	०.८१
		सर्शत अनुदान	०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२२	सिम्रौनगढ नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.१३	१.१३
		सर्शत अनुदान	०.५०	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२३	बिरगंज महानगरपालिका	समानीकरण अनुदान	३.३०	३.३०
		सर्शत अनुदान	३१.७५	३१.७५
		विषेश अनुदान	१.००	१.००
		समपुरक अनुदान	०.५०	०.५०
१२४	ठोरी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७२	०.७२
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२५	सखुवा प्रसौनीगाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९०	०.९०
		सर्शत अनुदान	२.७५	२.७३
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२८
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२६	पोखरिया नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८९	०.८९
		सर्शत अनुदान	३.००	३.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१२७	पर्सागढी नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	०.९८	०.९८
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१२८	पटेवा सुगौलीगाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७४	०.७४
		सर्शत अनुदान	०.२५	०.२५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१२९	विन्धवासिनी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७८	०.७८
		सर्शत अनुदान	०.२५	०
		विषेश अनुदान	०.३०	०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१३०	बहुदरमाई नगरपालिका	समानीकरण अनुदान	१.००	१.००
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.४८
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२९
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१३१	छिपहरमाई गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८०	०.८०
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१३२	जीरा भवानी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७३	०.७३
		सर्शत अनुदान	१.००	१.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०
१३३	धोबिनी गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.६६	०.६६
		सर्शत अनुदान	०.५०	०.४५
		विषेश अनुदान	०.३०	०.२८
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१३४	जगरनाथपुर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.८८	०.८८
		सर्शत अनुदान	३.००	३.००
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
१३५	पकाहामैनपुर गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७१	०.७१
		सर्शत अनुदान	२.५०	२.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०.२०

सि. न.	स्थानीय तहको नाम	अनुदानको प्रकार	PLMBIS अनुसारको अन्तिम बजेट रकम रु	जम्मा हस्तान्तरण (निकासा)
१३६	कालिकामाई गाउँपालिका	समानीकरण अनुदान	०.७३	०.७३
		सर्शत अनुदान	१.५०	१.५०
		विषेश अनुदान	०.३०	०.३०
		समपुरक अनुदान	०.२०	०
कुल जम्मा			४२५.९०	३६०.७४

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

*समायोजन वा हिसाब मिलान सहितको रकम सहितको रकम प्रस्तुत गरिएको।

अनुसूची २.८ : मधेश प्रदेशको विगत पाँच आर्थिक वर्षको राजश्व विवरण (राजश्व आम्दानीका शिर्षकहरु अनुसार)**

(रकम रू. करोडमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शिर्षक	२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/८०
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०.००	४५.४०	७९.७५	१४९.९६	१८७.११
११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर	४१२.१४	५०२.९७	६४८.७१	७६७.८१	६१०.६३
११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त शुल्क कर	१३५.६७	१४९.६७	२३०.७३	२४८.६७	२४३.२०
११४५१	सवारी साधन कर (साना सवारी)	७१.९६	०.००	०.००	०.००	०.००
११४७२	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने विज्ञापन कर	०.००	०.०२	०.००	०.००	०.०६
११६१३	-	३.९५	६.१४	०.००	०.००	०.००
११६२१	व्यवसाय बाहेक अन्यले भुक्तानी गर्ने	१०.५८	०.००	०.००	०.००	०.००
१३३११	समानीकरण अनुदान	०.००	७०८.५९	७०२.०२	७३९.३४	६८३.८८
१३३१२	सर्शत अनुदान (चालु)	०.००	६९५.७०	६९७.००	३०१.३१	२२७.०७
१३३१३	सर्शत अनुदान (पुंजीगत)	०.००	६५.००	४१.८०	३७६.००	४७६.८८
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	०.००	०.००	०.००	१९.५१	१९.५१
१३३१५	विशेष अनुदान पुँजिगत	०.००	०.००	०.००	३९.२८	०.००
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०.००	२३.३७	३.१७	३४.६९	१७.२५
१४१५१	सरकारी सम्पतिको वहालबाट प्राप्त आय	०.००	०.०३	०.००	०.००	०.००
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयाल्टी	०.००	०.००	२.१३	२.१५	२.२३
१४१५७	बाँडफाँड भई प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रिबाट प्राप्त हुने आय	०.३७	६.७८	०.४७	१.४७	१४.७८
१४१७१	-	०.००	१.००	०.००	०.००	०.००
१४१७७	-	२०.६१	४४.२१	०.००	०.००	०.००

राजस्व संकेत	राजश्व शिर्षक	२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/८०
१४१७८	-	०.००	६१.१२	०.००	०.००	०.००
१४१७९	-	०.००	२.६४	०.००	०.००	०.००
१४२११	कृषि उत्पादनको विक्रिबाट प्राप्त रकम	०.०१	०.७२	०.६८	०.६६	०.७२
१४२१२	सरकारी सम्पतीको विक्रिबाट प्राप्त रकम	०.००	०.०१	०.००	०.०१	०.०५
१४२१३	अन्य विक्रिबाट प्राप्त रकम	०.००	०.००	०.०३	०.०२	०.०२
१४२१६	निजि धारा वापतको शुल्क	०.००	०.०१	०.०४	०.०२	०.०२
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा विक्रि	०.००	१.२४	२.२१	१.८८	१.८२
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	०.००	०.००	०.१६	०.५४	०.४७
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	०.००	०.००	०.००	०.०१	०.०२
१४२२४	परीक्षा शुल्क	०.००	०.००	०.४६	२.८८	१.६०
१४२२५	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	०.३४	९.०२	७.८७	१०.४३	८.६६
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	०.५७	२.९८	८.११	६.९२	७.००
१४२५३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०.००	५.६२	१४.६८	११.६४	१०.१८
१४२५६	चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब (ब्यु बुक) सम्बन्धी दस्तुर	०.००	३६.३८	४७.२६	७१.६६	६९.०९
१४२६३	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	०.००	०.००	०.०१	०.००	०.००
१४२६४	वन क्षेत्रको अन्य आय	०.००	०.०८	०.४३	०.४४	०.३७
१४३११	न्यायिक दण्ड जरिवाना र जफत	०.००	०.०१	०.००	०.०२	०.००
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	०.०४	०.०६	०.६८	०.५६	०.७१
१४३१३	धरौटी सदर स्याहार	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००

राजस्व संकेत	राजश्व शिर्षक	२०७५/०७६	२०७६/०७७	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/८०
१४५११	बीमा दावि प्रासि	०.००	०.००	०.००	०.०१	०.०१
१४५२९	अन्य राजश्व	०.००	०.००	१.४८	१.५१	१.०५
१५१११	बेरुजु	०.७६	६.३९	९.९१	१०.०३	५२.७७
१५११२	निकासा फिर्ता	०.००	०.६१	१.३१	०.६०	४.०९
१५११३	अनुदान फिर्ता	०.००	१५.६१	१९.९९	१६.८३	२९.७९
३३१५१	-	०.०५	४.११	०.००	०.००	०.००
३३३४१	सवारी साधन कर	०.००	७५.७८	१७२.०४	२१०.६८	२००.९३
३३१५८	-	२२.४८	०.००	०.००	०.००	०.००
३३३६१	वन क्षेत्रको रोयाल्टी	०.००	२.३७	८.१३	७.५६	८.३४
जम्मा		६७९.५१	२,४७३.६४	२,७०१.२६	३,०३५.१२	२,८८०.३२

* एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार खारेज भएका पुराना राजश्व संकेतहरूको हकमा राजश्व शिर्षक खाली राखिएको छ।

** संघ र स्थानीय तहमा हुने राजश्व बाँडफाँट गर्नुपर्ने रकम सहित समावेश भएको।

स्रोतः-प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम।

मधेश प्रदेश सरकार
अर्थ मन्त्रालय
जनकपुरधाम, नेपाल
Tel.: ९७७-०४१-५२१५९८, ५२३०२८
Email: info.moeap@p2.gov.np
Web: www.mof.madhesh.gov.np